COLECȚIA ROMANULUI DE DRAGOSTE

SORIN HOLBAN

SĂ NU AȘTEPȚI MINUNI DE LA LUNA SEPTEMBRIE

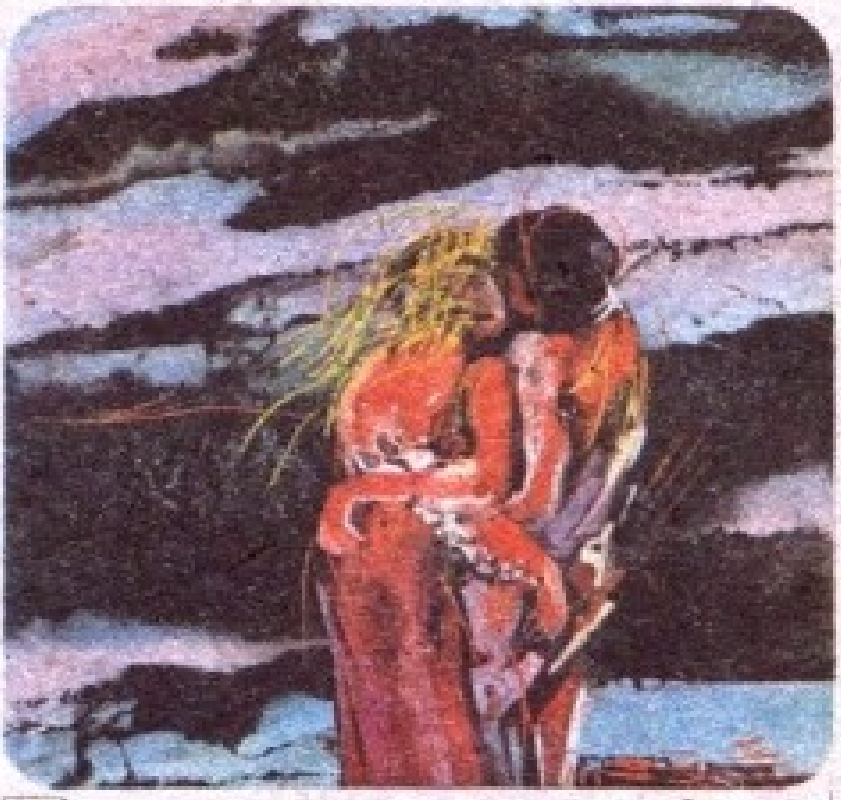

EDITURA EMINESCU

SORIN HOLBAN

Să nu aştepţi minuni de la luna septembrie

EDITURA EMINESCU
1991

Cuprins

I Cântec de sirenă_____4
II Cântec de lebădă_____63
III Să nu aştepţi minuni de la luna septembrie_____134

I

CÂNTEC DE SIRENĂ

Vino la noi, slăvitule Ulise, tu, cinstea
neamului aheu! Opreşte-ţi corabia
să ne asculţi cântarea, căci nimeni
n-a trecut cu vasul fără să audă dulcele
viers al buzelor noastre.

(Odiseea-Cântul al XII-lea)

1

Într-o frumoasă dimineaţă de vară din anul 1966, doi tineri se plimbau în tăcere, vădit tulburaţi, pe una dintre aleile atât de orăşeneşti ale pădurii Băneasa. Era în cursul săptămânii, nu mai târziu de orele nouă, şi pădurea, pustie, se lăsa privită altfel decât în zilele de sărbătoare, când ea devenea un loc de promenadă la fel de solicitat ca marile bulevarde bucureştene.

Dar în acea frumoasă dimineaţă de vară, pădurea, câtă mai rămăsese în urma atâtor amenajări urbane, îşi lua o binemeritată revanşă. Un soare darnic colora coroanele copacilor cu o lumină galbenă, grea, încât frunzele păreau înecate într-o pastă vâscoasă. Un abur uşor se ridica leneş din pământul umed, lutos, şi chiar dalele de piatră

de pe alei fumegau mocnit, lăsând să se scurgă, aproape material, un miros pătrunzător, plăcut, totuşi, de frunze putrede.

Cei doi tineri păreau însă cu totul absenţi la această generoasă revărsare de frumuseţe. Un observator atent ar fi distins pe chipul bărbatului o umbră posomorâtă, care-l făcea să pară mai vârstnic decât cei douăzeci şi cinci-douăzeci şi şase de ani pe care-i avea. Acelaşi observator ar fi putut zări gestul discret cu care însoţitoarea bărbatului – mai tânără decât el – îşi ştergea câteva lacrimi furişate sub pleoape.

Înduioşat de lacrimile fetei, autorul se întrerupse din scris şi îşi aprinse o ţigară. O pauză necesară, înainte de a descrie amănunţit, pentru cititorii nerăbdători, înfăţişarea celor doi tineri. El – înalt, suplu, cu umerii laţi, cu faţa bronzată, cu ochii cenuşii, răspândind o lumină ciudată. Ea – de-abia ieşită din adolescenţă, de o feminitate sfioasă, cu părul blond şi ochii adânci, de un albastru strălucitor.

Dar înainte de a trece la această operaţie dificilă, autorul constată, cu stupoare, că întârziase cu un secol. Că se scrisese, demult, tot ceea ce se putea scrie despre plimbările în doi prin pădurile inundate de soarele unei frumoase zile de vară, despre nefericirile care aveau să urmeze inevitabil în viaţa tinerilor îndrăgostiţi, despre bărbaţii bronzaţi şi supli şi femeile blonde şi caste, şi despre atâtea alte scene, când duioase, când tandre, dar întotdeauna pătrunse de un lirism suav, dacă nu, chiar, de o suavitate lirică.

În faţa acestor revelaţii, autorul lăsă capul în jos, copleşit de propria sa nefericire, care nu putea deveni publică, pentru că niciun cititor nu este interesat de nefericirile private ale autorilor. Spre lauda lui, vom spune că el găsi tăria de a o lua de la început, trecând cu buretele peste douăzeci de ani din biografia personajelor sale, şi lăsându-le, doar când şi când, posibilitatea de a

privi înapoi, la ceea ce ar fi putut să însemne acea plimbare prin pădurea Băneasa, dintr-o frumoasă dimineaţă de vară a anului 1966.

2

Într-o dimineaţă de toamnă umedă şi ceţoasă, aproape londoneză, a anului 1965, doctorul Sabin Dorobanţu sună îndelung la uşa unui apartament aflat la etajul al treilea al unui bloc dintr-un mare şi frumos cartier bucureştean. Exasperat de aşteptare, se gândi, înciudat, că apelul telefonic primit la dispensar se datora unei farse stupide, nu prima, în cariera sa de medic de circumscripţie. Dar tocmai atunci auzi nişte paşi tiptili, şi se simţi privit (sau spionat) prin vizorul uşii. Sună din nou, mai violent, şi distinse o respiraţie prudentă, de parcă cineva se ferea să-şi semnaleze prezenţa, fie şi pe această cale.

— E cineva acasă? – întrebă Sabin, simţindu-se stingherit pentru această interogaţie de poştaş în exerciţiul funcţiunii.

Aşteptă câteva secunde, apoi sună iarăşi, aproape cu furie. Îl încerca un sentiment umilitor, ştiindu-se observat prin ochiul ciclopic înfipt în mijlocul uşii, şi fără voia sa îşi îndreptă cordonul fulgarinului, îşi pipăi nodul cravatei, de parcă dorea cu orice preţ să corespundă, printr-o ţinută ireproşabilă, examenului la care era supus de privitorul nevăzut.

— Sunt doctorul de la circumscripţie – ţipă în tăblia uşii Sabin Dorobanţu, simţindu-se din ce în ce mai ridicol. Am fost chemat telefonic.

Se deschise, cu un scârţâit prelung, uşa unui apartament vecin, şi o femeie într-un capot roşu aprins, cu o pădure de bigudiuri în creştet, îi făcu un semn discret, cu jumătate de deget.

— Trebuie să insistaţi, spuse femeia, a cărei voce părea un şuierat continuu, aşa cum ar fi fost vocea unui şarpe,

presupunând că acesta s-ar apuca să vorbească, precum hulitul său strămoş biblic. Aşa face întotdeauna, explică femeia, zice că e surdă, dar nu e, se preface.

Şuieratul ei devenea din ce în ce mai puternic, semănând, acum, cu semnalele emise de o oală sub presiune în plin proces de fierbere.

Sabin Dorobanţu fu gata să abandoneze totul, până şi profesia asta de medic, invidiată pentru ipoteticile avantaje materiale, de care el se simţea atât de departe, încât îi era şi ruşine să o mărturisească, spre a nu fi considerat drept fariseu sau cretin. Şi probabil că ar fi plecat într-adevăr, dacă uşa la care sunase cu înverşunare nu s-ar fi deschis dintr-o dată, lăsând să iasă un cap micuţ, susţinut de un gât micuţ, continuat de un corp micuţ, tot acest ansamblu fragil încheindu-se prin două picioare micuţe. Era o băbuţă de turtă dulce, o Sfânta Vineri autentică, din poveştile pe care le uitase demult.

— Mata ai sunat? – întrebă Sfânta Vineri, cu o voce surprinzător de sonoră pentru puţinătatea organismului ei.

Înainte ca Sabin să poată răspunde, o atacă, cu acelaşi glas forte, pe femeia-şarpe.

— A sunat la uşa dumitale? – rosti, cu vădită intenţie retorică, băbuţa. Dacă nu, de ce acostezi persoane străine?

— Eu acostez?! – făcu, sufocată de indignare, femeia-şarpe, şi în vocea ei se distinseră atâţia decibeli, încât Sabin avu impresia că bigudiurile începură să ţiuie ascuţit, ca antenele din casca unui cosmonaut.

— Şi mai lasă omul în pace! adăugă Sfânta Vineri, omul fiind chiar Sabin Dorobanţu, pe care-l trase literalmente în apartament.

— Eşti doctorul? – îl întrebă micuţa bătrână, cercetându-l cu o privire iscoditoare.

Şi la încuviinţarea, cam buimacă, a lui Sabin, rosti:

— De ce n-ai spus de la început? Puteai să fii oricine...

mai ştiu eu ce hoţ... a scris şi la ziar...

Sabin Dorobanţu renunţă să protesteze. Experienţa îi spunea că n-ar fi scos-o la capăt cu această bătrână ageră şi vicleană. Se mulţumi să întrebe:

— Dumneavoastră aţi solicitat un medic?

— Da, eu...

— Sunteţi Olga Sârbu?

— Nu, eu sunt mamaia. Tovarăşa Olga Sârbu e fiica mea. Acum e la serviciu.

— Şi bolnava?

— E nepoţica mea...

Se auzi, dintr-o cameră vecină, un geamăt prelung, cam prea teatral, după părerea lui Sabin, care avea în spatele său aproape douăzeci de ani de practică în pediatrie. Deschise uşa camerei. O fetiţă de unsprezece-doisprezece ani, întinsă pe un studio, sub un pled, gemu din nou. Destul de autentic de astă dată, dacă durerea pe care o acuza astfel n-ar fi fost contrazisă de ochii ei şireţi, de viezure.

— Ce ai, domnişoară? – o întrebă Sabin, observând cartea ascunsă repede sub pernă la intrarea sa, nu atât de dibaci, însă, aşa că jumătate din copertă rămăsese la vedere.

Fetiţa făcu un gest graţios cu mâna dreaptă, mimând o suferinţă atât de profundă, încât Sabin nu avu nicio îndoială că puştoaica o văzuse de curând pe Valeria Seciu în *Doamna cu camelii.*

— Mă doare burta, spuse fetiţa, cu un glas într-adevăr de tragediană. Am crampe îngrozitoare...

Asemenea majorităţii fetiţelor de vârsta ei, îi plăcea să pară mai matură, imitând îndeobşte gesturile şi expresiile unor femei „adevărate”. Sabin îi ridică jacheta pijamalei, dezvelind un abdomen mic şi supt, ca de ogar tânăr.

— Mănânci cam puţin, domnişoară, îi spuse el, pipăind-o în fosa iliacă dreaptă, spre a descoperi o eventuală inflamare a apendicelui.

Nu simţi, cum bănuise de la început, nicio modificare.

— Nu prea am poftă de mâncare, răspunse fetiţa reproşului său, imitând iarăşi cine ştie ce mătuşă ipohondră.

Sabin îşi reprimă un zâmbet, continuând să palpeze, de astă dată în zone neutre, care nu provocau reacţii în cazul unor crampe autentice.

— Doare? – o întrebă el.

Fata intră imediat în capcana acestui test de sinceritate.

— Oh, da, spuse ea. Doare. Doare cumplit.

— N-o mai chinui atât, interveni Sfânta Vineri, care asista la consult cu severitatea unui examinator incoruptibil. Nu vezi c-o doare? Dă-i o pastilă, şi gata...

Sabin Dorobanţu nu răspunse, preferând să evite un dialog în care ar fi rămas în evidentă inferioritate. Această bătrână, de dimensiunile unei aşchii, avea o limbuţie de temut. Din fericire pentru Sabin, ea părăsi încăperea, atrasă, se pare, de nişte zgomote auzite pe palier. Nu putea sta locului o clipă. Avea energie cât pentru un batalion de babe, şi, din acest punct de vedere, se putea lipsi de ajutorul oricărei Cosânzene din poveşti. Slavă Domnului, se descurca ea şi singură...

— Mda, spuse el, luându-şi un aer îngândurat. Cum te cheamă, domnişoară?

— Laura. Laura Sârbu.

— Bine, domnişoară Laura. O să mergem împreună la spital, pentru o operaţie...

Fetiţa intră brusc în alertă, ochişorii ei de viezure privindu-l cu nelinişte.

— Nu se poate, spuse ea.

— Ce nu se poate?

— Să mă duci... să mă duceţi la operaţie.

— De ce să nu se poată?...

— Trebuie încuviinţarea mamei, răspunse ea, dovedind un instinct juridic remarcabil.

— O să i-o cerem, spuse Sabin.

— N-o să fie de acord, se împotrivi fata.

— O să trebuie să fie. Nu e medic, şi nu se poate pronunţa.

— Nu e medic, dar mă iubeşte, răspunse ea, redevenind copil şi adoptând o logică în consecinţă.

— Tocmai pentru că te iubeşte, o să fie de acord.

Argumentul o impresionă. Fu cuprinsă de un început de panică.

— Parcă m-au lăsat durerile, spuse fetiţa, îl privi fix, spre a-i vedea reacţia.

— Vrei să-ţi spun un secret? – o întrebă Sabin.

— Vreau, răspunse ea, bucuroasă de orice întârziere a deznodământului.

— Numai între noi?

— Numai...

Sabin se apropie de urechea fetiţei şi-i şopti:

— Domnişoară Laura... eşti o mare mincinoasă!

Fata tresări, vru să adopte o mână ofensată, dar se răzgândi. Oftă.

— Da, recunoscu ea. Am... am minţit. Mi-a fost lene să mă scol, şi...

Se uită la el, cu o privire şireată, într-adevăr de femeie.

— O să mă spui... o să mă spuneţi mamei?

— Nu. Ţi-am zis că e secretul nostru.

Intră din nou bătrânica. Avea proprietatea, nesuferită pentru ceilalţi, de a umbla fără zgomot, de parcă păşea pe aer.

— Ai consultat-o? – îl întrebă ea.

— Da.

— Şi?

— E mai bine.

— Nu-i dai un medicament?

— Nu e nevoie.

— Dacă eşti doctor, trebuie să-i dai.

— Asta hotărăsc eu...

— Cum te cheamă?

— De ce vă interesează?

— Ca să te reclam...

Şi era cu adevărat în stare s-o facă, această micuţă vrăjitoare. Se primeau destule reclamaţii, semnate, patetic, *un suferind* sau *un om necăjit,* în care medicii erau încondeiaţi fără cruţare. Urmau, chiar şi în cazuri de evidentă rea-credinţă, cercetări penibile, erai nevoit să dai declaraţii lipsite de sens, pierdere de vreme şi de nervi... Soarta medicilor de circumscripţie, îşi spuse Sabin, gândindu-se la colegii săi mai norocoşi din clinici, aureolaţi de renumele acestora, adevărate sanctuare în care pacienţii se închinau zeului Sănătate, plătind, când era cazul, şi tributul cuvenit „clerului”...

— Ei... îi dai? – întrebă băbuţa, cu un zâmbet răutăcios.

Sabin se pregăti să riposteze cu duritate – uneori nu-şi putea reprima mici accese de furie – dar interveni, înaintea lui, Laura.

— Mamaie, lasă-l în pace! – spuse ea. Mi-a dat o pastilă şi mi-a trecut.

— Vasăzică i-ai dat! făcu, îmblânzită, bătrâna.

Sabin nu răspunse nimic, Îl durea capul – şi, ca în scenetele de la emisiunile de varietăţi T.V., era gata să ceară, până la urmă, un algocalmin propriilor săi pacienţi.

— Cum se numea bulinul? – întrebă, curioasă, băbuţa.

— *Doremifan,* inventă fetiţa, fără să clipească.

— E bine, încuviinţă, satisfăcută, bătrâna. Eu am şapte boli în corpul meu. Şi doctorul îmi dă medicamente pentru fiecare boală...

Deveni deodată atentă, părând că adulmecă o urmă, ca un câine de vânătoare. Sabin putea jura că o văzuse ciulindu-şi urechile micuţe, cât nişte năsturaşi.

— E maică-ta! – spuse bătrâna.

Şi într-adevăr, peste câteva secunde se auzi zgomotul unei uşi deschizându-se.

3

Ar fi fost stupid să se gândească că era ea, numai pentru

că o chema Olga. Olga Sârbu. Numele de Sârbu nu-i spunea nimic, dar, firește, și-l putuse schimba prin căsătorie. Nu era, însă, posibil să fie ea, numai pentru că o chema Olga. Ar fi fost prea simplu și prea neverosimil.

Adevărul era, totuși, că simțise o neliniște stranie de cum intrase în această casă. Chiar și acum, când auzise ușa deschizându-se, avusese aproape certitudinea unui deznodământ grav și, într-o anumită măsură, ireversibil. Se auzea, din odaia alăturată, sporovăiala necontenită a bătrânei, cuvintele țâșneau din ea, precum cartușele dintr-o mitralieră.

— Pe fii-ta a durut-o burta, anunță Sfânta Vineri. Am chemat un doctor. Până să intre în casă, l-a acostat zgripțuroaica de Veta, în sfârșit, ușa se deschise. O clipă, Sabin Dorobanțu fu tentat să închidă ochii.

— Dar i-am spus și eu câteva, continuă bătrâna. Ce are, soro, de iese în calea oamenilor?

Era ea, nu încăpea îndoială. Oricât părea această realitate de improvizată, ca într-un libret de operetă.

— E mai bine acum, spuse bătrâna. I-a dat un bulin, n-a vrut, dar i-a dat până la urmă.

Nu se schimbase. Adică, se corectă Sabin, nu se schimbase în ceea ce are esențial o femeie. Ochii, fără cearcăne și pungi. O epidermă întinsă și încă elastică – aici Sabin își dădu seama că gândește cu deformația unui medic. Și, mai ales, nu se îngrășase. O talie perfectă, sânii mici și drepți, o putea ajuta, desigur, și o lenjerie corespunzătoare, dar ochii lui profesioniști nu-l înșelau, și acești ochi îi spuneau că musculatura ei de voleibalistă se menținea încă.

Desigur că m-a recunoscut și ea. Deși schimbările, în ceea ce mă privește, sunt mult mai pronunțate, gândi Sabin. Afurisita asta de burtă, în primul rând. Berea îngurgitată în nesimțire la „Cina”. Și repetatele agape colegiale, cu mâncare prea multă și prea grea – pulpele de mistreț, împănate cu slănină, chateaubriand-urile uriașe, casatele cu frișcă multă, trufele de ciocolată. E

ciudat cum tocmai medicii, în marea lor majoritate, încalcă, cu bună ştiinţă, reguli elementare de igienă a vieţii, beau, fumează, mănâncă abundent. Poate pentru că vor să-şi scoată din plămâni şi din viscere mirosul inconfundabil de boală, poate pentru că doresc să uite, măcar câteva ore, privirea disperată a celor condamnaţi, fără putinţă de recurs, de propriul lor ceas biologic...

În cameră se lăsase o tăcere deplină, probabil că i se pusese o întrebare pe care el n-o auzise. Privi spre Olga, şi ea îi întoarse privirea cu acea stăpânire de sine pe care i-o cunoscuse şi în urmă cu mai bine de douăzeci de ani. În ochii ei se citea, totuşi, o urmă de nelinişte, ascunsă cu grijă. De nelinişte, sau, poate, de nemulţumire...

— Are nevoie de un tratament? – îl întrebă Olga.

— Nu în mod special, răspunse Sabin, căutând să adopte un ton cât mai alb.

— Să-i dea medicamente! – interveni Sfânta Vineri.

— Mamă, te rog să ne laşi în pace! – spuse Olga, fără să ridice glasul.

— S-o obligaţi să mănânce mai mult, spuse Sabin.

— N-are poftă de mâncare, se scuză Olga.

— Să-i dea ceva pentru poftă de mâncare! mormăi bătrâna.

— Nu vreau să mă-ngraş! – se auzi vocea fetiţei. Fetele grase sunt urâte.

Totul decurge ca într-o pastişă măruntă după Beckett, gândi Sabin. Vorbe care nu se adresează nimănui. Un dialog paralel, lipsit de sens. Ceea ce avem să ne spunem, Olga şi cu mine, nu poate fi spus. În orice caz, nu aici şi nu acum. Şi inventăm, atunci, subiecte neutre. Poftim, mi se pare că e jindul meu să intervin în acest dialog fără comunicare. Are cuvântul tovarăşul Sabin Dorobanţu. Se pregăteşte tovarăşa Olga Sârbu...

— Fata dumneavoastră nu e în evidenţa dispensarului, spuse Sabin. Trebuie să legalizaţi această situaţie.

— Ştiu, răspunse Olga. Ne-am mutat de curând aici. Dar este înscrisă la policlinica... soţului meu.

Făcuse o pauză înainte de a spune *soţul meu.* De parcă nu era întru totul îndreptăţită să se folosească de această calitate. Poate că era o simplă impresie, dar casa în care se afla părea lipsită de prezenţa unui bărbat. Prezenţă permanentă, de locatar. Prea multă ordine, aproape pedanterie în dispunerea obiectelor, o curăţenie prea fără cusur. Nicio cămaşă rătăcită pe spătarul unui scaun. Nicio carte aşezată cât de cât neglijent, în alinierea severă din rafturile bibliotecii. Nicio urmă de scrum în luciul ireproşabil al singure scrumiere, de cristal, aflată la vedere. Prea multă perfecţiune, cu uşor iz aseptic, de spital. Prea multe mâini de femei, şi nicio mână de bărbat, pentru că, iată, priza de lângă televizor abia se ţine în cele câteva fire desfăcute. De trei ori „ura” pentru elucubraţiile mele, îşi spuse Sabin, gândindu-se, înciudat, la neputinţa lui de a o uita pe Olga, chiar şi după douăzeci de ani...

Din nou i se pusese o întrebare pe care el n-o auzise.

— Frate dragă, spuse Sfânta Vineri, cu o uşoară iritare. Eşti surd? Te întreabă omul, şi parcă eşti pe altă lume...

— Mamă, te-aş ruga să te potoleşti, rosti Olga. Devii enervantă, zău...

— Repede vă mai enervaţi în ziua de azi, bombăni bătrâna. Eu am şapte boli în corpul meu, şi tot nu mă enervez atâta...

Trebuie să plec, îşi spuse Sabin. Trebuie să plec repede, până nu mă prostesc de-a binelea...

— Vă conduc, doctore, rosti Olga, ghicindu-i gândul, cu acea proprietate nefirească pe care o avea, de a intui reacţiile celorlalţi, ceea ce îl exaspera pe vremuri.

Olga o luă înainte, păşind, ca întotdeauna „din şolduri”, mers de sportivă, obişnuită să-şi dirijeze mişcările. Se opriră în faţa uşii. Ea îl privi din nou, cu aceeaşi nemulţumire ascunsă, de parcă Sabin provocase cu tot dinadinsul întâlnirea asta nefericită.

— La revedere... doamnă Sârbu, spuse Sabin.

— La revedere, doctore, răspunse Olga.

Îl mai privi o dată, cu un zâmbet trist.

— N-ar fi trebuit să se întâmple aşa, spuse Olga.

Apoi îi deschise uşa.

4

Exact aceste cuvinte le rostise şi atunci. „N-ar fi trebuit să se întâmple aşa”, spusese Olga. Niciun reproş în intonaţia glasului. Niciun fel de patetism. Nici urmă de afectare. Rostise aceste cuvinte, tot astfel cum ar fi putut rosti orice alte cuvinte. Cum ar fi spus: „S-a lăsat seara”. Sau: „Mi-e frig”. Le pronunţase ca o constatare, şi atât. N-ar fi trebuit să se întâmple aşa. Dar se întâmplase, şi nu mai era nimic de făcut.

Sabin o privise cu un început de panică. Nu prea avea asemenea experienţe. Oricum, nu cu o fată de douăzeci de ani. Olga îi sesizase neliniştea (încă de atunci îşi dăduse seama de straniul ei talent de a ghici gândurile altora) şi îi trecuse mâna prin păr, cu un gest mai mult camaraderesc decât tandru.

— Nu trebuie să-ţi faci griji, îi spusese ea.

— E normal să-mi fac, răspunsese Sabin.

— De ce crezi că e normal?

— Pentru că am abuzat...

— N-ai abuzat în niciun fel. Şi eu am vrut...

— Nu-i acelaşi lucru, se încăpăţânase Sabin.

— De ce ţi se pare că nu-i acelaşi lucru?

— Pentru că eu sunt bărbat...

— Şi eu sunt acum femeie, răspunsese Olga. N-are rost să ne lamentăm. Nu ajungem nicăieri în felul ăsta.

Această discuţie îl derutase pe Sabin. Avusese tot timpul impresia că el era cel consolat, ceea ce devenea cu totul absurd. N-ar fi crezut niciodată că astfel aveau să se petreacă lucrurile, după ceea ce se întâmplase...

O privise lung pe Olga, şi ea îi susţinuse privirea cu seninătate. Nici n-ar fi putut spune dacă o iubeşte cu

adevărat. Poate că o iubea, dar poate că totul nu fusese decât dorinţă.

— Nu trebuie să-mi spui neapărat că mă iubeşti, continuase Olga, uluindu-l iarăşi prin ştiinţa ei de a-i intui gândurile. În general, nu trebuie să-mi spui nimic care să fie neapărat drăguţ. Dacă vrei să rămânem prieteni, te rog să te porţi întotdeauna cu mine deschis şi sincer. Ai să poţi?...

— Nu e vorba dacă am să pot sau nu, răspunsese el.

— Dar despre ce e vorba?

— Despre noi doi...

— Adică?

— Tu... mă iubeşti?

— Ţi-am mai răspuns la întrebarea asta.

— Acum e altceva...

— Devii prea dramatic. Şi plicticos...

Probabil că păream într-adevăr plicticos, gândi Sabin. Dacă nu chiar caraghios, prin zelul meu de a-mi proclama o răspundere şi o vinovăţie pe care nu mi le pretindea nimeni. Mă aflam lângă o femeie cu care făcusem dragoste, eram primul ei bărbat, şi ea dovedea, cu toate astea, o experienţă, un bun simţ şi o naturaleţe care mie îmi lipseau. Dacă mi-ar fi imputat, fie şi convenţional, ceea ce se întâmplase între noi, aş fi fost mai liniştit sau, în orice caz, mai pregătit pentru a face faţă unui dialog. Dar ea nu-mi reproşa nimic. Eu eram cel care debitam nişte fraze paupere, care bâiguiam nişte regrete vagi, de o caducitate strigătoare la cer. Mă purtam ca un licean din cărţile lui Drumeş, pe care le citisem, cândva, ca elev, pe ascuns, în internat. Aşteptam ceva care nu se întâmpla, şi dacă stau să mă gândesc bine, cred că aşteptam lacrimile ei. Îmi lipseau aceste lacrimi, aveam impresia că ele mi se cuvin. Lacrimile ei mi-ar fi dat putinţa să devin măreţ. Să-mi arăt generozitatea. S-o asigur de intenţiile mele serioase. S-o conving de integritatea caracterului meu. Simţeam nevoia unei tirade pasionale, prin care să mă purific ca la o împărtăşanie. Şi

în loc de toate astea, ea îmi spunea să nu-mi fac griji şi să nu mă lamentez, adică exact ceea ce aş fi dorit să-i spun eu, dacă mi-ar fi dat prilejul. Deveneam, astfel, de un comic desăvârşit, şi singura mea scuză consta în faptul că eram sincer.

Îmi dădeam seama de ridicolul situaţiei, dar îmi lipseau maturitatea şi obiectivitatea pentru a intui resorturile care-l declanşau. Cred că ea a înţeles exact impasul în care mă aflam, tristeţea comicului meu involuntar, pentru că întotdeauna între comedie şi dramă pragul este aproape insesizabil. Şi a făcut ceea ce, probabil, ar fi trebuit să fac eu. M-a îmbrăţişat cu duioşie, apropiindu-şi buzele de buzele mele, şi în regăsirea noastră de amanţi tineri şi neexperimentaţi era – acum îmi dau seama, sau, mai curând, acum pot să mi-o mărturisesc – atâta candoare şi atâta nevoie de fericire, încât niciodată n-am mai trăit ceva asemănător. Atunci am privit-o cu adevărat, şi mi s-a părut, pentru prima oară, frumoasă. Deşi nu era chiar frumoasă, sau, oricum, nu avea o frumuseţe care să te şocheze...

Aici, autorul tăie brusc şi arbitrar elanurile retrospective ale eroului său. Acest personaj îl dezamăgea tot mai mult. Nu şi-l mai putea închipui, în tinereţe, nici înalt, nici suplu, nici bronzat, pentru că iată-l cum păşea acum, la patruzeci şi şase de ani, prin ploaia acestei zile de toamnă, un omuleţ zgribulit în fulgarinul său cam şifonat, cu manşetele pantalonilor cam prea largi pentru moda momentului, având aerul unui Charlot tras la indigo, un Charlot din mulţime, prea plinuţ pentru modelul original, şi lipsit de spontaneitatea acestuia. Un omuleţ şi atâta. De înălţime potrivită, cum se spune, printr-un eufemism, despre bărbaţii care nu măsoară, din tălpi până-n creştet, mai mult de un metru şi şaizeci şi opt de centimetri.

Autorul ar fi vrut să păstreze măcar imaginea fetei, aşa cum o gândise iniţial, dar ea nu se potrivea lângă bărbatul care păşea zgribulit prin ploaie, şi autorul trebui,

până la urmă, să-şi recunoască neputinţa de a crea personaje de o frumuseţe ideală, de o perfecţiune liniştitoare şi luminoasă, ca o simfonie de Mozart. Totul era altfel, ieşea de sub voinţa sa, şi fata îi apăru, dintr-o dată, departe de înfăţişarea diafană, pe care autorul şi-o dorise atâta. Era, pentru gustul lui, cam prea vânjoasă, uscăţivă, dar vânjoasă, dacă se poate admite acest paradox, sportul de performanţă dezvoltându-i o musculatură pe care autorul n-o agrea în mod deosebit la reprezentantele sexului slab. Avea ochi căprui, ageri şi predispuşi la maliţie, dar lipsiţi de adâncimi abisale. Şi părul contrazicea idealurile estetice ale autorului, necăzându-i, în ape aurii, pe umerii graţioşi ai fetei, ci oprindu-se la ceafă, creţ ca blana unui miel, deşi miei cu blană şatenă nu se iviseră încă pe lume, după ştiinţa autorului. Era urâtă? Nu se putea spune. Imperfecţiunile ei se estompau prin asocierea într-un întreg, aşa cum o zi de început de primăvară, chiar mai puţin limpede, cu un cer chiar mai spălăcit, lasă să se ghicească, prin tonurile discrete de lumină care învăluie orizontul, adevărata primăvară de mai târziu. Era frumoasă? Cu atât mai greu de spus. Oricum, acestui omuleţ care păşea acum prin ploaie, ridicându-şi, cu graţia unei berze, când un picior, când altul, spre a evita băltoacele, i se păruse frumoasă, în urmă cu douăzeci de ani. Şi care femeie nu-şi doreşte să fie frumoasă, în ochii unui bărbat, măcar într-o singură zi?

După ce-şi puse această întrebare inteligentă şi originală, autorul, cu orgoliul masculin satisfăcut, îşi dădu seama că personajele se descurcă şi fără el. Aşa că se duse, împăcat, la culcare.

5

A doua zi era duminică. Sabin se uită la ceas: ora opt. Începea o zi lungă şi plicticoasă. Pentru un burlac, cea

mai lungă şi cea mai plicticoasă a săptămânii. Culmea era că mulţi dintre cunoscuţii săi, însuraţi, îl invidiau tocmai pentru această zi, în care putea face tot ce-l tăia capul. Un şpriţ trăsnet numai între bărbaţi. Un posibil flirt, sau... mă rog, ce-o ieşi, un pescuit fără bombăneli conjugale. Şi atâtea altele. Iar pentru el, care putea opta între atâtea variante, duminicile rămâneau reci şi impersonale, ca nişte rufe de împrumut. Ba, uneori, aproape că-i invidia, la rândul lui, pe cei invidioşi. Îşi aminti de butada citită undeva, despre căsătoria care seamănă cu o cetate asediată: cei dinafară ar vrea să intre, cei dinăuntru ar vrea să iasă...

Adevărul, este, îşi spuse Sabin, că nu am vocaţie pentru burlăcie. Sunt un burlac de nevoie, aşa cum unii devin, de nevoie, contabili, deşi ar fi dorit să ajungă solişti la Operă, sau scafandri. Dacă mă gândesc bine, chiar faptul că am ales pediatria, dovedeşte firea mea domestică, îmi place să fiu înconjurat de copii, şi probabil că de aceea şi ei vin spre mine cu uşurinţă şi încredere. Sunt un doctor norocos, la care micii pacienţi nu plâng, nici măcar la vederea seringii. Este un motiv pentru care mamele se înghesuie la uşa cabinetului meu, încât m-am trezit, involuntar, cu renumele unui Don Juan tomnatic.

I se făcu foame. Dar îşi jurase să treacă duminica asta cu iaurt şi pâine prăjită. Aşa că n-avea de ce să grăbească momentul micului dejun. Orice s-ar spune, iaurtul nu te-ndeamnă la grabă. Probabil că apetitul i se datora mirosului de sarmale, care năvălea în valuri din apartamentul vecin. Madam Mereuţă gătea cu uşa de la intrare larg deschisă. Duminică, se întrecea pe sine, pentru că-i veneau copiii la masă. Copiii, adică doi bărbaţi cât două dulapuri, cu două neveste care semănau între ele, de parcă erau surori. Simetria mergea mai departe, fiecare pereche având câte doi băieţi, de vârste apropiate, în familia noastră se nasc numai băieţi, explica madam Mereuţă, cu un ton de comunicare ştiinţifică. Şi cei doi vlăjgani, când erau de faţă, dădeau din cap cu

convingere. Asta era situaţia, în familia lor se năşteau numai băieţi, nu era nimic de făcut; şi cele două neveste, ca două surori gemene, încuviinţau, la rândul lor, această concluzie, în familia Mereuţă se năşteau numai băieţi.

Privi la ceas: opt şi jumătate. În ritmul ăsta, duminica devenea într-adevăr de nesuportat. Vru să citească – îi căzuse în mână, Cu întârziere, *Spitalul Municipal,* o carte care se bucurase de succes, mai ales printre medici, dar i se făcu lehamite. Şi pentru lectură îţi trebuie o anumită dispoziţie. O anumită ţinută. Nu chiar cămaşă albă şi cravată, ca pentru un spectacol la Operă; oricum, însă, o stare anume. Altfel, cititul devenea o formalitate, ca şi cum ai fi răsfoit cartea de telefon. Se gândi, iar, la *Spitalul Municipal.* La Nick, mai ales. Era un personaj credibil? Îi venea greu să răspundă, mai cu seamă ca medie. Uneori, Nick i se părea prea corect, imposibil de corect, întocmai ca un iezuit care ar fi jurat, din întâmplare, pe Evanghelia lui Hipocrate, şi nu mai putea să abjure. Nick era numai medic, aşa cum un iepure era numai iepure. Dar ceea ce era scuzabil la un iepure, nu putea deveni scuzabil la Nick, care era şi om, nu numai medic. Genul acesta de raţionamente o exaspera pe Camelia, care părea îndrăgostită de-a binelea de acest personaj, aşa cum, după opinia lui Sabin, părea îndrăgostită de el chiar şi autoarea cărţii, ceea ce, pentru gustul lui. Semăna prea mult a idolatrie.

Camelia se înroşise de enervare, atunci când îi debitase, mai mult ca s-o întărâte, aceste păreri. „Judeci părtinitor şi arbitrar! – aproape că strigase ea. Nick ţi se pare neverosimil pentru că...” Se oprise, înainte de a-şi rosti gândul până la capăt. Dar era ca şi cum ar fi spus ceea ce voise să spună. I se păruse neverosimil, pentru că el, Sabin, e un medic oarecare. Pentru că nu are voinţa – şi poate nici vocaţia – de a fi, mai mult decât un medic oarecare. Mai mult decât un mâzgălitor de reţete. Decât un „nenea doctorul” al unor copii îndeobşte sănătoşi. Un medic de pojar şi de tuse măgărească. Un distribuitor de

supozitoare. Un duhovnic rubicond şi uşor ridicol al unor mame şi bunici, care aproape că au învăţat tot atâta medicină infantilă câtă ştie şi el...

Camelia nu spusese toate astea, dar era ca şi cum le-ar fi spus. Poate că se oprise, pentru că, a doua zi, ea avea să redevină „tovarăşa Sitaru", o soră austeră, cu halatul atât de scrobit, încât, atunci când păşea, aerul din jurul ei vuia uşor, ca la un fâlfâit de aripi, cum se exprimase, cândva, cu maliţia lui incomodă, avocatul Jean Calomfirescu, care o cunoscuse în cabinetul lui Sabin.

Se gândi, o clipă, să-i telefoneze Cameliei, dar asta ar fi însemnat încălcarea unui vechi moratoriu, prin care-şi acordau, duminica, o deplină libertate. Sincer vorbind, îşi spuse Sabin, tâmpenia asta am inventat-o eu, spre a nu da acestei legături trăsături prea conjugale. Ea acceptă o astfel de iniţiativă ipocrită, de care ar trebui să mă ruşinez. Aşa cum acceptă această legătură, care nu-i aduce prea multe satisfacţii. Mă port cu ea ca un nesimţit. Am avut până şi tupeul să-i spun, cu o mărinimie grobiană, că n-are rost să-şi piardă timpul cu mine, că, dacă i se iveşte posibilitatea unei partide acceptabile, să n-o refuze, eu aş înţelege situaţia. Asta o iritase, pe bună dreptate. „Îmi eşti mai mult tată decât iubit, îmi răspunsese ea. Te îngrijeşti de starea mea matrimonială, cu o sârguinţă părintească. Sper că nu mi-ai pregătit şi zestre."

Adevărul este că e prea tânără faţă de mine. Şi, totuşi, are treizeci de ani, o vârstă la care majoritatea femeilor nemăritate intră în panică. Cu cât îşi exprimă mai ferm intenţia de a nu se mărita, cu atât doresc mai mult să se mărite.

Şi dintr-odată îşi aminti de Olga. Simţi o căldură ciudată invadându-i fiinţa, în timp ce inima începu să-i bată cu putere. Nu e posibil să mă comport astfel, îşi spuse Sabin. E ruşinos pentru un bărbat care a împlinit patruzeci şi şase de ani să aibă asemenea manifestări de adolescent. Dar suntem vreodată destul de bătrâni – se întrebă Sabin

– pentru a rămâne insensibili la cântecul ademenitor al sirenelor?

6

Reîncepu acel joc pe care-l inventase într-una dintre multele sale clipe de singurătate: jocul cu propria sa persoană; un dialog fără noimă cu el însuşi, mai exact, cu cel care fusese în urmă cu douăzeci de ani, când era convins că nu se va despărţi niciodată de Olga, când întreaga viaţă îi apărea limpede şi nemărginită, ca un răsărit de soare pe malul mării.

Sabin: Nu regreţi nimic?

Tânărul: Poate că asta ar trebui să te întreb eu pe tine.

Sabin: Întreabă-mă.

Tânărul: N-are sens. Probabil că n-ai fi sincer. Sau te-ai pierde în explicaţii şi paranteze.

Sabin: Vrei să pari dur. Şi cinic.

Tânărul: Vezi? Ai şi început să-mi vânezi defectele. Când eu, de fapt, nu vreau decât atât: să nu fiu ipocrit.

Sabin: Să înţeleg că eu *sunt* ipocrit?

Tânărul: Nu ştiu. Dar îmi pui întrebări la care măcar nu aştepţi răspuns. Şi e firesc să fie aşa. Tu ştii răspunsurile, din viaţa pe care ai trăit-o. Eu încă nu le ştiu. Între noi sunt douăzeci de ani...

Sabin: Sunt anii care mă despart şi de Olga.

Tânărul: Şi anii care o despart pe Olga de tine...

Sabin: Aşadar... nu ştim nimic unul despre altul.

Tânărul: Corect. Nici măcar pe mine nu mă cunoşti. M-ai uitat de mult. Imaginea ta despre mine este trucată. E reprezentarea ta de astăzi, despre tânărul de-atunci. Aşa cum ai fi vrut să fie, nu cum a fost...

Sabin: Şi această imagine... e superioară modelului real?

Tânărul: De ce superioară?

Sabin: Nu ştiu. Întreb.

Tânărul: E ca o imagine văzută în oglindă. Deformează. Flatează. Lasă loc propriei tale viziuni despre tine.

Sabin: Şi atunci?

Tânărul: Şi atunci... nu încerca să mă invoci. *Eu sunt acea parte din tine care a murit...*

Sabin: Poate că nu-i adevărat. Poate că eşti *acea parte din mine care nu va îmbătrâni niciodată...*

Tânărul: Pure speculaţii. Intenţia ta obsesivă de a-ţi retrăi tinereţea e absurdă. Un fel de Faust pe dos. Un om aproape bătrân care-l caută pe Mefisto, şi crede că l-a găsit în imaginea tânărului din urmă cu douăzeci de ani.

Sabin: Până la un punct aşa este. Sunt un Faust conştient de limitele mele de muritor.

Tânărul: Ţi-e frică de *clipa* care va veni?

Sabin: Nu ştiu. Mai curând... îmi pare rău că va fi o clipă ca oricare alta... că n-o voi alege...

Tânărul: Încă mai speri să găseşti fericirea?

Sabin: Pentru mine fericirea n-a fost neapărat o himeră. Cred că am fost, uneori, fericit cu adevărat.

Tânărul: înseamnă că ai murit de mai multe ori până acum...

Sabin: Poate că aici mă despart de Faust. Poate că e mai bine să spun că am *trăit* de mai multe ori...

Tânărul: Dar nefericit... n-ai fost niciodată?

Sabin: Nefericirea e tot o parte din noi. E vinovăţia cu care ne naştem.

Tânărul: Vinovăţia mieilor?

Sabin: Ştiu eu dacă trebuie să-i punem un nume? Să lăsăm chiar mieii să hotărască...

Monologurile mele – chiar sub formă de dialoguri – sunt din ce în ce mai imbecile, îşi spuse Sabin, coborând din pat şi punându-şi, direct peste pijama, halatul de casă, îndreptându-se, apoi, spre uşa de la intrare, pentru că auzise ţârâitul soneriei. Era nea Sache. Un uriaş jovial şi blând, mai tânăr decât el cu aproape zece ani, dar căruia toată lumea îi spunea nea Sache. Aşa cum lui i se spunea

dom’ doctor. Şi vecinei de palier, madam Mereuţă. Ar fi interesant pentru sociologi, gândi Sabin, să cerceteze modul în care se nasc, în relaţiile dintre locatarii unui bloc, asemenea reguli, aproape imuabile. De ce lui nea Sache nu i se spune decât nea Sache, în timp ce soţia lui a monopolizat numele de familie: Bălan. Adică, tanti Bălan. Tanti Bălan îi spun copiii din bloc. Tanti Bălan îi spune şi madam Mereuţă, care i-ar putea fi mamă, dacă nu chiar bunică.

— Te-am sculat din somn, dom’ doctor? – îl întrebă nea Sache.

— Nu m-ai sculat, îl asigură, poftindu-l în casă.

Locuinţa păru, dintr-o dată, mult mai mică, prin prezenţa vecinului. În comparaţie cu el, obiectele şi oamenii din jur aveau tendinţa să se miniaturizeze. Masivitatea lui ar fi putut deveni obositoare, dacă n-ar fi fost îmblânzită de modul într-adevăr extraordinar în care se făcea plăcut tuturor. Un Guliver paşnic şi hazos, mândru de puterea lui, dar având întotdeauna grijă să-şi estompeze această putere, s-o tină în frâu, părând, tocmai de aceea, neîndemânatic. Era aproape de neînţeles pentru Sabin cum izbutea să apuce, cu mâinile lui mari, literele micuţe de plumb, matriţele fierbinţi ieşite din linotipuri, aşezându-le în formele reci şi cenuşii ale viitoarelor pagini de carte.

— Dom’ doctor, te roagă Maria să treci pe la noi, îl invită nea Sache, el fiind singurul care nu-i spunea, soţiei sale, tanti Bălan.

— Ceva cu copiii? – îl întrebă Sabin.

— Simona. Se cam alintă...

Era bărbat, nu putea să-şi manifeste făţiş îngrijorarea.

— Bine, vin imediat, îl asigură Sabin.

— Te aştept, spune nea Sache. Până te-mbraci, îmi plătesc consultaţia...

Şi se apucă să meşterească firul de la veioză. Într-adevăr, se gândi Sabin, era de mult timpul să se ocupe cineva de prăpădita asta de veioză, care nu se aprinde

decât atunci când eu aş vrea, din tot sufletul, s-o sting.

7

De cum intră pe uşă, Simona îi comunică victorioasă:
— Am febră mare

Părea mândră pentru această veste, care-i crea un statut aparte. Chiar şi dreptul de a sta în patul părinţilor, şi de a purta în jurul gâtului, ca pe un trofeu, o compresă imensă, care răspândea un miros înecăcios de spirt. Radu, mijlociul familiei, era vizibil marcat de avantajele pe care Simona le cucerise pe neaşteptate. O invidia făţiş pentru atenţia cu care era înconjurată. Probabil că îşi jurase să facă tot ce depindea de el, spre a ajunge la aceeaşi stare. Să ai febră mare, iată o calitate pentru care merita, într-adevăr, să te zbaţi... Numai Cristinel rămăsese nepăsător la toată agitaţia asta. Stătea impasibil pe oala de noapte, ca pe nu tron care î se cuvenea. Intrarea lui Sabin îi produse, instantaneu, o bună dispoziţie vădită, înaintă spre el cu tot cu tron, privindu-l îndelung, cu intenţii dintre cele mai prieteneşti. Se părea că avea să-i comunice o mulţime de lucruri presante. „Nenea”, rosti el, adăugând, imediat: „Bo-bo”. Erau două propoziţii îndeajuns de complicate, şi Cristinel păru mulţumit de efortul pe care-l făcuse. Îl privi din nou pe Sabin, începând să râdă. Apoi se concentra asupra unei idei noi, pe care se simţi obligat, cu lăudabil altruism, s-o facă publică: „Ta-ta”, spuse el. Descoperirea îl copleşi. Stătu câteva clipe nemişcat, după care, depăşind ultima barieră, se înghesui cu totul în Sabin, nerenunţând însă la oliţă, care părea, acum, o protuberanţă roşie, lipită iremediabil de funduleţul său.

E un copil cu imaginaţie, îşi spuse Sabin, în timp ce punea termometrul sub braţul Simonei. Şi fără prejudecăţi. Cel puţin asta se poate deduce din faptul că mă consideră, de câteva minute, tatăl lui. Mi se pare că

acum aşteaptă reacţiile mele. Modul în care mă pişcă de fluierul piciorului, şi cum e gata să împartă cu mine toate bunurile sale, şi ursul de pluş, şi căţelul de plastic, şi tetina, ba chiar şi oala de noapte cu care se înghesuie între genunchii mei, îmi dă tot dreptul să cred că opţiunea sa tranşantă este absolut dezinteresată şi neinfluenţată de factori exteriori. E gata să mă adopte ca tată, indiferent de opiniile părinţilor săi buni.

Se apropie de Simona, luându-i termometrul de sub braţ. „Mă gâdili”, chicoti fetiţa. N-are mai mult de nouă ani, dar îşi dă aere de domnişoară, îşi spuse Sabin, cu gândul la neaşteptata întâlnire de ieri. Deşi, ideea că Olga avea un copil, o fetiţă de unsprezece ani, îi rămânea, în bună parte, străină. Aproape că i se părea imposibilă asocierea între Olga şi Laura. Probabil, pentru că o păstrase pe Olga, în subconştient, la vârsta de nouăsprezece-douăzeci de ani.

— E ceva serios? – îl întrebă Maria.

Încerca să nu-şi exteriorizeze neliniştea, dar era prea vădit îngrijorată, spre a fi credibilă. Ochii îi erau roşii şi obosiţi, o cută tăiată, parcă, de lama unui bisturiu îi împărţea fruntea în două părţi egale. Dac-aş fi scriitor, gândi Sabin, aş scrie despre acest straniu mimetism, prin care mamele preiau, aproape fizic, suferinţa copiilor lor. Cunosc cazuri în care ele trec, efectiv, simptom cu simptom, prin toate fazele unor boli, deşi nu sunt, propriu-zis, bolnave, Este o stare de solidaritate extraordinară cu copilul pe care l-au purtat în pântec. Cred că Maria are acum o febră mai mare decât Simona...

— Nu e nimic serios, o asigură Sabin. O amigdalită banală. Dar va trebui, probabil, în primăvara viitoare, să extirpăm amigdalele.

— Uf, făcu Maria, şi faţa i se lumină dintr-o dată. Nu ştiu de ce, dar mă gândesc, de fiecare dată, la ce-i mai grav.

— Sistem de a exagera tipic femeiesc, spuse, cu importanţă, nea Sache.

— Tu să taci, curajosule, ripostă Maria. Ai vrut să-l scoli pe dom' doctor de la cinci dimineaţa...

— Asta, pentru ca să te liniştesc pe tine, răspunse nea Sache, făcându-i lui Sabin cu ochiul.

— Să nu-l iei în seamă, dom' doctor, spuse Maria. Când e vorba de copii, intră în panică mai ceva ca o femeie. Se pierde cu totul la cea mai mica zgârietură a lor, încât trebuie să-l îngrijesc şi pe el...

Spunea toate astea, zâmbind cu o duioşie discretă şi orgolioasă. Întotdeauna, în dialogul dintre ei, dincolo de o aparentă persiflare, exista un subtext numai al lor, o comunicare secretă, un joc în care nu încăpeau şi alţii. Aceşti oameni se iubesc aproape neverosimil, îşi spuse Sabin. Şi tocmai pentru că se iubesc, şi tocmai pentru că sunt mândri de dragostea lor, au pudoarea de a nu-şi face publice sentimentele, de a nu le demonetiza prin drăgălăşenii siropoase.

— Dom' doctor, îl întrebă Simona, ce înseamnă că trebuie să extirpăm amigdalele?

O frământau aceste cuvinte ale lui Sabin, în care ghicise nişte viitoare neplăceri personale.

— Adică să-ţi scoatem infecţia din gât, răspunse Sabin, care-şi trata întotdeauna micii pacienţi pe picior de egalitate, câştigându-le, astfel, încrederea.

— Doare? – se interesă Simona.

— Nu cine ştie ce, o asigură Sabin. Şi, în orice caz, înainte de operaţie o să te adormim.

— Vreau şi eu! – spuse Radu.

— Ce vrei? – îl întrebă, nedumerit, nea Sache.

— Asta...

— Care asta?

— Să mă adoarmă...

Aproape că gâfâia de atâta concentrare. Voia cu orice preţ să treacă şi el prin momente atât de fascinante. Să se poată lăuda, apoi, cu o experienţă care i-ar fi asigurat un ascendent net asupra copiilor de la grădiniţă. Nu putea să explice toate astea, la patru ani e greu să-ţi expui

strategia de viaţă, gândi Sabin, e o vârstă la care îţi lipsesc cuvintele, aşa cum, mai târziu, îţi lipseşte sinceritatea...

— Nu se poate să te opereze, îi explică nea Sache.

— De ce să nu se poată? Simona cum poate?

— Pentru că Simona e bolnavă, şi tu nu eşti...

— Întotdeauna Simona poate, şi eu nu pot, se încăpăţână băiatul.

Din cauza efortului de a nu plânge, buza de jos îi atârna în afară, ca o buză de iepure. Era aproape patetic în durerea sa sinceră.

— Ţi-ar plăcea să fii bolnav? – îl întrebă Maria, trecându-i mâna prin păr.

— Da, spuse băiatul, mi-ar plăcea.

— Crezi că Simona vrea să fie bolnavă?

— Vrea, răspunse Radu. Vrea *special...*

Nu-şi mai putu opri plânsul. Lacrimile îi curgeau din streşinile mici ale ochilor, şi el le strivea cu pumnişorii încordaţi, pradă unei suferinţe reale, deşi lipsite de un suport logic. Mai exact spus, lipsite de un suport logic pentru un om matur, îşi continuă gândul Sabin. Fiindcă din punctul său de vedere, prin optica lui, lacrimile sunt întru totul întemeiate. Adesea, copiii ni se par lipsiţi de logică, pentru că am uitat să gândim ca ei. Şi nu mai ştim să reacţionăm spontan în faţa vieţii. Complicăm lucrurile, până la abstractizarea lor. Numai în copilărie sentimentele nu sunt cenzurate de prejudecăţi şi reticenţe. Copiii plâng uşor, fiindcă nu au ipocrizia de a-şi controla reacţiile, falsificându-le astfel cu totul.

Izbucnirea lui Radu îl făcu să plângă şi pe Cristinel. prin simpatie. În schimb, ea produse Simonei o veselie întrucâtva răutăcioasă. Începu să râdă.

— Plângăciosule! – rosti ea, cu dispreţ. Eşti un prost.

Nea Sache ridică încet capul spre Simona, privind-o atent.

— Cere-i iertare, spuse el.

Nu ridicase vocea. Nu-i dăduse o nuanţă

ameninţătoare. Nu-şi însoţise cuvintele cu niciun gest. Simona îl privi, la rândul ei. Înţelesese: tata nu glumise. Îşi muşcă buzele, apoi se întoarse spre Radu.

— Iartă-mă, spuse ea, cu un oftat prin care-şi înfrângea un orgoliu.

Atât. Un moment psihologic dificil, monologa Sabin, cu obiceiul său de a despica firul în patru. Ce s-ar fi întâmplat dacă Simona refuza să ceară iertare? Putea fi un eşec pedagogic lamentabil, şi nu numai faţă de Simona, ci şi faţă de Radu. Dar eşecul era exclus apriori, prin tot ceea ce se întâmplă în această casă. Aş zice că exemplul este cea mai bună educaţie, dar mi-e teamă că a zis-o, înaintea mea, Seneca...

— Poate că mi-am ieşit din fire, spuse nea Sache, luându-l de braţ pe Sabin şi conducându-l în sufragerie, dar mi-am amintit că şi eu am fost mijlociul în copilărie. Mijlociul are întotdeauna, continuă nea Sache, soarta cea mai ingrată. Prâslea are avantajul de a fi cel mai mic, cel mai neajutorat. În timp ce primul născut este, prin forţa lucrurilor, primul. Adică, e primul care păşeşte, primul care începe să vorbească, primul care merge la şcoală, şi aşa mai departe. Mijlociul pare întotdeauna că repetă pe cel dinaintea lui, înţelegi, dom’doctor?

— Înţeleg, răspunse Sabin. Dar condiţia de a fi mijlociu este de a avea fraţi şi după tine...

Nea Sache începu să râdă.

— Aşa e, spuse el. Nu mă pot desprinde de propriul meu exemplu... Trei am fost acasă... trei am şi eu!

— De altfel, continuă Sabin, ideea pe care mi-ai spus-o e confirmată şi de literatură. În toate poveştile, mijlociul este progenitura cea mai nereuşită. Niciunul n-a izbutit, vreodată, să găsească merele de aur. Să facă rost de apă vie. Să-şi procure un cal înţelept ca Solomon şi vorbăreţ ca femeile pe care le-a cântat acesta. Să cucerească, până la urmă, mâna fetei celei mici a împăratului şi jumătate din împărăţie. Este, într-adevăr, o nedreptate. Mă gândesc să scriu o carte, intitulată „Manifest pentru

reabilitarea fiului mijlociu”.

— Eu ţi-o tipăresc, dom’doctor, spuse nea Sache, scoţând dintr-un dulap două păhărele şi o sticlă de coniac albanez. Hai să ciocnim pentru trebuşoara asta... Şi pe urmă să vedem ce ne-o pune Maria pe masă.

— Bună afacere, observă Sabin. Mai ales că mi-am propus să nu mănânc azi altceva decât iaurt.

— Pentru asta, ai timp şi mâine, îl consolă nea Sache. Curele de slăbire, ca şi hotărârea de a te lăsa de fumat, sunt întotdeauna suportabile, cu condiţia să le începi de mâine...

8

Iată o familie demnă de invidiat, îşi spuse Sabin, ceva mai târziu în timp ce se bărbierea în faţa oglinzii din baie. Nea Sache este un filosof bonom, ca majoritatea tipografilor, pentru care lectura, făcând parte din profesie, devine, treptat, un viciu. Maria are pragmatismul care-i lipseşte, întrucâtva, bărbatului ei, dar asta n-o face acră şi ursuză, dimpotrivă, posedă un simţ al umorului remarcabil. Sunt amândoi oameni frumoşi, au o nobleţe a trupurilor care aminteşte de operele marilor pictori ai Renaşterii. Robusteţea lor fizică se însoţeşte şi de o robusteţe sufletească, sunt morali nu prin constrângere, nu din ipocrizie, morala lor nu este o abstracţie cu iz livresc, şi nicio platformă convenţională pentru uzul dosarelor de cadre, ci un mod de a înţelege viaţa.

Iar m-am prostit, gândi Sabin, am o afurisită limbuţie interioară, de care s-ar minuna mulţi dintre cei ce-mi spun *Mutulică,* considerându-mă taciturn, dacă nu chiar incapabil de a lega o conversaţie. Adevărul este că faţă de cei pe care-i cunosc puţin, sau care nu-mi deşteaptă sentimentul comunicării am o circumspecţie împinsă până la absurd, încât le pot părea un posac iremediabil.

Îşi tampona o mică tăietură făcută cu lama – mereu în

acelaşi loc, imediat sub nas, chestie enervantă prin repetare – privindu-se fără prea mare plăcere în oglinda pătată, care-i reflecta chipul pe sărite, ca într-o pictură suprarealistă. O figură aşa şi aşa, în care doar fruntea şi ochii mai reuşesc să dezmintă mediocritatea ansamblului. Bărbia e lamentabilă, rotundă până la pierderea oricărei trăsături de voinţă. Şi având tendinţa de a se uni cu această guşă imposibilă, care n-are nici măcar scuza de a fi fost provocată de tiroidă. Ridurile din jurul pleoapelor încă ar putea părea un semn de distincţie, dar mai e şi părul ăsta rărit, devenit cenuşiu, ca o ninsoare mistuită de un incendiu, aşa că prea multă distincţie strică. Nasul, ce să mai vorbim, e o adevărată ruşine, fără pic de nobleţe sau virilitate – un cartof aşezat acolo, cu rol strict funcţional.

Se tăie din nou – fireşte că iarăşi sub nas, ca un răspuns polemic al acestuia la incriminările sale de ordin estetic – încât Sabin se simţi iremediabil nefericit. Avea de mult impresia că obiectele din jur îşi bat oarecum joc de el – lama tăia întotdeauna unde nu era nevoie, nasturele de la gulerul cămăşii se pulveriza instantaneu la primul strănut, cheia se înţepenea în yală când el era mai grăbit, şi aşa mai departe.

De fapt nu se putuse lăuda niciodată cu prea multă îndemânare. Jucase o singură dată fotbal în curtea şcolii, dar împrejurarea devenise memorabilă, pentru că, la unicul său şut, mingea spărsese, cu un zgomot fantastic, geamul de la biroul directorului. Copiii o rupseseră imediat la fugă, doar el rămăsese, uluit, în mijlocul curţii, şi când directorul năvălise pe terenul de joc, numai în cămaşă, cu mingea în mână, semănând cu un arbitru în clipa dictării unui penalti, Sabin nu găsise altceva de făcut, decât să-i ia mingea, şi să-i spună acestui personaj furios, de care se temea îngrozitor, „vă mulţumesc”. Chestia devenise notorie, directorul pronunţase în cancelarie un întreg rechizitoriu, în care subliniase, *obrăznicia împinsă până la sfidare a elevului Dorobanţu*

Sabin, şi numai tactul dirigintei sale, profesoară de română, care-l iubea aproape matern, tocmai pentru că era neajutorat, îl salvase de la o sancţiune severă.

Lipsa lui de îndemânare îi jucase multe feste, chiar şi în facultate avusese de suferit, în primul an de practică, pentru această blestemată neputinţă de a-şi ordona sau coordona mişcările, primele lui injecţii făcute unor pacienţi stoici, obişnuiţi cu suferinţa, creându-i un soi de celebritate nesuferită. Până şi femeile de serviciu se înghesuiau, în spatele său, cu mâinile la gură, spre a urmări spectacolul, modul nemaipomenit în care încerca, fără a reuşi, să spargă fiola, şi cum acul seringii refuza să pătrundă unde trebuia, revărsând serul, ca o minusculă fântână arteziană, pe fesele bolnavului.

Toată tinereţea îi fusese marcată de această neîndemânare, nu ştia să înoate, să schieze, să joace tenis, nici măcar să umble cu bicicleta, încât întotdeauna, în excursii sau în tabere, el rămânea pe dinafară, un fel de garderobier voluntar, păzind hainele şi sacoşele celorlalţi. Paradoxal, o cunoscuse pe Olga tocmai datorită acestei autentice malformaţii congenitale. Se nimeriseră împreună într-o tabără studenţească – Olga era studentă la IEFS – şi, într-un meci de volei între „medicinişti” şi „iefişti”, fusese imediat remarcat, de către ambele părţi, pentru rateurile sale spectaculoase. Era, într-adevăr, extraordinar felul cum mingea îi trecea printre mâini, îl lovea în omoplaţi, îi strivea nasul, iar când izbutise, totuşi, să o lovească la rândul său, proiectase această ghiulea de piele în ochelarii asistentului, care juca şi el, democratic, în formaţia studenţilor. N-ar fi putut spune de ce, dar se ambiţionase să-şi continue giumbuşlucurile involuntare, înfruntând exasperarea partenerilor şi uralele zeflemitoare ale ambelor galerii, înfrăţite în faţa acestui spectacol.

Şi atunci se întâmplă ceva ciudat: Olga începu să joace la fel de prost ea el, numai că de ea nu se putea râde, era componentă a lotului naţional şi o vedetă incontestabilă a

facultăţii. Apoi, tot ea spuse „stop”, luă mingea sub braţ şi se îndreptă spre Sabin. Acesta vru să-i mulţumească pentru solidarizare, dar nu avu când, pentru că Olga îl apostrofă, furioasă:

— Ce naiba ai în loc de mâini, omule? Pietre de moară?!

În mod cu totul stupid, Sabin îşi privi mâinile, de parcă dorea să se convingă dacă ele sunt sau nu veritabile. Olga începu să râdă.

— Eşti mai *haios* decât credeam, spuse ea.

— Nu sunt *haios* deloc, răspunse el iritat. Şi nu mi se pare că e o crimă să nu ştii să joci volei.

— Asta nu e o crimă, recunoscu Olga. Dar e aproape o crimă să nu fii în stare să te mişti...

— Şi vrei să-mi dai lecţii de mişcare? – o întrebă Sabin, cu un ton pe care-l dorea ironic, detaşat şi bărbătesc.

— Bineînţeles că o să-ţi dau! – răspunse fata.

Izbucni iar în râs, privindu-l cu o simpatie vicleană.

— La revedere, campionule! – spuse ea. O să te caut la sala de mese...

Plecase, cu mersul ei sigur şi apăsat, de sportivă, lăsându-l, după cum îşi amintea, mai mult descumpănit decât „prins”.

N-ar fi putut spune, de fapt, nici acum, ce anume îl făcuse să se simtă atât de iremediabil ataşat de Olga, încât toate legăturile sale ulterioare – chiar şi scurta sa aventură matrimonială cu Melania – plătiseră un tribut nefericit acestei poveşti de tinereţe, care se încheiase, oricum, în coadă de peşte. El nu dorise, în toţi aceşti ani, să devină victima propriilor sale amintiri, şi mai cu seamă după ce Olga plecase, ca antrenoare, în Maroc, încercase să le şteargă din memorie, aşa cum ştergi o bandă de magnetofon, imprimând o altă melodie deasupra; dar probabil că nu reuşise decât un „bruiaj” superficial, pentru că vechiul refren răsuna, din când în când, în fiinţa sa, ca un cântec de sirenă.

Melania îi spusese, într-unul din accesele ei de furie, că trăieşte cu o umbră, şi poate că avea dreptate, deşi nu se simţea vinovat, adică nu resimţea un sentiment material de culpabilitate. Dar pentru modul într-adevăr fabulos în care gelozia Melaniei devenea retrospectivă, era posibil ca Sabin să fie vinovat. Probabil că ar fi fost mai lesne pentru el să acopere o legătură extraconjugală autentică, decât acest straniu adulter cu o amintire, pe care Melania i-l imputa cu vehemenţă.

Şi, dintr-o dată, în timp ce îşi răcorea faţa, după bărbierit, cu câteva picături de colonie, Sabin simţi nevoia dureroasă – cu atât mai dureroasă cu cât era absurdă şi umilitoare – de a o revedea pe Olga.

Nu mă voi duce, îşi spuse Sabin. Măcar atâta luciditate mai am, ca să-mi dau seama de ridicolul situaţiei. Ce să caut într-o familie care nu mă cunoaşte? Cum să-mi explic vizita faţă de Sfânta Vineri, de fetiţă, şi chiar de Olga? Atât de dobitoc nu sunt. Categoric!

În timp ce se gândea la toate astea, Sabin îşi puse o cămaşă albă, îmbrăcă un costum bleumarin, de zile mari, îşi luă din cuier fulgarinul şi ieşi în stradă. Ştiuse de la opt dimineaţa că se va duce la Olga.

9

Sperase, totuşi, că nu va fi nimeni acasă. Sau, măcar, că-i va deschide uşa Olga.

Ori fetiţa. Dar se întâmplă cum putea fi mai rău: în pragul uşii se ivi bătrâna. Aceasta îl cercetă din creştet până-n vârful bombeurilor, cu o minuţiozitate de geambaş. Sabin avu iarăşi impresia că adulmecă aerul, ca un ogar în preajma vânatului.

— Credeam că e instalatorul, rosti, dezamăgită, Sfânta Vineri. L-am anunţat că s-a stricat chiuveta din bucătărie.

Îl abandonă apoi cu totul, lăsând întredeschisă uşa de la intrare.

— Iar a venit omul ăla... doctorul... răsună, din casă, vocea ascuţită a bătrânei. L-a chemat cineva?

Şi încă înainte de a primi vreun răspuns, Sfânta Vineri continuă:

— A înnebunit lumea! Chemi instalatorul şi vine doctorul!

— Care doctor? – se auzi vocea neîncrezătoare a Olgăi.

— Cel de ieri, răspunse bătrâna. Şi-a făcut abonament la uşa noastră.

Intenţia lui Sabin de a fugi cât mai departe, până în Tahiti, dac-ar fi fost posibil, se dovedi, din păcate, irealizabilă. Olga se afla în faţa lui. Era furioasă, sau, mai curând, exasperată. Izbuti însă să se stăpânească.

— Poftiţi în casă... domnule doctor, îl invită ea.

— Vă mulţumesc, spuse Sabin, plonjând, – ăsta era termenul cel mai corect – plonjând, deci, în holul micuţ de la intrare, încât fu gata să răstoarne măsuţa pe care se aflau câteva ghivece cu clasicii cactuşi de bloc. Numai o minune împiedică dezastrul, minunea fiind intervenţia cu adevărat senzaţională a Olgăi, care restabili, în ultimă instanţă, echilibrul măsuţei, cu unul dintre acele salturi care o făcuseră celebră pe terenul de volei, când scotea *în exiremis* – cum spunea, entuziasmat, crainicul – mingea expediată în trombă de echipa adversă.

Sabin se simţi privit în fel şi chip; cu enervare reţinută de Olga; cu plictiseală nereţinută de Sfânta Vineri; cu o curiozitate amuzată de Laura; cu o vădită neîncredere de un bărbat necunoscut, pe care el nu-l trecuse în calculul probabilităţilor.

— Dumnealui e doctorul de la circumscripţie, spuse, neutru, Olga. Şi dânsul e... tatăl Laurei.

Sabin jubilă. Olga nu-l recomandase „soţul meu”, aşa cum obişnuiesc să facă prezentările, cu un ton posesiv, femeile măritate. Era şi prea festiv îmbrăcat – observă Sabin – pentru calitatea de soţ. Nu stai la tine în casă, mai ales duminică, în haină şi vestă, ba chiar şi cu pantofi în picioare.

Partea proastă era că trebuia să inventeze un motiv pentru această vizită intempestivă. Şi mintea îi era goală, ca un portofel înainte cu o zi de leafă. Pe stradă se gândise să rostească, nonşalant, o frază voioasă, în genul: „Am trecut întâmplător pe aici, şi atunci am venit să vă vizitez”, dar acum o asemenea frază i se părea de o idioţenie totală. Cu acelaşi efect ar fi putut spune: „Am trecut pe la dumneavoastră să vă întreb cât este ceasul”...

Îl scoase, întrucâtva, din încurcătură, Sfânta Vineri.

— Nu cumva te-a chemat Veta? – îl întrebă ea.

Şi la privirea lui nedumerită, adăugă:

— Femeia de alături. Cu moaţele în şuruburi. E în stare de orice...

Din punctul lui de vedere, ar fi spus, cu dragă inimă, că l-a chemat această Veta. Sau oricine altcineva. Chiar şi responsabilul cărţii de imobil. Dar nu avu când să răspundă, pentru că interveni Laura:

— Domnul doctor mi-a spus de ieri c-o să revină. Să vadă dacă mă simt mai bine.

Fetiţa asta minţea cu o dezinvoltură extraordinară. Şi avea şi tupeul să-l privească drept în ochi, de parcă ar fi spus: „Poftim, contrazice-mă, dacă-ţi dă mâna!” Evident că nu-i dădea mâna. Aşa că abandonă orice principiu pedagogic, devenind, din oportunism şi laşitate, complice la această minciună.

— Da, rosti Sabin, mă gândeam să văd... mai bine zis să constat...

— În regulă, spuse Olga. Vă rog să constataţi...

Bărbatul necunoscut – adică, mă rog, cunoscut drept părintele Laurei – tuşi, spre a-şi drege vocea.

— Nu mi s-a spus că Laura nu s-a simţit bine, zise el cu importanţă.

Nu dădu nimeni prea mare atenţie vorbelor sale. Ca orice tată care, prin divorţ, încetează de a mai fi şi soţ, avea statutul monarhiilor constituţionale din zilele noastre: multă solemnitate şi puţină putere. Chiar şi

clasica frază a mamelor de pe toate meridianele: „O să te spun lui tata”, devenea strict formală în cazul taţilor detronaţi din funcţia de soţi. Printr-un instinct fără greş, toţi copiii din lumea asta ştiu prea bine că un tată care vine în vizită când şi când, are un rol strict decorativ. Un fel de Moş Crăciun pentru tot anul. Întotdeauna va aduce cu el un cadou, nu cine ştie ce, va pune întrebări pisăloage despre şcoală, se va uita şi în carnetul de note, va da câteva sfaturi bine simţite şi extrem de folositoare, în funcţie de vârsta şi de sexul copilului (de la „să fii atent la maşini când traversezi strada”, până la „ai grijă cu cine te împrieteneşti”) în jumătate de oră maximum, îşi va îndeplini funcţia pedagogico-educativă pentru cel puţin trei săptămâni. Va putea pleca liniştit cu sentimentul datoriei împlinite, în proporţie de cincizeci la sută: restul datoriei îl achită, prin factorul poştal, lună de lună...

— Cum te simţi? – o întrebă Sabin pe fetiţă, jucând mizerabil rolul unui doctor grijuliu.

— Ca şi ieri, răspunse ea, zâmbindu-i viclean, încât Sabin avu aproape certitudinea că puştoaica îşi bate joc de el.

— A mâncat murături, o pârî bătrâna. A lăsat friptura în farfurie şi a mâncat murături.

— N-ai procedat bine, spuse bărbatul care juca rolul de tată, cu aceeaşi stinghereală cu care Sabin juca rolul de medic.

— De ce n-am procedat bine? – îl întrebă Laura.

— Pentru că murăturile... nu-i aşa...

Vruse să spună, probabil, nişte lucruri foarte interesante despre murături, dar nu găsea cuvinte. Sabin se temu că i se va da cuvântul în aceeaşi chestiune, în calitatea sa de doctor. Ar fi fost o situaţie penibilă, pentru că nici el n-ar fi putut să dezvolte subiectul, mai departe de unde îl lăsase tatăl Laurei. Din fericite, Sfânta Vineri îl scoase şi de data asta din încurcătură.

— Pe vremea mea, spuse ea, se dădea la copii untură de peşte.

— Trebuie să fi fost ceva scârbos! – se strâmbă fetiţa.

— Bineînţeles că era scârbos, încuviinţă bătrâna. Un medicament trebuie să fie scârbos, altfel nu face două parale. Eu am şapte boli în corpul meu şi ştiu asta.

— Untura de peşte conţine vitamina D, explică Sabin, cu un ton atât de nefericit, de parcă avea el însuşi gura plină de untură de peşte. Se administrează şi acum copiilor, dar sub forme mai plăcute, în drajeuri sau în polivitamine.

Îi venea să plângă pentru inepţiile pe care le spunea. Venise la Olga, după douâzeci de ani, să ţină discursuri despre untura de peşte. Oribil!

— Eu cred, interveni, în această discuţie pasionantă, tatăl Laurei, că tradiţia... vreau să spun... naturalul...

Amuţi din nou, speriat de neputinţa sa de a găsi cuvinte. Dorea din tot sufletul să participe la discuţie, ca un partener agreabil şi dezinvolt, dar se poticnea, de fiecare dată, într-un mod lamentabil. Fusese lovit, brusc, de o amnezie care-i paraliza orice urmă de inteligenţă. Ciudata penurie de cuvinte a tatălui itinerant trezi simpatia lui Sabin, faptul că nu era singurul idiot în această casă dându-i, probabil, un plus de curaj. De altfel, se şi spune „curajul prostului”, îşi zise Sabin. Poate că ne purtăm prea drastic cu cei săraci cu duhul, când, de fapt, ei ar avea nevoie de un plus de afecţiune. Puţini sunt, de fapt, idioţi din naştere, adesea fiind vorba de o stare aparentă, în funcţie de împrejurări. Am căzut de trei ori la testul psihologic pentru obţinerea carnetului de şofer amator, şi aş cădea de încă o sută de ori, părând, desigur, examinatorilor un oligofren perfect. Aşa cum am părut, în adolescenţă, cu prilejul jocurilor de societate, când nu izbuteam niciodată să înţeleg ultimul cuvânt la *telefonul fără fir,* ori să deduc despre ce expresie e vorba, după mimica partenerului, jocuri la care alţii excelau. Ei treceau drept inteligenţi, deşi despre unii am tot dreptul să mă îndoiesc că erau câtuşi de puţin dotaţi. Dar, adesea, gălăgia, abilitatea, viclenia primitivă sunt

confundate cu deşteptăciunea. Şi invers, sfiala, lipsa de adaptare automată la factori exteriori nesemnificativi sunt catalogate imediat drept prostie.

Datorită acestui monolog interior, ataşamentul lui Sabin faţă de idioţi, sau de cei care păreau numai idioţi, sporea fără oprire. Ar fi vrut sincer să-l sărute pe frunte pe bărbatul căzut într-o amuţeală fără ieşire, dar se îndoi că acest gest ar fi fost interpretat corespunzător. Şi, de altfel, bărbatul abandonă, dintr-o dată, starea de muţenie. Rosti grav:

— Ei, ajunge cu atâta vorbărie!

Era greu de înţeles la ce fel de vorbărie făcea aluzie, după ce tăcuse cu importanţă aproape o oră, dar nimeni nu-i ceru amănunte. El continuă:

— Trebuie să plec. Sunt aşteptat la serviciu.

La fel de bine ar fi putut spune: „Sunt aşteptat în Japonia”. Era o minciună convenţională, pe care nu i-o luă nimeni în seamă. Pur şi simplu trebuia să plece. Spre uşurarea lui, dar şi a celorlalţi.

După plecarea sa, toţi ochii se îndreptară, întrebători, spre Sabin. Venise rândul lui. Acum ar fi trebuit să spună: „Îmi pare rău, obligaţii presante mă silesc să mă retrag. Am o întâlnire cu un îmblânzitor de tigri”. Sau ceva asemănător. Dar se trezi zicând:

— Aşa că, numai aparent untura de peşte a fost abandonată. Deşi, e adevărat, se observă o reîntoarcere la medicina tradiţională. Usturoiul, bunăoară...

Ajungând la usturoi, gândul sinuciderii îi apăru ca unică soluţie. Faţă de tâmpeniile pe care le debita, fragmentele de cuvinte rostite de bărbatul care plecase înaintea lui aveau o elocinţă ciceroneană.

— Ce e cu usturoiul? – se arătă interesată fetiţa.

Devenea din ce în ce mai limpede că îl lua peste picior. Desigur că mâine va povesti colegelor despre doctorul Cretinescu. Adică despre el.

— Chiar... ce e cu usturoiul? – interveni Sfânta Vineri.

Era singura care-i dădea concursul, cu toată

bunăvoinţa. Cele şapte boli din corpul ei – ca şapte detectivi abili – îşi uneau forţele, într-o investigaţie fără sfârşit. Tot ce se putea, cât de cât, mesteca sau înghiţi, fusese îngurgitat de bătrână, în numele marilor idealuri medicale. Băuse gaz. Mestecase ceară de albine. Prin stomacul ei trecuseră bulbi de ceapă maceraţi în oţet de mere, fulgi de păpădie, frunze de mesteacăn, talaş de brad, sâmburi de prune. Timp de o lună înlocuise ceaiul, la micul dejun, cu un extract de fructe, faţă de care *grogul* marinarilor din cărţile cu piraţi era o băutură de copii, consumând cu încăpăţânare acest preparat misterios, până făcuse o comă etilică. Nimic n-o putea descuraja. Era gata să îmbrăţişeze, acum, cauza usturoiului, doctorul Sabin Dorobanţu fiind pe cale să devină noul ei mentor, în problemele sănătăţii. Din păcate, acest frumos început de idilă fu întrerupt de Olga.

— Am reţinut expunerea dumneavoastră, spuse ea. Poate că îi prescrieţi, totuşi, Laurei un tonic. Cu sau fără vitamina D.

— Şi mie un tratament cu usturoi, interveni bătrâna.

— Mamă, ai să faci din nou un miros nesuferit în toată casa, rosti, agasată, Olga.

— Ca atunci când ai fiert răşină amestecată cu seminţe de floarea-soarelui, adăugă Laura.

— Usturoiul nu trebuie consumat fiert, interveni Sabin, blestemându-se pentru încăpăţânarea cu care continua un subiect iremediabil compromiţător pentru el.

— Dar cum? – îl întrebă, încântată, Sfânta Vineri.

— Crud, răspunse Sabin, simţind din ce în ce mai acut nevoia de a se sinucide. Numai în stare crudă, adăugă el, cu o tristeţe imensă în glas, de parcă anunţa pierderea unei fiinţe apropiate, usturoiul îşi păstrează proprietăţile sale cu adevărat miraculoase,

Ceea ce se întâmplă cu el, era vrăjitorie curată. Nu putea ieşi din această stare de transă. Dac-ar fi stat până la miezul nopţii, ar fi continuat să laude, ca un comis-voiajor zelos, proprietăţile unturii de peşte, usturoiului şi

altor asemenea. Laura îl privea fix, înfigându-şi unghiile în palme, spre a nu izbucni în râs. Probabil că îi poreclise moş Usturoi. Olga era din ce în ce mai nerăbdătoare. Numai bătrâna se uita la el cu simpatie. Era singura persoană din această casă care avea, faţă de el, un sentiment pozitiv.

De fapt, ar fi trebuit să plece. Dar întocmai unui personaj dintr-o schiţă citită demult, care se prăpădise, într-o vizită, de inimă rea, pentru că nu găsise fraza cu care să-şi ia la revedere de la gazde, Sabin stătea ţintuit pe scaun, uitându-se la faţa de masă cu o sârguinţă de meşter textilist. Simţea nevoia să spună ceva profund, dar singura frază care îi venea în minte era: „De fapt, este un lucru cert că şi leuşteanul are efecte favorabile în tulburările digestive”. Ţinea buzele strânse şi limba lipită de cerul gurii, spre a nu pronunţa şi aceste enormităţi, care l-ar fi făcut nefericit pentru toată viaţa.

În sfârşit, Olga se hotărî să-i vină în ajutor. Îl privi cu un început de zâmbet, aşa cum îl privise şi în urmă cu douăzeci de ani, după celebrul meci de volei prin care, de fapt, se cunoscuseră.

— Domnule doctor, spuse ea, poate că mă ajutaţi s-o înscriu pe Laura la dispensarul de circumscripţie.

— E o simplă formalitate, o asigură Sabin. O să mă ocup personal.

— Sunteţi foarte amabil, spuse Olga. Şi extrem de insistent. Ca un adevărat doctor...

Accentuase într-un mod anume asupra cuvântului *insistent.* Ca într-un început de complicitate. De limbaj cifrat, pe care nu-l puteau înţelege decât ei doi.

— Vă mulţumesc pentru apreciere, răspunse el. Sunt adeptul medicinii profilactice, şi e firesc să vizitez şi copiii sănătoşi. Aşa că... voi reveni.

Accentuase, la rândul său, asupra cuvântului *reveni.* Olga oftă, fără să-i răspundă. Rămăseseră singuri. Bătrâna plecase în bucătărie, de unde se auzea clinchetul, de clopot spart, al unei piuliţe. Sfânta Vineri

începea tratamentul intensiv cu usturoi. Laura intrase în camera ei. Probabil, pentru a putea râde în voie. Sabin îşi luă inima în dinţi.

— Olga, spuse el, ştii bine de ce am venit...

— E o prostie, răspunse ea.

— Nu e neapărat o prostie. Poate că era normal să se întâmple aşa.

— Cum?

— Să ne revedem.

— După douăzeci de ani. Ca în Dumas?

— Să încercăm să uităm că au trecut douăzeci de ani. Sau să ne închipuim că n-am fost niciodată despărţiţi în acest răstimp.

— Ştii bine că nu se poate.

— De ce crezi că nu se poate?

— Suntem prea bătrâni pentru a o lua de la început.

— Nu arăţi ca o femeie bătrână. Dimpotrivă...

— Eşti drăguţ că mi-o spui, dar asta nu schimbă fondul problemei. Am, totuşi, patruzeci de ani.

— Patruzeci de ani nu sunt o catastrofă. Ţi-o spune cineva care a împlinit patruzeci şi şase...

— Nu, Sabin, nu. Totul e artificial... şi chiar uşor ridicol. Ce-a fost, a fost.

— Ce-a fost... mai poate să fie.

— Nu cred că mai poate să fie.

— Să încercăm...

— Lucrurile astea nu se încearcă. Ori le faci, ori nu le faci.

Olga îl privi aproape la fel de intens, aproape cu tot atâta gravitate, ca la ultima lor întâlnire, în pădurea Băneasa.

— Ţi-am spus de altfel şi *atunci,* continuă Olga, ghicindu-i, ca de obicei, gândurile, că va fi o despărţire pentru toată viaţa...

— Eram prea tineri ca să ştim ce înseamnă o despărţire, spuse Sabin. Ca să ştim ce înseamnă pentru toată viaţa...

— Dar am avut destul timp să învăţăm ce înseamnă şi una, şi cealaltă...

— Nu cred că voi trăi destul spre a le învăţa cu adevărat...

— E o prostie, spuse, din nou, Olga.

— Dar e o prostie în care am sperat mereu, ripostă Sabin.

Se apropiau, involuntar, de uşă. Încă o clipă, şi avea să înceapă, iarăşi, duminica lungă şi pustie.

— Olga, spuse Sabin, nu-ţi cer s-o iei de la capăt cu ochii închişi. Nu-ţi cer, de fapt, nimic, Atâta doar: să încercăm...

— E o absurditate, nu înţelegi? Puteam să fiu măritată. Aşa cum puteai să fii şi tu – sau poate chiar eşti – însurat... Ce făceam atunci?

— Dar nu suntem, Olga, nu suntem. Ce rost mai are să ne gândim la o situaţie care nu există?

— Nu m-ai înţeles, răspunse Olga, cu nerăbdare în glas. Voiam să-ţi spun că douăzeci de ani ridică prea multe semne de întrebare. Prea multe bariere. Prea multe necunoscute. Îmi ceri s-o luăm de la început... dar lângă mine este acum Laura.

— Şi ce importanţă are?

— Are, dragul meu, are. E suficient să mai vii o dată sau de două ori la noi în casă, pentru ca Laura să înţeleagă că vii pentru mine. Nu pentru ea...

— Cu atât mai bine. N-ar mai trebui să-i explicăm.

— Iartă-mă, Sabin, dar vorbim limbi diferite...

Păru, deodată, extrem de obosită. Poate că acum se observa, într-adevăr, că are patruzeci de ani. Sabin îi luă mâna şi i-o strânse uşor. N-ar fi crezut că acest gest simplu îi va produce atâta emoţie.

— Olga, rosti el, îţi spun doar atât: voi reveni. Nu se poate altfel. Nu-mi poţi interzice ca să te văd...

— Nu va fi nimic, răspunse Olga, deschizându-i uşa. N-are rost să-ţi încurajez himerele. Nu putem trăi cu propriile noastre umbre. La revedere... doctore!

10

Ciudat cum Olga îi vorbise cu aproape aceleaşi cuvinte ca Melania: nu putem trăi cu propriile noastre umbre, spusese Olga. E adevărat, Melania fusese mai categorică: trăieşti cu o umbră, aşa îi zisese. Ceea ce la Olga era o părere, sau o convingere – în orice caz îndulcite prin folosirea persoanei întâi plural – devenea, la Melania, un reproş. Şi mai mult decât un reproş: o acuzaţie gravă şi ireversibilă.

Totul era, la Melania, în momentele de furie, grav şi ireversibil. Gura i se strâmba, de parcă suferise o pareză. Bărbia, oricum cam prea alungită, căpăta tendinţa de a se arcui, ca la cimpanzei. O paliditate nefirească îi cuprindea faţa, până şi ochii i se albeau, încât Sabin, ca medic, se temea, de fiecare dată, că îşi va pierde cunoştinţa. Nu raţiona, în asemenea stări, ţipa, cu o voce spartă, blestemele şi insultele cu care îl împroşca fiind cu atât mai surprinzătoare, cu cât, în afara acestor accese, limbajul ei era absolut urban, chiar pudic, vulgaritatea altora fiindu-i dezagreabilă. Culmea era că una dintre certurile lor faimoase, petrecute la un revelion, avusese ca mobil o anecdotă într-adevăr cam decoltată, spusă de un invitat. Ea vruse să plece imediat, încă înainte de ora douăsprezece, el încercase să-i explice că acest lucru îi va face ridicoli pe amândoi, ea ridicase tonul, trecând, în curând, la un limbaj ce întrecea, în duritate, nefericita anecdotă care stârnise tot balamucul.

Mai trăia încă tatăl lui – bătrânul şi bunul Emil, înţelept ca Aristotel şi îngăduitor ca Horaţiu – venise şi el la acel revelion, şi îşi privise fiul cu nişte ochi atât de trişti, încât Sabin se ruşinase mai mult de această tristeţe, decât de privirile, unele chiar amuzate, ale celorlalţi.

De fapt, dacă ţinea bine minte, şi cearta în care Melania îi imputase că trăieşte cu o umbră pornise de la

un fleac. Erau invitaţi la Jean Calomfirescu – exigentul şi ironicul Jean Calomfirescu – şi Sabin o rugase să renunţe la floarea de plastic pe care şi-o agăţase de reverul taiorului, spre a evita maliţia din privirea neîndurătorului său prieten.

— Niciodată nu-ţi place cum mă îmbrac, îi spusese Melania.

Ar fi trebuit să tacă, pentru că în ochii ei se aprinsese luminiţa de alarmă. Era clar că avea să înceapă o ceartă, încercase, totuşi, să previnã incidentul.

— Ştii foarte bine că nu e vorba de mine, răspunsese el, tatonând terenul cu prudenţă.

— Dar de cine?

— De Jean...

— Ce-ţi pasă ţie de părerea lui?

— Nu de el, ci de tine îmi pasă, spusese el.

— Ce să fac, nu pot fi elegantă ca marea ta dragoste...

Când ajungea aici, nu mai putea fi oprită. Îl privise şi atunci cu răutate, aşteptând reacţia lui. Dar el tăcuse.

— Probabil că Jean o plăcea, nu? – întrebase ea.

— Nu ştiu la cine te referi, răspunsese, obosit, Sabin.

— Minţi...

— Bine, mint...

— Îmi dai dreptate cu un ton de parc-aş fi nebună...

— Îţi dau dreptate pentru că nu vreau să ne certăm...

— Eşti mărinimos, desigur. Spre deosebire de mine, care sunt o viperă...

— N-am spus asta...

— Dar ai gândit aşa...

— N-am gândit aşa. În general... nu m-am gândit la nimic.

— Nici măcar la *ea*?...

— Melania... nu mă gândesc în mod deosebit la nicio femeie. Tu eşti cea care dai amploare unor legături obişnuite în viaţa oricărui bărbat, înainte de căsătorie.

— Obişnuite?

— Absolut obişnuite...

— Minţi, ţipase Melania, minţi...

Făcuse mici cristale de salivă în colţul buzelor. Bărbia îi tremura, de parcă era gelatinoasă. Albeaţa nefirească a obrazului şi a ochilor se transmise şi privirii. Acum urma partea cea mai rea. În care nu era nimic de făcut.

— Te gândeşti tot timpul la ea, urlase Melania. Tot timpul, auzi? Mă compari cu ea şi când mă îmbrac, şi când facem dragoste... Te culci cu mine şi te gândeşti la ea... Trăieşti tot timpul cu o umbră, cu un strigoi...

Să tac, trebuie să tac, îşi spunea Sabin. Şi să nu aud. Să nu aud nimic. Să-mi închipui că am murit. Că toate astea se întâmplă altuia. Că această abjecţie nu mă priveste. Să nu-mi pese. Să nu-mi pese de nimeni. Nici măcar de vecinii care au deschis, cu aviditate, ferestrele, pentru a nu pierde niciun amănunt. Şi care vor povesti, mâine, cum şi-a snopit iarăşi nevasta în bătăi, criminalul de la etajul patru, care mai este şi doctor pe deasupra.

Între timp, ţipetele Melaniei începuseră să scadă în intensitate. Se trântise, ca de obicei, în pat, trupul îi era scuturat de sughiţuri, pe care nu şi le putea controla. Şi apoi o linişte stranie, membrele înţepenite, gura mişcându-se convulsiv. Şi ceea ce se întâmplă după aceea, ochii ei privindu-l rugător, respiraţia ei precipitată, mâinile ei întinzându-se într-o chemare aproape disperată, şi el muşcându-şi buzele până la sânge, şi jurându-se că de data asta nu se va mai apropia, şi înaintând, totuşi, ca în transă, şi ea cuprinzându-l şi dăruindu-se cu frenezie, te iubesc, iubitule, te iubesc, iubitule...

11

Jean Calomfirescu nu se miră de îndelunga tăcere a lui Sabin. Cu un prilej oarecare, avocatul chiar remarcase că amiciţia lor se compune îndeobşte din tăceri. „Eşti un prieten reconfortant, subliniase, atunci, Calomfirescu.

Faptul că nu-mi impui conversaţii anoste, îmi dă o stare de echilibru absolut favorabilă în profesia mea, în care debitul verbal reprezintă o virtute obligatorie”.

Aşa încât, şi de data asta, aşteptând ca Sabin să iasă din obişnuita sa muţenie, Jean Calomfirescu scoase o carte din bibliotecă şi începu s-o citească tacticos.

Este ciudat, îşi spuse Sabin, că, aproape ori de câte ori mă întâlnesc cu Jean, îmi reînvie în memorie aceeaşi amintire despre bunul Emil; dacă nu cumva este mai mult un scenariu decât o amintire, pentru că am impresia stranie că urmăresc, aproape material, o secvenţă dintr-un film, dintr-o peliculă fără început şi fără sfârşit, uzată şi îngălbenită de vreme.

...El, copil, stând pe marginea patului, şi tatăl său, îngenunchiat, legându-i şireturile. Chipul tatălui venind spre dânsul printr-o ceaţă deasă. O faţă îngândurată, mohorâtă chiar, luminată doar de izbucnirea de viaţă pe care o transmiteau ochii săi mari şi patetici. Mustaţa cobora până la colţurile gurii, ascunzând senzualitatea buzelor. Mâinile care îi legau şireturile aveau o epidermă uscată, cu vine puternice, încât păreau că sunt dintr-o argilă veche, plesnită.

Dar era, oare, imaginea tatălui său? Avea un copil de cinci ani discernământul de a reţine asemenea amănunte, pe care să le transmită lui, cel de azi? Poate că totul nu era decât un joc al fanteziei, şi ceea ce vedea, prin pânza tremurată a memoriei, nu existase niciodată. Le inventase omul matur, care încerca să întoarcă aceste amintiri înapoi, într-un timp revolut, spre un copil şi el imaginar...

Şi totuşi auzea, imposibil de real, tusea aceea discretă, ca o respiraţie, şi-l zărea pe tatăl lui legându-i şireturile. Acel bărbat şi acel copil – care puteau fi o părticică din viaţa sa, ori o simplă închipuire – erau atât de aproape şi atât de vii, încât se ferea să întindă mâna, de teamă să nu le simtă trupurile. În astfel de momente, legătura dintre el şi copilul care-şi balansa picioarele mici şi subţiri

pe marginea patului îşi pierdea orice înţeles. De parcă murise la cinci ani, şi se privea acum într-o oglindă, în afara oricărei vârste.

— O mai ţii minte pe mama? – îl întreba tatăl, adică îl întreba pe copilul căruia îi lega şireturile şi care căsca, somnoros, nedespărţit încă de căldura patului.

— Da, răspundea copilul, o mai ţin minte.

De fapt, îi uitase şi chipul şi vocea şi mersul, dar nu avea de unde să ştie că le uitase, aflându-se la vârsta când hotarul dintre realitate şi imaginaţie este lunecos şi nesigur.

— S-ar putea – îi spunea bunul Emil, şi mâinile lui aveau o tresărire când rostea aceste cuvinte – să nu se mai întoarcă acasă.

— Niciodată? – îl întreba copilul, mai mult curios decât întristat.

— Niciodată – răspundea tata.

— S-a supărat pe tine?

— Nu, nu s-a supărat.

— Atunci... de ce?

Vocile se pierdeau dintr-odată, într-adevăr ca într-un film prea vechi, şi el avea mereu impresia că era, astfel, frustrat de un răspuns extrem de important, care încă i-ar fi putut schimba cursul vieţii. Apoi, treptat, se stingeau şi imaginile, sau, mai exact, se îndepărtau, micşorându-se, până ajungeau un punct vag, o clipire obosită, care putea fi a propriilor săi ochi...

Sabin simţi brusc nevoia de a se descărca de această amintire – inventată sau reală – povestind-o lui Jean Calomfirescu. Acesta îl ascultă, ca de obicei, cu privirea sa incomodă, scormonitoare.

— Păstrăm fiecare în noi asemenea crâmpeie din copilărie, spuse Jean. Cel mai adesea nu reţinem decât amănunte care ne-au şocat profund, marcându-ne ireversibil existenţa.

Avocatul îşi aprinse o ţigară, şi chipul său se înăspri, evidenţiindu-i trăsăturile colţuroase,

— După cum ştii, părinţii mei s-au prăpădit în război, continuă Jean. Nu mi-i amintesc niciodată. În schimb, revăd mereu sala de mese a orfelinatului, în care cincizeci de copii, în picioare, cu faţa la Răsărit, rosteam Tatăl nostru, urmăriţi de privirea apoasă a directorului Sachelarie. Probabil că devenisem ateu din instinct, încă înainte de a-mi forma convingeri proprii, din cauza zelului tâmp şi brutal eu care Sachelarie ne obliga, în fiecare dimineaţă, la un ceremonial lipsit de orice participare afectivă, tocmai fiindcă ne era impus. Cred că de atunci înţelesesem, în pofida vârstei, că prin constrângere nu se pot difuza idei, ci doar porunci. Amintirea de care vorbeam este mereu aceeaşi: noi, cei cincizeci de copii, cu foamea năvălind din gâtlej, ca o apă stătută şi tulbure, rostind cuvinte şi fraze cărora le pierdusem înţelesul, şi uitându-ne, între timp, cu o poftă sălbatică, la felioarele de pâine unse cu un strat subţire de marmeladă şi la ceştile cu ceai, un lichid aproape incolor, cu un vag miros de valeriană.

Jean trase cu sete un ultim fum din mucul de ţigară, încât scânteile se împrăştiară în încăpere, ca un foc de artificii. Sabin îl privi aproape fără să răsufle, de parcă îi era teamă să nu destrame o vrajă. În mod normal, Jean nu era un om predispus la confesiuni. Dimpotrivă, respingea, cu o maliţie neiertătoare, orice înclinaţie spre sentimentalism. Dar probabil că, de data asta, un resort tainic îl împingea să se destăinuiască.

— În şcoala primară, spuse, într-un târziu, avocatul, îmi uram colegii care veneau de-acasă cu pacheţelele pregătite de tot felul de mămici şi bunici. Învăţătorul, un nenorocit de filantrop pe care l-aş fi strâns de gât, aduna de la aceşti copii, în fiecare dimineaţă, câte un sandviş, pe care ni le dădea nouă, celor flămânzi. O făcea fără niciun fel de discreţie, cu o publicitate abjectă, vorbindu-ne despre caritate şi milă creştinească, în fiecare zi, juram că voi refuza scârba aia de tartină, dar imediat ce mă auzeam strigat mă podidea o foame animalică, şi mă

repezeam să-mi iau obolul. Eram atât de umilit, încât mă simţeam în stare să ucid...

— Aş vrea să-ţi spun, începu Sabin...

Dar Jean îl opri cu un gest:

— Dom' le, stop! Văd în ochii tăi o dorinţă bleagă spre scâncet. Să nu te prind că pui capul pe umărul meu, că te plesnesc...

12

Jean Calomfirescu nu era ceea ce se cheamă un ins comod. Mulţi dintre cei care-l cunoşteau, îl considerau chiar brutal, aproape prost crescut. Poate că această impresie se datora faptului că nu se lăsa manipulat de nimeni. Nici măcar de clienţii săi. Refuza cu îndărătnicie „atenţiile" acestora, trezind indignarea absolut sinceră a multor colegi de barou, ba chiar şi a celor pentru care urma să pledeze, neliniştiţi de perspectiva unui avocat pe care nu-l tentau nici sticlele pântecoase, nici ţigările cu nume de ducat englezesc. Fuma („de-al dracului", cum explica el prietenilor) ţigări „Carpaţi" fără filtru, încât nici n-ar mai fi putut înlocui această mahorcă iute şi înecăcioasă, firele de tutun i se lipeau de buze şi de bărbie, părând, de departe, nişte pistrui de dimensiuni neobişnuite.

Avea cincizeci de ani împliniţi, dar părea – în ciuda masivităţii sale – mai tânăr, aşa încât, de mână cu cele două nepoţele ale sale, putea fi luat, mai curând, drept tatăl, decât bunicul fetiţelor.

Era greu să fii prieten cu Jean Calomfirescu, pentru că prietenia sa refuza orice urmă de compromis. Spunea întotdeauna ceea ce gândea – şi o spunea cu meşteşugul avocatului de profesie, dezvoltându-şi peroraţiile cu o ironie ce putea să pară răutate, puţini fiind cei care, cunoscându-l cu adevărat, ştiau că nimic nu era mai străin de firea sa decât răutatea gratuită. Îi plăcea să fie

înconjurat de rude şi de cei câţiva prieteni care rezistaseră diatribelor sale. Şi mesele pe care le dădea adesea deveneau, datorită lui, un autentic spectacol. Când era în formă maximă, cânta la vioară cu frenezie, bătând tactul cu piciorul şi obligându-şi ginerele, un bărbat sobru şi plin de prestanţă, cu o bărbuţă elegantă, să-l acompanieze la acordeon. Merita să vezi acest *duo* de zile mari. Jean Calomfirescu, în cămaşă, leoarcă de transpiraţie, cântându-şi melodiile cu o asemenea repeziciune, încât părea că arcuşul este acţionat de forţa unei prese hidraulice, şi bătând necontenit cu piciorul în podea, în timp ce ginerele său, într-un costum bleumarin impecabil, împingea burduful acordeonului cu gravitatea concentrată a unui profesor universitar, aflat în plină dizertaţie ştiinţifică.

Sabin Dorobanţu descoperise cu uimire, în decursul prieteniei lor, că Jean era iubit de familie aproape cu fanatism, şi nu numai de soţie sau de rudele de sânge – fiică, nepoate etc, – ci şi de acest ginere, atât de diferit, ca temperament, de socrul lui, şi pe care, cu toate astea, îl îndrăgea ca un fiu autentic.

Este şi dificil, din afară, să înţelegi relaţiile dintre membrii unei familii, monologase, după bunul său obicei, Sabin. Adesea, aparenţele sunt înşelătoare. Acolo unde ţi se pare că domneşte o armonie perfectă, fără nicio fisură, descoperi, uneori, vechi nemulţumiri reciproce, permanente stări de tensiune ascunse cu grijă străinilor Dar cu Jean Calomfirescu, asemenea raporturi de circumstanţă n-ar fi fost posibile, lipsa lui funciară de ipocrizie le-ar respinge fără menajamente.

Jean începuse să râdă cu lacrimi, când prietenul său îi împărtăşise aceste panseuri. Asta se întâmplă cu puţin timp înaintea divorţului lui Sabin.

— Dom’le, rostise într-un târziu avocatul, ştergându-se cu batista la ochi, filosofia ta de doi bani îmi întăreşte convingerea că oamenii au tendinţa să discute *mai mult,* despre ceea ce cunosc *mai puţin.* Nimeni nu va vorbi cu

atâta solemnitate despre Bach sau Beethoven, decât acela care doarme tun la orice-concert, pretinzând că ţine ochii închişi spre a simţi mai profund miracolul divin al muzicii. Individul care va acapara o discuţie despre pictură, lăudând coloritul din pânzele lui Ţuculescu, este, de fapt, daltonist. Cutare teoretician în pedagogie n-are copii şi n-a stat de vorbă în viaţa lui cu o persoană sub patruzeci de ani. Cunoscătorul sufletului abisal al femeii a fost lăsat de a patra nevastă. Şi aşa mai departe. Nici tu nu faci excepţie, scumpul meu Sabin. În timp ce-mi expui considerente atât de solide şi interesante despre familie, propria ta corabie este gata să se ducă la fund.

— Îţi mulţumesc pentru amabilitate, bombănise, posomorât, Sabin. Dacă e vorba de corabia mea, pot să-ţi mărturisesc că ea s-a scufundat demult, chiar din momentul ieşirii în larg. Stai de vorbă cu un naufragiat.

Jean Calomfirescu devenise, dintr-o dată, grav.

— Sabine... de ce te chinuieşti? – îl întrebase el.

— Nici eu nu ştiu, răspunsese Sabin. Poate pentru că sunt un nehotărât din fire. Sau poate pentru că, în naivitatea mea, încă mai cred într-o minune.

— Nu va fi nicio minune, în ceea ce te priveşte, îi spusese, cu obişnuita sa francheţe, Jean. Cunosc genul ăsta de femei. Ele au nevoie de altfel de soţi. Care să răspundă la ţipete cu ţipete, la invective cu invective. Care să le domine prin brutalitatea limbajului, şi poate că nu numai a limbajului. Şi care, în acelaşi timp, să fie, din punctul lor de vedere, gospodari perfecţi. Adică, să pună ban pe ban, renunţând până şi la cumpărarea unui bilet de cinema, pentru o maşină, pentru o casă. Pentru aparenţe. Tu nu ai niciuna din aceste calităţi, sau aceste defecte – ia-o cum vrei. Eşti doctor, dar nu eşti capabil de vreo agoniseală. Cu ce să se laude Melania în faţa rubedeniilor sau fostelor colege de liceu? Cu faptul că micii tăi pacienţi te adoră? Asta, să mă ierţi, nu constituie, prin optica ei, un merit. Mai curând, este o dovadă de slăbiciune, de nerozie.

Avocatul tăcuse. Aşa cum stătea în fotoliu, cu capul aproape trecându-i de spătarul acestuia, cu coama sa de păr leonină, fără un fir alb, semăna neverosimil cu un erou de western.

— Şi atunci... mă sfătuieşti să tai nodul gordian? – îl întrebase Sabin.

Jean Calomfirescu oftă, aprinzându-şi una dintre faimoasele sale ţigări „Carpaţi” fără filtru.

— Sunt un avocat sucit, un fel de Cănuţă a lui Caragiale, răspunse el. Îndeobşte, refuz să preiau cazurile de divorţ, sau chiar încerc să-i împac pe împricinaţi. Divorţul nu-i un lucru plăcut. Dimpotrivă. Partenerii încep să se arate cu degetul unul pe celălalt, împroşcându-se reciproc cu fiere. Se vehiculează învinuiri aberante, martorii mai pun şi ei... ştii tu ce... pe clanţa mariajului în derivă. Şi când stai să cântăreşti lucrurile, vezi că toată tevatura are ca mobil un nasture necusut la vreme. Adesea, în spatele divorţului se ascund incitările unei soacre înăcrite de vârstă, sau ale unor prieteni care nu pot admite ideea unei căsnicii normale. Dar nu-i cazul tău, Sabine.

Jean îşi aprinse încă o ţigară, ceea ce însemna că este mai surescitat decât dorea să arate.

— Tu vei pătimi întotdeauna, spusese avocatul, pentru că – iartă-mi paradoxul – eşti, potenţial, un soţ ideal.

— Cu asta chiar că m-ai consolat, observase Sabin.

— Ai fi avut o singură şansă, continuase Jean, fără să-l asculte.

— Care?

Jean îl privi îndelung, de parcă îl vedea atunci pentru prima oară.

— Olga, răspunsese el.

13

Ajuns acasă, Sabin Dorobanţu găsi, spre surprinderea lui,

un bilet strecurat de Camelia sub uşă. *Îmi cer iertare pentru că încalc înţelegerea noastră cu privire la ziua de duminică,* îi scria Camelia. Aş *dori, totuşi, să ne vedem. Măcar câteva minute. Nu e nimic grav, te asigur. Dar simt nevoia să stăm de vorbă. Orice femeie este, până la urmă, capricioasă, dar, oricum, eu încerc să fiu mai puţin ca altele. În speranţa că vei veni, te îmbrăţişez, Camelia.*

Un scris perfect caligrafic, de o regularitate ireproşabilă. O hârtie de un alb imaculat, de parcă fusese trecută prin maşina de spălat rufe. Chiar dacă nu i-ar fi cunoscut scrisul, chiar dacă biletul n-ar fi fost semnat, ar fi ştiut că scrisoarea îi aparţine. Tot ceea ce ţinea de Camelia devenea alb şi imaculat. Ca o ninsoare proaspătă? Sau, mai curând, ca un pansament steril?...

— Alo, Camelia?...

— Bună ziua, Sabin. Îmi pare bine că te aud.

— S-a întâmpiat ceva?

— Nu chiar. Vreau să spun, deocamdată nu.

M-au îngrijorat rândurile tale.

— Ţi-am scris că nu e nimic grav.

— Sigur, mi-ai scris. Dar tocmai faptul că mi-ai scris m-a îngrijorat.

— Ţi-am scris pentru că nu te-am găsit la telefon. Şi nici acasă, când am trecut pe la tine

— E logic ce spui.

— Nu aveam altă soluţie.

— Aşa e, ai dreptate.

— Atunci... te aştept.

— Te simţi bine?

— Te asigur că mă simt în cea mai buna formă...

— În regulă, e perfect.

— Vii, deci?

— Bineînţeles că vin. Voiam să ştiu ce s-a întâmplat.

— Doamne, Sabin, parc-ai fi un copil nerăbdător.

Putea continua această convorbire la infinit. Dar n-avea niciun rost. Tot n-ar fi aflat nimic în plus. Camelia avea darul unic de a spune exact cât dorea să spună. Şi de a

face exact ce dorea şi când dorea să facă. *Doamne, Sabin, parc-ai fi un copil nerăbdător.* Cunoştea bine această remarcă a Cameliei. I-o spunea, cu o imputare neutră, ori de câte ori încerca să arunce o privire în frigider, spre a vedea cam ce-i pregătise de mâncare. Sau când, neavând răbdare să citească până la capăt o nuvelă poliţistă, trecea la ultima pagină, spre a afla deznodământul. Chiar şi atunci când încerca s-o îmbrăţişeze înainte de a crede ea că venise momentul îmbrăţişărilor. *Doamne*, *Sabin, parc-ai fi un copil nerăbdător.* Cuvinte spuse cu o imputare neutră. Cu o voce neutră. O voce calmă, întotdeauna egală. Care-i tăia brusc elanurile, îi tempera iniţiativele. Aşa cum, probabil, se întâmplă şi la cabinetul medical, cu mamele prea grăbite să obţină consultarea copiilor. *Doamne, tovarăşă Popescu, parc-aţi fi un copil nerăbdător...*

Camelia îi deschise uşa, zâmbindu-i. Era o blondă frumoasă, după care întorc capul chiar şi bărbaţii cei mai ponderaţi. Îndeobşte când era îmbrăcată – ca acum – în şort şi tricou, etala o feminitate sigură de ea. Şolduri înguste de manechin. Picioare zvelte, care o făceau să pară mai înaltă decât era în realitate, cu o musculatură discretă, evidenţiată de ciorapii transparenţi, de mătase naturală (niciodată din fire sintetice), pe care-i purta întotdeauna, indiferent de anotimp, chiar şi în zilele toride de vară. Sâni bine proporţionaţi. Dinţi perfecţi, de o albeaţă fără cusur. Buze desenate energic peste această dentiţie sănătoasă; deşi, poate, cam prea subţiri, părând, tocmai de aceea, două fermoare etanşe, care dădeau gurii o stranie impresia de îmbătrânire prematură.

— Mă bucur c-ai venit, spuse Camelia.

— Şi mie îmi pare bine că te văd, răspunse Sabin.

— Poate c-ar fi trebuit să aştept ziua de mâine...

— De ce? În fond, şi duminica e o zi ca oricare alta.

— Vreau să spun... vizavi de înţelegerea noastră...

— Să n-o luăm chiar ca un tabu.

— Şi totuşi... în trei ani... nu ne-am întâlnit niciodată

duminică.

— E posibil să fii exagerat. Mă refer la mine, bineînţeles.

— Oricum, îmi pare bine că eşti aici.

— Şi mie. Arăţi senzaţional, să ştii.

— Să nu aştepţi minuni

— Îţi mulţumesc că mi-o spui.

— Ce-ar fi să ieşim undeva?

— De ce?

— Nu ştiu. Poate că bărbaţilor le place să meargă la braţ cu o femeie frumoasă.

— Prefer să stăm acasă.

— Cum vrei...

— Eşti un bărbat cu care o femeie se simte bine acasă.

— E un compliment grozav. Nici nu cred că-l merit.

— Nu ştiu dacă e un compliment. Nici măcar nu sunt sigură că aceste cuvinte îmi aparţin. Parcă le-am citit undeva...

— Nu le-ai citit.

— De unde ştii?

— Fiindcă le-ai auzit într-un film.

— Ai o memorie extraordinară.

— Memorie de bătrân. Reţin trecutul...

— Nu prea eşti în apele tale,

— Îmi cer iertare dacă par aşa.

— Cum adică aşa?

— În ape străine...

— Sabin... ai ceva?

— Nimic, absolut nimic. De fapt, eu ar trebui să te întreb pe tine...

— Aşa e, ai dreptate... Să nu râzi de mine, dar de când ai intrat pe uşă am o senzaţie stupidă.

— Ce senzaţie?

— Că mă intimidezi...

— Nu-i o chestie prea plăcută.

— Nu ştiu. E ceva în tine care mă face să mă simt vinovată.

— Vinovată de ce?

— De nimic special. Vinovată pentru că te-am chemat. Vinovată pentru că exist.

— Nu ai niciun motiv să gândeşti aşa.

— S-ar putea să-mi treacă. Vrei o cafea?

— Chiar te rog.

— Cu o picătură de coniac?

— Cu două...

— Bine, mă întorc imediat.

Era inutil să se grăbească. Era inutil să încerce să afle mai repede de ce îl chemase Camelia. Şi, în fond, de ce să se grăbească? Se simţea bine în acest fotoliu, care-l cuprindea cu totul, într-o îmbrăţişare leneşă, de pluş; în această cameră aranjată cu un gust sigur – mobile puţine, joase, părând mai curând decorative decât funcţionale, o mochetă buclată, de un galben stins, câteva aplice luminând discret pereţii îmbrăcaţi într-un tapet argintiu, odihnitor.

Mirosul de cafea îl învălui dintr-o dată, dându-i o stare aproape de beatitudine. Camelia făcea, într-adevăr, nişte cafele extraordinare. Şi ceaşca era extraordinară. Neverosimil de fragilă, încât avea mereu impresia că i se va desface în mâini, că se va topi pur şi simplu, ca o sculptură de gheaţă.

Camelia se cuibărise pe mochetă, strângându-şi, ca de obicei, picioarele, într-o poziţie de fachir indian. Aşa cum stătea acum, cu trupul drept, dirijându-şi diafragma într-o respiraţie îndelung elaborată, făcea o impresie nemaipomenită. Era într-adevăr o femeie frumoasă. Mulţi l-ar fi invidiat pentru această legătură.

— De ce mă priveşti aşa? – îl întrebă Camelia.

— Cum adică?

— Nu ştiu să-ţi explic. Parc-ai vrea să mă cumperi.

— Nu voi câştiga niciodată îndeajuns pentru asta.

— Vorbesc serios, să ştii. Nu m-ai privit niciodată aşa.

— Poate că tu nu m-ai privit până azi cu atâta atenţie, încât să observi cum te privesc eu.

— Dacă vrei neapărat să afli, te-am privit adesea, Şi aici, şi la dispensar.

— Şi la ce concluzie ai ajuns?

— Vrei chiar să-ţi spun?

— Bineînţeles că vreau.

— N-o să te avantajeze.

— Puţine lucruri pe lumea asta mă avantajează.

— Privirea ta trece peste mine, înţelegi?

— Nu prea.

— Ca şi cum te-ai uita la un obiect care nu te interesează în mod special. Un autobuz, de exemplu.

— Dacă autobuzele din Bucureşti ar arăta ca tine, *itebeul* ar creşte mult în ochii mei.

— Nu te strădui să fii spiritual. Ţi-am spus că vorbesc serios.

— Încerc şi eu să fiu serios. Dar chestia cu autobuzul m-a dat peste cap.

— Uneori nu pot să-mi explic de ce mă simt atât de legată de tine.

— Eu nu-mi pot explica asta niciodată. Probabil că ai o fire altruistă.

— Acum chiar că eşti nesuferit.

— Sunt numai sincer. Faţă de mine, în primul rând.

Îi era somn. Făcea eforturi pentru a întreţine această conversaţie fragilă şi neverosimilă, aidoma ceştii pe care o ţinea în mână. Mirosi îndelung zaţul gros de cafea.

— Aş mai bea o picătură, spuse el.

— Nu-i în obiceiul tău, se miră Camelia.

— Aşa e, recunoscu Sabin. Dar uneori am obiceiul să-mi încalc obiceiurile.

— De ce?

— Ce anume „de ce”?

— Vreau să spun: de ce tocmai azi?

— Nu e vorba de niciun „tocmai”. Azi putea să fie şi mâine.

— Dar nu e mâine. E azi.

— N-are niciun rost să filosofăm în jurul ireversibilităţii

timpului.

— N-are niciun rost să fii nepoliticos.

— Aşa e. Iartă-mă.

— Nu-i nimic. Probabil că eşti obosit,

— Mi-e somn, spuse Sabin. Nu ştiu de ce, dar mi-e somn.

— Nu e întotdeauna cafeaua singura modalitate de a-ţi alunga somnul, răspunse Camelia.

Sabin o privi din nou: Era azi mai frumoasă ca oricând. Nu provocatoare, Camelia nu devenea niciodată provocatoare. Nici măcar acum, când ochii i se umeziseră de dorinţă.

— Mai există şi alte sisteme împotriva bolii somnului? – se interesă, moale, Sabin, ridicându-se din fotoliu.

— Întreabă-mă şi ai să vezi, răspunse Camelia.

Era într-adevăr frumoasă, aşa cum stătea cuibărită pe mochetă, aşteptându-l. Sabin se apropie de ea, simţindu-i încordarea trupului tânăr, şi parfumul vag, de săpun bun. Apoi nu se mai gândi la nimic.

14

— E stupid să-ţi spun acum.

— Ce anume să-mi spui?

— Pentru ce te-am chemat.

— Mai e şi altceva... decât ce mi-ai spus până acum?

— Ştii bine că mai e.

— De unde vrei să ştiu?

— Minţi, scumpule. Şi minţi prost. N-ai stofă.

— O să-ncerc să exersez mai mult.

— Degeaba. Cu minciuna te naşti. Chestie de genă.

— De unde ştii?

— Din propria mea experienţă. Sunt o mincinoasă nemaipomenită.

— Nu ţine. Dacă eşti mincinoasă, înseamnă că mă minţi când îmi spui că eşti mincinoasă. Paradoxul ăsta e

răsuflat.

— Poate că aş vrea... să fiu *acum* mincinoasă, spuse ea.

Rostise cuvintele astea cu o voce gravă, aproape patetică, neobişnuită pentru felul ei de-a fi. O privi din nou. Era într-adevăr frumoasă. Îşi trăsese cearceaful până în dreptul umerilor, având o anumită sfială instinctivă faţă de trupul ei. Sabin o mângâie pe gâtul neted, ştergându-i cele câteva picături de apă care-i rămăseseră lipite de piele, după duşul pe care de-abia îl făcuse. Camelia se înfioră la atingerea mâinilor lui, strângându-se sub cearceaf, ca pentru a se apăra.

— Ai mâinile reci, spuse ea.

— Ar trebui să răspund că am, în schimb, inima caldă.

— Dar n-o spui.

— Nu. Inima mea e un aisberg.

— Înseamnă că nu-ţi cunoşti inima.

— E grav pentru un medic.

— Vorbeam de inimă, nu de cord.

Se lipi de el. Îi simţea palpitând fiecare muşchi, ca tot atâtea bătăi de inimă. Se lăsă învăluit de căldura trupului ei, de mirosul ei de săpun bun. Îşi lipi buzele de ultima picătură de apă, care îi strălucea, ca o perlă, pe încheietura gâtului.

— Sabin, spuse ea, Sabin...

Apoi nu-şi spuseră nimic, multă vreme. Camelia stătea cu ochii închişi, părând că doarme. Dar nu dormea. O preocupa acelaşi gând care o făcuse să încalce moratoriul de duminică. Acelaşi gând care o obsedase toată după-amiaza. Care nu-i dădea nici acuma pace, silind-o să-şi încrunte fruntea, ca pentru a alunga un vis urât.

Deschise, într-un târziu, ochii. Din nou citi în privirea ei o nelinişte surdă, aproape o suferinţă. Poate că asta o făcuse să fie mai tandră ca de obicei. Să fie mai frumoasă. Sau, mai exact, să dea frumuseţii ei obişnuite un plus de căldură.

— Eşti într-adevăr frumoasă, rosti Sabin.

— E prima oară când mi-o spui atât de tranşant.

— Am reacţii întârziate, se explică el. Am început să vorbesc la patru ani. Ai mei se obişnuiseră de mult cu gândul că au în casă un idiot.

— Ai avut tot timpul să le dezminţi prima impresie.

— Dimpotrivă. Cu cât vorbeam mai mult, cu atât se dovedea că sunt un idiot incorigibil.

— Sabin, rosti ea, poate că e ciudat ce-o să-ţi spun, dar te iubesc.

— E într-adevăr ciudat, remarcă el. Mai ales că şi tu mi-o spui pentru prima dată.

— M-am gândit mult, în ultima vreme, la legătura noastră, spuse Camelia.

— Îmi pare rău că te-ai lăsat bântuită de asemenea vedenii, observă Sabin.

— A fost frumos, continuă ea. Mai ales azi...

— Nu înţeleg de ce foloseşti trecutul, spuse Sabin.

— N-am făcut-o intenţionat. Deşi, dacă stau să mă gândesc bine...

— Poate că n-ar trebui să te gândeşti bine, o întrerupse Sabin. Tendinţa oamenilor de a se gândi bine sfârşeşte întotdeauna prost...

— N-am vrut niciodată să-ţi încurc viaţa, spuse Camelia.

— M-am născut cu o viaţă încurcată, răspunse el. Nu ştiu ce-ai mai putea adăuga şi tu la încâlceala asta.

Acum avea să afle. Camelia se ridicase în capul oaselor, sprijinindu-se în coate. Din cauza surescitării, se descoperise, fără să vrea. Umerii rotunzi, sânii mici şi elastici, abdomenul suplu.

— Am aşteptat întâi să fiu sigură, spuse ea.

Avea în glas o şovăială neobişnuită, de parcă regreta fiecare cuvânt pe care-l rostea.

— Cred că înţelegi ce vreau să spun, continuă Camelia.

Sabin nu răspunse. Nici nu era convins că ar fi trebuit să răspundă. Nici nu ştia exact ce anume ar fi trebuit să răspundă.

— Am aproape treizeci de ani, dar e prima dată când mi se întâmplă, spuse Camelia. Renunţasem demult la ideea că aş putea... că voi avea vreodată un copil.

Avea aproape treizeci de ani, o vârstă extraordinara pentru o femeie. Vârsta deplinei împliniri. Ca o zi de vară intensă şi triumfătoare. Era într-adevăr frumoasă. Şi experienţa lui de medic îi spunea că va fi frumoasă şi în timpul sarcinii. Era tipul de femeie echilibrată şi demnă, care se adapta excepţional la asemenea împrejurări. Ar fi putut oricând poza ca model pentru o maternitate calmă şi seducătoare.

— M-am gândit mult dacă să-ţi spun sau nu, adăugă ea. M-am gândit chiar să...

Nu-şi termină fraza. Se scutură toată, de parcă o trecuse un fior de gheaţă.

— Dar e prea oribil, spuse Camelia. Sunt măcar pe un sfert medic, şi ştiu prea bine asta.

Fu dintr-o dată conştientă de goliciunea ei. Se acoperi cu cearceaful, lăsându-şi doar mâinile afară. Nu-i privise niciodată mâinile. O epidermă întinsă, netedă, degete lungi, de pianist. Sau de chirurg. N-o întrebase niciodată de ce nu încercase să devină medic. De fapt, dacă se gândea bine, n-o întrebase mai nimic despre viaţa ei.

— Nu vreau să fiu melodramatică, spuse ea. Nici n-am de ce să fiu. Într-un fel, sunt bucuroasă că s-a întâmplat, în sinea mea, mi-am dorit întotdeauna un copil.

Poate că ar fi trebuit, totuşi, să spună ceva. Un cuvânt tandru. O exclamaţie de bucurie. Măcar o interjecţie aprobatoare. Dar era prea golit de gânduri pentru asta. Ciudat că se întâmplase tocmai când o redescoperise pe Olga. De altfel, ea îl avertizase că între ei se află douăzeci de ani. Prea multe semne de întrebare, spusese Olga. Prea multe bariere... Prea multe necunoscute...

— Nu vreau să crezi că intenţionez acum să dau legăturii noastre o altă turnură, continuă Camelia. Eşti liber să faci ce vrei. Chiar să... să te desparţi de mine.

Spunea adevărul. Era prea orgolioasă pentru a-l sili la

vreun compromis. Prea cinstită pentru soiul ăsta de şantaj sentimental. Îi plăcea prea mult, la propriu vorbind, curăţenia, starea bună, confortabilă, de igienă, spre a admite soluţii dubioase, mici sau mari necurăţenii, în plan moral. Nu-i putea reproşa nimic Cameliei. Fusese tot timpul o parteneră agreabilă şi loială. Şi era într-adevăr frumoasă. Mulţi l-ar invidia pentru această legătură. Dar acum trebuia, totuşi, să spună ceva. Şi nu orice. Trebuia să spună lucrul cel mai important, singurul lucru important în asemenea momente. Pe care ea îl aştepta, probabil, pentru că nu se putea să nu spere că el va spune acel lucru important. Deşi era prea mândră spre a recunoaşte că tocmai asta aşteaptă.

— Nu văd de ce ţi-ai făcut atâtea probleme, spuse Sabin.

Avea o voce îngrozitoare, de parcă limba îi era învelită într-o foaie de glaspapir.

— Poate că am exagerat, răspunse ea. Acum, că ţi-am spus, mă simt mai uşurată.

— Era normal să-mi spui, o întrerupse Sabin.

Acum urma momentul cel mai greu. Trebuia să fie natural şi simplu. Să nu dea nicio clipă impresia de minciună. De ipocrizie.

— Poate că nu sunt pregătit pentru cele ce-ţi voi spune, adăugă el. Vreau să zic, poate că nu este ceremonialul cel mai potrivit pentru o cerere în căsătorie.

Ea îl privi, de parcă ar fi vrut să-i radiografieze fiecare gând, fiecare reacţie.

— Ce-a fost asta? – întrebă Camelia.

— Exact ce-am spus, răspunse Sabin.

— Adică?

— Adică o cerere în căsătorie.

— De ce?

— Cum „de ce”? Fiindcă demult trebuia să facem pasul acesta.

— Sabin, uită-te în ochii mei.

— Mă uit.

— Te rog, te implor, nu glumi în niciun fel. Răspunde-mi: ai spus-o doar aşa... sau...

Nu putu continua. Începu să plângă. Îşi ştergea lacrimile cu marginea cearceafului, dar ele reveneau grăbite, de sub pleoapele care se zbăteau fără oprire, ca nişte aripi minuscule.

— Iartă-mă, spuse ea, iartă-mă, îşi frecă îndelung, cu palmele, ochii înroşiţi. Obrajii îi luceau de ape stranii. Încercă să zâmbească.

— Nu sunt o plângăcioasă, spuse Camelia. Dar acum a fost altceva.

Ce fusese, de fapt? Nimic deosebit. Fusese ceea ce trebuise să fie. Atâta tot, îi mângâie, cu un gest absent, părul căzut pe frunte.

— O să încerc să nu te fac niciodată să plângî, spuse Sabin. E tot ceea ce îţi pot promite...

Se gândi, în mod stupid, că Olga plânsese o singură dată din cauza lui. Dar fusese *ultima dată.* Ultima lor zi de tinereţe. Toată viaţa se scursese, pe urmă, ca o biată pastişă după *Odiseea.* Şi chiar dacă o regăsise, atât de târziu, pe Penelopa, el nu avea să se mai întoarcă, vreodată, în Itaca...

II

CÂNTEC DE LEBĂDĂ

Nu te supăra pe mine, tu, cel mai cuminte dintre oameni, că zeii au vrut să ştim ce-i necazul şi prea ne-au pizmuit norocul de a rămâne unul lângă altul, ca să ne bucurăm de tinereţe şi să ajungem împreună în pragul bătrâneţii.

(Odiseea-Cântul al XXIII-lea)

După ce s-au străduit să-şi joace reciproc nişte feste cumplite, îndrăgostiţii îşi spuneau fiecare: „Cât mă faci să sufăr!”

(Jules Renard – Jurnal)

1

„RIDICĂ!”, „TRAGE!”, „RIDICĂ!”, „Trage!”. „Fă pasul înainte!”. „Ridică!”. „Trage!” „Pasul, pasul înainte!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Mai aproape de fileu!”. „Acum, acum!”. „Ridică!”. „Trage”. „Ridică!”.

„Trage!”.

Glas aspru, răguşit, cazon. Cuvinte repetându-se obsedant. Părând fără sens. Sau fiind chiar fără sens? În orice caz – gândise, atunci, Sabin – dacă le-ai fi imprimat pe o bandă de magnetofon, de şi-ar fi pierdut cu totul conţinutul. Dacă le-ai fi ascultat, închis într-o cameră, repetându-se la nesfârşit; fără să vezi trupurile fetelor, îmbibate de transpiraţie; fără să-l vezi pe acest bărbat în trening, gras şi nebărbierit, cum ţipă mereu aceleaşi cuvinte, cu o răutate absurdă şi parcă disperată.

„Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Nu acum, nu acum ţi-am spus!”. „Ridică!” „Trage!” „Mai tare, mult mai tare!”. Ce naiba, parcă n-aţi mâncat”... „Ridică!”. „Trage!” „Ridică!”. „Trage!”.

N-ar fi trebuit să vin, îşi spuse Sabin. Am crezut că sportul e numai plăcere, dorinţă de joacă. O imitaţie lipsită de riscuri a turnirurilor medievale. Câştigă cel mai bun. Principalu-i să participi. Minte sănătoasă în corp sănătos. Vorbe. Vorbe frumoase. Dar iată realitatea dură şi nemiloasă. Efort împins la istovire. Comenzi sacadate, ca de galeră.

„Ridică!”. Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Îndoaie genunchiul!” „Braţele mai sus!”. „Pasul, pasul, fetelor, ce naiba!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!” „Trage!”.

Câteva minute de pauză. Fetele ştergându-şi transpiraţia cu prosoape mari, ca nişte ciudate drapele albe. Bărbatul în trening suflându-şi zgomotos nasul şi aprinzându-şi o ţigară. Râsete. Frânturi de fraze: „Vii prea în faţă când tragi”. „Palmele mai moi, înţelegi?”. „Ştii că m-am certat cu Costel?”. „Să exersăm serviciul chinezoaicei ăleia... cum naiba o cheamă?”... E prea gelos, tu”. „Mi-a scris mama că vine să mă vadă la meciul de duminică”. „Şi când trece pe lângă un stâlp de telegraf i se pare că-mi face curte”. „Detenta e slabă, nu ştiu ce-i cu tine azi”... A adus la Coada calului parfum franţuzesc”. „Aiurea, franţuzesc”. „Dacă-ţi spun, tu”. „Întârzii pasul la preluare”. „I-am spus că dacă vrea să mă lase, mi se

fâlfâie”. „Merge, tu, cu pantofi bej”.

Olga apropiindu-se de el. Stropii de sudoare continuând să-i ţâşnească din toţi porii. Pieptul încă zbătându-se din cauza efortului.

— Ţi-a plăcut?

— Sigur, mi-a plăcut.

— Nu s-ar spune.

— De ce nu s-ar spune?

— Fiindcă ai o mutră de înmormântare.

— Aşa e mutra mea de obicei.

— Dacă vrei, poţi să pleci.

— Mai stau.

— Cum vrei.

Bărbatul în trening apropiindu-se de Olga. Scrumul ţigării căzându-i pe bărbie, ca o salivă de cenuşă.

— N-ai prea fost în formă azi.

— Nu ştiu ce am.

— Toate îmi spuneţi la fel. Vă e capul aiurea.

— O să trag mai tare. Promit.

— Să te văd.

— Vi-l prezint pe prietenul meu.

— Sabin Dorobanţu.

— Dan Cristescu.

O mână umedă şi flască. O respiraţie neplăcută, de astmatic.

— Îmi pare bine de cunoştinţă.

— Nu mai puţin.

Un gest scurt, cu două degete, spre tâmplă. Un salut condescendent, de om prea important pentru a se întreţine cu un chibiţ oarecare.

— Mi-e o foame de lup.

— Poate mergem să mâncăm undeva, după ce termini.

— Ai luat bursa?

— Luat.

— Şi eu. Hai să facem o nebunie.

— Ce nebunie?

— Să mâncăm la „Capşa”.

— E prea scump.
— Nu contează. Plătim nemţeşte.
— Şi mâine ce facem?
— Asta o să vedem mâine.
O fată înaltă şi zdravănă râzând către Olga.
— E iubitul tău?
— Da. Faceţi cunoştinţă.
— Sabin Dorobanţu.
— Rodica Dobre.
— Îmi pare bine.
— Şi mie.
Fata privindu-l fără ascunzişuri. Un surâs complice, dezvelindu-i dinţii ascuţiţi, ca de lupoaică.
— Ţi-am spus? M-a lăsat Costel.
— Serios? Îmi pare rău.
— Aiurea. I-am spus că n-are decât să-şi caute altă proastă.
— De ce v-aţi certat?
— E prea gelos, tu. Mă urmărea tot timpul. Scandaluri peste scandaluri.
— Poate vă împăcaţi.
— Nu cred.
— Oricum, îmi pare rău.
— Ei, se întâmplă.
Surâs către Sabin. Dinţi ascuţiţi, de lupoaică. Privire intensă, fără ascunzişuri. O promisiune? O chemare de-a dreptul?
— Salut, Sabin. Poate ne mai vedem.
— La revedere, domnişoară Dobre.
— Poţi să-mi spui Rodica. Nu sunt o fandosită.
Râs către Olga. Dinţii părând mai ascuţiţi ca oricând.
— Ţine-l bine, tu. Bărbaţii sunt din ce în ce mai rari în ziua de azi.
Paşii ei studiaţi, nici prea înceţi, nici prea repezi. Şoldurile voinice unduindu-se leneş. Umerii laţi ridicându-se şi coborându-se într-un ritm anume, de dans oriental.
— Nu prea ţi-a plăcut.

— Nu prea.
— E o fată bună, totuşi.
— Probabil.
— Nu eşti convins.
— N-are nicio importanţă. În fond, nici nu sunt un bun fizionomist.
— E o camaradă extraordinară, să ştii.
— Nu mă îndoiesc.
— Împarte totul cu fetele.
— Sunt lucruri care nu cred că trebuie neapărat împărţite.
— Nu e chiar cum crezi tu.
— Ţi-am spus că n-are importanţă ce cred eu. Doar n-am de gând s-o cer de nevastă.
— Nu-mi place că ai prejudecăţi.
— Faţă de cine?
— Faţă de noi.
— Care „noi”?
— Faţă de sportive. Mulţi ne cred proaste din plecare. Şi uşuratice.
— Eu nu cred acest lucru.
— În subconştientul tău îl crezi.
— N-are rost să-l amestecăm pe Freud în afacerea asta.
— Vezi?
— Ce să văd?
— Imediat recurgi la ironie. Te crezi superior pentru că faci medicina. Dar să te văd lângă fileu cum ai fi.
— Aş fi nătâng.
— Şi asta o spui cu un aer de superioritate.
— N-o spun cu niciun fel de aer. Şi nu înţeleg de ce trebuie să ne certăm pentru că nu-mi place Rodica.
— Nu e vorba de Rodica.
— Dar de cine?
— De un principiu.
— Rodica nu-i un principiu. Şi nici şoldurile ei de vivandieră nu sunt un principiu. Şi nici modul în care se uită la fiecare bărbat nu-i un principiu.

— Cum se uită?
— Prea obraznic, după părerea mea.
— Ţi se pare.
— În regulă, mi se pare.
— Poate că şi despre mine gândeşti la fel.
— E absurd ce spui.

Ea cedă brusc, aşa cum făcea de fiecare dată. Redevenind senină şi calmă.

— Bine să nu ne mai certăm.
— Asta îmi doresc şi eu cel mai mult pe lumea asta.
— Şi mai ce?
— Să te sărut.
— Sărută-mă. Dar repede.

Buzele ei oferindu-se. Gust sărat, ca de lacrimi. Mâinile ei mângâindu-i părul.

— Aşteaptă-mă.
— Te aştept.

Bărbatul în trening fluierând îndelung, autoritar, ca un agent de circulaţie. Fetele aliniindu-se cuminţi de ambele părţi ale fileului.

„Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Nu sta, nu sta!”. „Mai repede, mult mai repede!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Detenta, detenta!”. „Mai aproape de fileu!”. „Ce faci cu mâinile alea?”. Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Forţă, forţă!”. „Acum!”. „Mai repede!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. „De ce v-aţi oprit? Ce naiba se întâmplă?”.

Fetele începând să ţipe. Bărbatul în trening alergând spre fileu, cu un şuierat astmatic. „Ce-i cu tine, fetiţo?”. „Să-l cheme cineva pe doctorul Năstase!”. „Nişte apă, repede!”. Sabin traversând terenul cu paşi şovăitori... „Lăsaţi-mă, sunt în ultimul an la medicină.” Olga respirând uşor, prea uşor. Pulsul ei slab, fugindu-i printre degete. Urechea lui. Ascultându-i bătaia dezordonată a inimii. Pieptul ei umed. Gust sărat, ca de lacrimi. Doctorul Năstase dându-l la o parte. „Lasă-mă pe mine”. Clipe lungi ca eternitatea. Maşina Salvării. Brancardierii.

Doctorul Năstase. El înaintând ca în transă. „Lăsaţi-mă, sunt în ultimul an la medicină”. Demaraj brusc. Şuierat ascuţit de sirenă, ca în filmele de serie. Doctorul Năstase privindu-l. „Eşti prietenul ei?” El dând din cap afirmativ, cu limba lipită de cerul gurii. „N-ar fi trebuit să facă efort. Cred că intrase în luna a treia.” El încercând să înţeleagă, şi nereuşind să se concentreze, şi dând într-una din cap, ca într-o afirmaţie fără sfârşit. „Nu ţi-a spus?”. El vrând să spună „nu” şi neputând să-şi dezlipească limba, şi dând mereu din cap, şi evitând s-o privească pe Olga. „Aşa fac toate. Sunt încăpăţânate. Nu vor să-şi piardă titularizarea în echipă. Trag tare până în ultima clipă.” El simţind încă pe buze sărutul ei grăbit. Gust sărat, ca de lacrimi. „Salvarea” înaintând în viteză, şi el având impresia că e dirijată de glasul bărbatului în trening: „Mai repede!”. „Şi mai repede!”. „Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”.

Nu mă pot debarasa de trecut, îşi spuse Sabin, ascultând respiraţia egală, tihnită, a Cameliei, în timpul somnului. Prea multe amintiri care-mi acaparează prezentul. Prea multe evadări în viaţa care a fost. Prea obsesiv cântec de sirenă. Sau, cumva, cântec de lebădă?...

Camelia scânci prin somn. Se întoarse, inconştient, către Sabin, îmbrăţişându-l. Simţi o strângere de inimă gândindu-se la transformarea surprinzătoare a Cameliei. Surprinzătoare? De ce surprinzătoare? Ceea ce păruse la ea răceală, fusese doar rezerva unei femei faţă de o legătură cu prea multe incertitudini. Iat-o acum într-un somn liniştit, destins, care-i scotea şi mai mult în evidentă feminitatea.

Dar se gândea, în acelaşi timp, că ar fi putut avea, acum, un copil de aproape douăzeci de ani...

2

JEAN CALOMFIRESCU ERA ÎN vervă. Cântase la vioară cu acea iuţeală neîntrecută, de parcă tăia lemne cu un fierăstrău, şi acum îşi ştergea broboanele de sudoare de pe faţă. Delia, soţia lui, îl privea cu duioşie, dar şi cu o anumită îngrijorare.

— Mai bine ţi-ai schimba cămaşa, spuse ea. E udă leoarcă. Ai să răceşti.

— Dom'le – ripostă Jean, fericit că i se ivise prilejul de a începe unul dintre faimoasele sale monologuri – nevestele au un dar unic de a exagera până la ultima limită a absurdului. De fiecare dată când întârzii, Delia e convinsă că m-a călcat tramvaiul sau că am fost asasinat, chiar pe treptele baroului, de un bandit pe care apărarea mea în faţa instanţei nu l-a salvat de puşcărie. Gândurile ei se îndreaptă spre Spitalul de Urgenţă sau de-a dreptul spre morgă. Ceea ce mă enervează este că niciodată nu-şi închipuie că m-aş afla în alcovul unei balerine. Egoismul femeilor e atât de monstruos, încât moartea soţului i se pare preferabilă unui adulter.

— Asta pentru că te ştie de o cinste ireproşabilă, interveni ginerele.

— N-ai pic de imaginaţie, oftă, dispreţuitor, Jean. Cine se aşază la masă cu un inginer, nu poate discuta decât despre bomfaiere şi corniere. Cunosc un asemenea individ, care şi-a astenizat nevasta vorbindu-i despre tuneluri. Omul a mers până acolo, încât, la un spectacol de teatru, pe când consoarta urmărea, transportată, acţiunea palpitantă a piesei, s-a aplecat la urechea ei, spre a-i atrage atenţia că decorul, care înfăţişa un tunel, este greşit construit. Dom'le, eroul principal îşi declara intenţia de a se sinucide, aruncându-se înaintea trenului, toată lumea era cu batistele la ochi, numai inginerul meu o ţinea morţiş că un asemenea tunel e o ruşine, că nu poate rezista nici măcar la un trafic feroviar mediu. Nevasta îl înghiontea în stomac, îl ciupea ca să-l oblige să tacă, îl călca cu tocurile cui pe picior, dar el nu înceta să critice tunelul. N-o să mă credeţi, însă vă jur că omul ar fi

dorit condica de sugestii şi reclamaţii a onorabilei instituţii teatrale.

— Trasă de păr! – îl contrazise, cu viclenie, Sabin, care asista întotdeauna cu încântare la „reprezentaţiile” avocatului. Nu există un asemenea om, decât în imaginaţia ta.

— Dom’le, pragmatismul doctorilor îl întrece pe al inginerilor, se înfierbântă Jean Calomfirescu. Mi s-a povestit despre un medic, altfel băiat bun, care simţea nevoia să explice totul, cât mai clar cu putinţă, pentru a nu crea confuzii regretabile. Dacă ţinea în mână un măr, se grăbea să sublinieze: „Practic, acesta este un măr”. Şi fiindcă i se părea că încă au mai rămas elemente neelucidate, adăuga imediat cantitatea de vitamine şi proteine pe care-l conţine fructul cu pricina. Explicând odată, într-un compartiment de tren, unui individ cam impulsiv, că transportul feroviar se integrează sistemului general de transport, respectiv aerian, naval, feroviar şi rutier, insul i-a dat în cap cu o sticlă de Smeurată. „Aceasta este o sticlă de Smeurată, a mai apucat să spună nefericitul doctor. Smeurata este un sortiment de băutură răcoritoare, care se integrează în numeroase alte sortimente, asigurate de industria alimentară”. Apoi, a murit...

— Eşti absolut penibil, îl incită Sabin. Invenţia ta e nulă. Un şir de peripeţii, cu mereu alte personaje.

— Dom’le, se bucură avocatul, vino să te pup. Mi-ai făcut cel mai frumos compliment cu putinţă. Ce-i altceva viaţa decât un şir de repetiţii cu mereu alte personaje?

— Nu-i chiar aşa. Se alie ginerele la provocările lui Sabin. Ar însemna, atunci, să ne confundăm unul cu celălalt până la suprapunere...

— Nu înţelegi nimic, făcu, scârbit, avocatul. Eu mă refer la aparenţele vieţii. De când pleci de acasă şi până te întorci, eşti prizonierul unor reguli. Să nu treci pe culoarea roşie a semaforului. Să nu călătoreşti în autobuz fără bilet. Să nu scuipi pe jos. Să nu... mă rog... la gard.

Dom'le, toată lumea îmi spune ce n-am voie să fac.

— Cultivi un paradox ieftin! – îl întărâtă Sabin.

— Eşti chiar mai greu de cap decât credeam! – explodă Jean. Nu înţelegi subtilităţile birocraţiei. Dacă m-aş apuca de literatură absurdă, aş scrie o povestire despre un ins care devine victima regulamentelor. Omul ar suna la uşa unui bloc, unde un afiş preciza: *Pentru Popescu sunaţi o dată, pentru Ionescu de două ori.* Individul nu observă afişul şi încalcă regulamentul. Deşi avea treabă la Ionescu, sună numai o dată, ca pentru Popescu. De aici se naşte o confuzie monstruoasă, pentru că uşa i-o deschide Popescu. Omul se scuză, spunând că are treabă cu Ionescu. Dar Popescu este inflexibil: din moment ce a sunat o *singură dată,* înseamnă că are treabă cu el, cu Popescu. Orice explicaţie i se pare lui Popescu neconcludentă, ba chiar *suspectă.* El îl obligă pe individ să intre în apartamentul său, şi anunţă autorităţile că un străin i-a violat domiciliul. Omul explică mereu că este o neînţelegere, că voia să meargă la Ionescu, dar este întrebat, logic, de ce a venit atunci la Popescu. Toate justificările sale devin superflue, şi până la urmă chiar individul are îndoieli asupra propriei sale persoane, începând să creadă că în mod intenţionat a venit la Popescu, în loc, să se fi dus la Ionescu.

— Şi se spânzură! – îl întrerupse Sabin. Bietul Kafka...

— Ştiam c-ai să-l aduci în discuţie pe Kafka, spuse, dispreţuitor, avocatul. Sărmana ta minte e împărţită strict pe sertăraşe. Aia seamănă cu ailaltă...

— Păi... dacă seamănă, seamănă, – se lansă ginerele, trecându-şi mâinile, cu afectare, prin barba sa elegantă, ca a unui profesor universitar.

— Tu să taci! spuse Jean. Ca şi Sabin, le vrei pe toate mură-n gură. Asta-mi aduce aminte de prima mea autobiografie, completată cu vreo treizeci de ani în urmă. Cadristul instituţiei la care mă angajam mi-a spus să trec şi originea socială. I-am spus că n-am. A făcut ochii cât cepele. „Cum n-ai?", m-a întrebat. „Foarte simplu, i-am

răspuns. Am fost crescut la orfelinat şi nu ştiu ce-au fost părinţii mei”. „N-ai pe nimeni?”, m-a chestionat. „Pe nimeni”, i-am răspuns. Dom’le, cadristul se speriase. Nu ştia unde să mă treacă. Dacă eram copilul din flori al unui element descompus? Faptul că nu putea folosi sertăraşele îi crea o stare de angoasă teribilă.

— Foloseşti nişte parabole obosite, cu care n-ai putea impresiona decât coafezele, îl atacă Sabin.

— Tembelismul tău este perfect, o adevărată capodoperă, ripostă Jean. Cât priveşte poncifele despre impresionarea coafezelor – mă mir că n-ai adăugat şi modistele – ele nu fac decât să încoroneze portretul tău de student zelos la fără frecvenţă. Dom’le, coafezele nu se mai înduioşează atât de uşor. Nu mai plâng demult la *Două orfeline.* Ele au trecut la literatura subţire, l-au citit pe Joyce şi nu pierd concertele de elită de la Ateneul Român. Au intrat în lumea bună, sunt măritate cu licenţiaţi, cunosc o coafeză care a schimbat, până acum, doi universitari şi un pictor... Dar ce stau eu să-mi bat gura degeaba! Mai bine mă duc să-mi fac o tuslama...

— Ai mâncat destul, observă Delia.

— Nici nu se putea să nu-mi spui drăgălăşenia asta, răspunse Jean. Dar află că nu-mi pasă. Mănânc, nu mănânc – tot un drac. Pun pe mine ca o bucătăreasă. Vivat colesterolul!

— Ideea cu tuslamaua este absolut fantastică! – fu de acord Sabin. Am citit undeva că este una dintre cele mai vechi mâncăruri balcanice. O pregăteau călugării greci cu tot dichisul, lăsând usturoiul să se frăgezească douăzeci şi patru de ore, în undelemn de măsline. Se spune că tuslamaua o cunoşteau chiar şi regii Bizanţului,

— Ai citit toate astea într-un almanah, spuse Jean. Sau pe o scrumieră.

— Nu le-am citit: nicăieri! – recunoscu Sabin. Le-am inventat acum. Dar dacă vrei... te pot ajuta să faci această mâncare nemaipomenită.

Ajunşi la bucătărie, avocatul se uită la ei cu atenţie.

Sabin vru să-i povestească tot ce se întâmplase în ultimele zile, dar îl opri un soi de sfială, ciudată în relaţiile sale cu Jean Calomfirescu.

— Sabin, îl întrebă acesta, e ceva care nu merge?

— Cam toate nu merg, bătrâne, observă Sabin, cu un aer întunecat. Lucrurile, în ceea ce mă priveşte, au tendinţa să rămână staţionare. Sau chiar să dea serios înapoi. Ca în cotele apelor Dunării...

3

AVU IMPRESIA CĂ NEA SACHE ÎI pândise sosirea. În orice caz, sunase la uşă imediat după venirea lui acasă.

— Te deranjez, dom’doctor?

— Nu. Nu în mod deosebit.

— Ţi-am dat telefon şi la dispensar. Dar erai pe teren.

— Da, am fost pe teren.

— Mi-a răspuns sora de la cabinet. Tovarăşa Zidaru sau aşa ceva.

— Sitaru.

— Exact, Sitaru.

Nea Sache era vizibil preocupat de un gând. Ca un copil care ar fi vrut să spună mai repede părinţilor că luase o notă proastă la şcoală.

— Ceva cu Simona?

— Nu, nicidecum. Copiii sunt bine.

— Atunci e în regulă.

Aştepta ca nea Sache să-i spună ce avea de spus. Se obişnuise, în ultimele zile, cu acest gen de aşteptare. Cu răbdarea necesară în asemenea împrejurări. Veştile se află până la urmă. Chiar dacă vrei, chiar dacă nu vrei. Cum era proverbul acela franţuzesc? Nicio veste înseamnă o veste bună...

— Dom’doctor, cunoşti o tovarăşă... Olga Sârbu?

Era ultima întrebare la care s-ar fi putut gândi. Există

totuşi, îşi spuse Sabin, un soi de potriveli ciudate în viaţă. N-am văzut-o pe Olga aproape douăzeci de ani, am regăsit-o acum două-trei zile, şi de-atunci, tot ceea ce mi se întâmplă are o legătură directă sau indirectă cu această întâlnire.

— Dânsa spune că te cunoaşte, continuă nea Sache.

— Da, răspunse Sabin, o cunosc...

— Ca să vezi ce mică e lumea! – se minună nea Sache.

Ei, nea Sache, nea Sache, monologa, în gând, Sabin, dacă ai şti, într-adevăr, ce mică e lumea! A dracului de mică şi de afurisită. Când te crezi mai apărat de nelinişti, mai împăcat cu soarta, atunci îţi joacă lumea asta un renghi care te dă peste cap. E suficient ca unei fetiţe de unsprezece ani să-i fie lene, într-o zi, să se ducă la şcoală, e suficient ca o băbuţă cât o aşchie să ia de bună durerea de burtă a fetiţei, e suficient ca un doctor să fie mai zelos decât trebuie, venind într-o goană la primul telefon...

Stau bine, îşi spuse Sabin, dacă am început să folosesc raţionamentul prin care Pangloss îl convingea pe Candide că trăieşte în cea mai bună dintre lumi; că tot ceea ce se întâmplă, nu se putea să nu se întâmple...

— Eşti obosit, dom’doctor.

— De ce crezi asta?

— Pentru că nici nu mă asculţi.

— Nu sunt propriu-zis obosit. Sunt mai curând istovit, dacă nu cumva e prea pretenţios cuvântul. Am o stare pe care n-o pot defini. Parc-aş fi şi n-aş fi de faţă la tot ce se întâmplă în jurul meu.

— E o stare de lehamite.

— Nu-i rău spus.

— Să mă ierţi, dom’doctor, că m-amestec, dar s-ar putea să fie din cauza singurătăţii.

— Adică?

— Vreau să spun că ai avea nevoie de o familie. Dacă era după Maria, te însura de mult.

— Poate că dacă era şi după mine... mă însuram de mult.

— Se poate să ai dreptate, dom’doctor. Fiecare le ştie pe ale lui.

— Eşti cam solemn, azi, nea Sache.

— Sunt numai îngândurat.

— De ce?

— Tot încerc să-ţi spun, şi nu reuşesc.

Nea Sache îl privi cu un zâmbet stingherit. Semăna din ce în ce mai mult cu un şcolar care făcuse o poznă.

— Tovarăşa asta de care-ţi spun... Olga Sârbu...

— Ei, cei cu ea?

— E profesoară de sport la şcoala unde învaţă Simona.

— Frumos...

— Eu sunt preşedintele comitetului de părinţi.

— Şi mai frumos.

— O cunosc bine. Vreau să spun... o ajut, uneori, când are nevoie de ilustraţii pentru foto-montaje. La noi, la tipografie, se găsesc întotdeauna ilustraţii de care au nevoie şcolile.

— Nea Sache, dacă vrei să faci darea de seamă a comitetului de părinţi, poate că nu e momentul.

— Iartă-mă, dom’doctor, dar nu ştiu cum să-ncep.

— Ia-o de-a dreptul.

— O să-ncerc. Fiindcă de ajutat, trebuie s-o ajut.

— Pe cine?

— Pe profesoara asta... Olga. E inimoasă.

— Mai de-a dreptul, nea Sache.

— Bun. Mai de-a dreptul. Află, atunci că profesoara asta... Olga, a răpit un copil.

— Ce face? sări Sabin. A înnebunit?

— Copilu-i acum la mine, continuă nea Sache, uşurat, se pare, de faptul că spusese ce era mai greu de spus.

— Nu înţeleg nimic, aproape că zbieră Sabin. Olga răpeşte un copil şi dumneata îl ascunzi?

— Nu se putea altfel, spuse nea Sache. Dacă ai să vii să-l vezi, ai să înţelegi. Şi povestea cu răpitul, n-o lua chiar la propriu. Dar aşa susţine directoarea şcolii, care a ameninţat-o pe profesoara asta... pe Olga... c-o dă afară.

— Nea Sache, pentru Dumnezeu, lămureşte-mă: ce s-a întâmplat?

— Vino întâi să-l vezi, spuse nea Sache. Şi apoi mai stăm de voarbă.

Sabin oftă, renunţând să mai pună întrebări. Nea Sache deschise uşa cu o prudenţă excesivă, de parcă juca într-adevăr rolul unei gazde suspecte. Tot clanul Bălan stătea în jurul unui băieţel încruntat, cu o mutrişoară de vulpe. Maria tocmai îl îmbia cu o bucată de chec, dar băiatul întoarse, încăpăţânat, capul.

— Mănâncă, spuse Simona, te rog...

— E bun, adăugă Radu.

— Pa-pa, trase concluziile Cristinel.

Fără efect. Puştiul ţinea buzele strânse, privindu-i pe toţi cu ochi neîncrezători şi sticloşi. Îi e teamă, se gândi Sabin. I se pare că toată această bunăvoinţă e o cursă. Că va urmă ceva neplăcut pentru el. Se apropie de băiat, încercând, dintr-o lungă obişnuinţă cu copiii care veneau la dispensar, să-i pună mâna pe creştet. Băiatul se feri brusc, ducându-şi instinctiv, palmele spre faţă. Sabin nu-şi opri gestul la jumătate, puştiul ar fi putut crede, atunci, că intenţionase cu adevărat să-l lovească. Îl mângâie, uşor, pe creştet. Avea un păr aspru şi încâlcit, care nu mai cunoscuse cam de multişor săpunul.

— E colegul meu, spuse Simona, zărindu-l. Adică-i mai mare ca mine, se corectă ea. E în clasa a cincea.

De fapt, Simona părea mai răsărită în comparaţie cu băiatul. Mai voinică, în orice caz, constată. În sinea lui, Sabin. Doar faţa băiatului era mai matură. Chiar prea matură pentru vârsta lui. Prea aspră. Mai corect, prea înăsprită.

Maria îi zâmbi lui Sabin. Avea în ochi un soi de duioşie pe care Sabin o descoperise la multe mame, ori de câte ori venea vorba de copii. Nu neapărat de copiii proprii. De copii în general. De tot ceea ce înseamnă această vârstă,

— Ni s-a înmulţit familia, dom’doctor, îi spuse Maria, aproape cu mândrie.

Nu glumea. Şi nici duioşia din ochii ei nu avea nimic siropos. Dacă se poate spune aşa, gândi Sabin, duioşia Mariei este practică şi eficientă. În sinea ei, l-a şi adoptat pe acest puştan morocănos şi neîncrezător. A şi stabilit unde va dormi. Câtă pâine şi cât lapte trebuie să cumpere în plus, dimineaţa. Când îi va procura o uniformă nouă de şcoală şi când paltonul pentru iarnă.

— Poate că-mi spui, totuşi, cum v-aţi pricopsit cu ăla micu', mormăi Sabin, uitându-se la nea Sache. Şi ce amestec are Olga în afacerea asta.

— O să-ţi spun, dom'doctor, răspunse nea Sache. Să mergem în sufragerie. Dacă se-ndură Maria de noi, ne face între timp o cafea.

Povestite, lucrurile păreau – cum, de fapt, bănuise Sabin – destul de simple. Aproape schematice. Părinţi despărţiţi. O mamă care, recăsătorindu-se, nu mai voia, practic, să ştie de copilul din prima căsătorie. Tatăl, băutor înverşunat, dacă nu chiar alcoolic. Un copil timorat, închis în el, fără prieteni. Un „copil-problemă", din punctul de vedere al directoarei şcolii, care împărţea totul şi toate – ajuns aici cu povestirea, nea Sache ridicase, fără să vrea, vocea, de parcă rostea un rechizitoriu – în alb şi negru. Ameninţat mereu cu repetenţia. Cu rubrica din catalog înnegrită de absenţe. Singura, totuşi, care se împrietenise cu el, Dumnezeu ştie cum, era Laura. Şi întrucâtva, Olga. Fiindcă puştiul lipsea de la şcoală de aproape o săptămână, Olga se dusese – asta se întâmplase ieri – să-l viziteze acasă. Îl găsise singur. Într-o stare greu de descris. De câteva zile, tatăl dispăruse pur şi simplu. Olga îl luase de mână, şi-l adusese la ea. Lăsase un bilet tatălui. Acesta venise, azi-dimineaţă, la şcoală, şi făcuse un tărăboi cumplit. Directoarea o somase pe Olga să „legalizeze" situaţia. Olga ceruse sprijinul lui. Cam asta era tot...

— Restul, conchise nea Sache, cu un zâmbet timid, o să ţi-l spună chiar Olga. Trebuie să pice aici, dintr-o clipă în alta.

— Îţi dai seama în ce v-aţi băgat? – îl întrebă Sabin.

— Îmi dau seama, răspunse nea Sache. Dar nu se putea altfel.

Cam aceste cuvinte avea să le spună şi Olga: nu se putea altfel.

— Ce se cheamă că nu se putea altfel? – o interogă Sabin.

— Exact ce-ai auzit, ripostă Olga. Nu poţi lăsa un copil în voia soartei.

— Şi dacă mâine mai găseşti unul, ce faci? răpeşti şi pe acela?

— Avem legi, interveni, grav, nea Sache. Totul se poate rezolva.

— Şi atunci, dac-avem legi, de ce v-aţi amestecat? – întrebă Sabin.

Olga îl privi enervată. Ochii i se dilatară de supărare, îşi încreţise fruntea, într-un efort de a se stăpâni. Doamne, gândi Sabin, e neschimbată.

— Eşti un birocrat, spuse ea. Gândeşti ca directoarea şcolii. Care mă întreabă cine mi-a dat dreptul să mă amestec, de parcă într-un asemenea caz îţi trebuie o autorizaţie.

— Multă lume o să te întrebe la fel, o avertiză Sabin.

— Nu mai pot eu de lume! – se înverşună Olga.

— Nici lumea nu e obligată să moară după tine, spuse Sabin.

— Eşti domestic. Eşti prea domestic! – ripostă Olga. Ţi-am mai spus.

— Da, mi-ai mai spus, recunoscu Sabin, gândindu-se, cu o stranie veselie, că Olga îi amintea treaba asta, de parcă se petrecuse ieri, şi nu în urmă cu douăzeci de ani...

— Dom’doctor, îl întrebă Maria, care tocmai venise cu cafelele, ce-ai face dac-ai întâlni, pe stradă, un copil bolnav?

— L-aş îngriji, desigur, mormăi Sabin.

— Fără să te întrebi dacă aparţine sau nu dispensarului dumitale? Fără să-i ceri mai ştiu eu ce adeverinţe?

— Înţeleg unde baţi, bombăni Sabin, dar nu-i acelaşi lucru.

— De ce crezi că nu-i acelaşi lucru?

— Fiindcă eu sunt medic. Şi am această datorie.

— Iar noi, adică doamna Olga şi cu mine, suntem mame. Şi avem această datorie...

Maria spusese toate astea cu gravitate. De parcă pleda o cauză pentru care merita să te baţi cu birocraţia şi obtuzitatea întregii planete. Ar fi trebuit s-o audă Jean, se gândi Sabin. Şi dintr-o dată îşi dădu seama că, oricum, Jean Calomfirescu va trebui să asculte povestea asta afurisită.

— Degeaba-i vorbiţi, se adresă Olga, Mariei. Are, uneori, tendinţa de a se crede singurul om dotat cu raţiune.

— Şi tu ai prea adeseori tendinţa de aţi pierde raţiunea, ripostă Sabin.

— Bag de seamă că vă cunoaşteţi mai bine decât credeam, observă nea Sache.

— După ce se vede? îl întrebă Sabin.

— După felul cum vă certaţi, răspunse nea Sache. Temeinic. Gospodăreşte...

Olga râse, aruncându-i lui Sabin o privire complice. Va trebui să-i spun, gândi, cu tristeţe, Sabin. Va trebui să-i spun că ne-am întâlnit prea târziu. Că, de data asta, Calipso a fost mai puternică decât Penelopa.

4

JEAN CALOMFIRESCU SĂRI DIN fotoliu când auzi povestea.

— Dementilor! – urlă el.

— N-are niciun rost să ne blagosloveşti şi tu, spuse Sabin.

— Caraghioşilor! – continuă avocatul, fără să-l asculte.
— Mai bine ne-ai sfătui ce avem de făcut, sugeră Sabin.
— Aventurieri de duzină! – se înecă Jean de atâta furie.
— Tu eşti singurul care ne poţi ajuta, observă Sabin.
— *Kidnappers!* Poftim cine s-a găsit! – mugi Jean.
— De aceea am şi venit la tine, se explică Sabin.
— Chicago! – zbieră Jean. Chicago de Popa Nan!
— Eşti cel mai bun specialist, îi ţinea isonul Sabin.
— Descreieraţi!
— Profesionist...
— Inconştienţi!
— Autoritatea ta...
— Nătăfâeţi!
— Măcar un sfat...
— Gugumani!...
— Tobă de carte...

Erau ca doi cântăreţi de operă, în care fiecare îşi cânta aria. *Fortissimo,* Jean Calomfirescu. *Pianissimo,* Sabin Dorobanţu. Sesizând comicul acestei parodii neintenţionate, Olga începu să râdă. Avocatul se opri din peroraţie, cu ochii scoşi din orbite.

— Poate-mi spui de ce râzi! – o interogă el pe Olga.

— Fiindcă eşti un scump, răspunse ea. Fiindcă eşti extraordinar. Fiindcă ţi-am simţit lipsa douăzeci de ani...

Jean se potoli ca prin farmec. Se apropie de Olga şi o îmbrăţişă:

— Şi tu eşti o vrăjitoare, spuse el. Faci ce faci, şi topeşti inima omului.

Îl privi cu coada ochiului pe Sabin.

— Fericitule! – îl gratulă avocatul. În locul tău, nu m-aş opri până la ofiţerul stării civile.

— Nici chiar aşa! – ripostă, în doi peri, Olga.

Fericitul Sabin nu reacţionă în niciun fel. Stătea abătut, pradă unor gânduri care-l măcinau necontenit. Nimeni nu ştie, îşi spuse el, că Olga este acum mai departe de mine decât înainte de-a o reîntâlni. O să-ncep să cred în ursitoare şi în blesteme.

Jean Calomfirescu redeveni serios. Se plimba prin cameră, cu paşi mari, încurcându-se mereu în covor care părea prea mic pentru încălţămintea sa de excepţie, cu numărul patruzeci şi şase – izbindu-se de scaune, de colţul biroului.

— Bun, spuse avocatul într-un târziu. Să alcătuim acum un plan de bătaie. Cine e minorul?

— Un nefericit, se grăbi Olga să-l informeze.

— Nu ţi-am cerut referinţe sentimentale, o întrerupse Jean. În justiţie se vehiculează termeni precişi. Te întreb, deci: cine e minorul?

— Şi eu îţi spun că e un nefericit, se încăpăţână Olga.

— Şi eu îţi spun că vreau date de stare civilă! – urlă Jean.

— Nu mă interesează ce vrei tu, îl înfruntă Olga. Ceea ce mă interesează, singurul lucru care mă interesează, este soarta acestui copft.

— Cu tine nu se poate discuta! – ridică şi mai mult glasul, dacă mai era posibil acest lucru, Jean Calomfirescu. Las-o! – se întoarse el spre Sabin. Las-o imediat.

— Pentru ca s-o las, trebuie întâi s-o iau, observă Sabin, cu tristă înţelepciune.

— Logic! – îl aprobă Olga.

Jean Calomfirescu se prăbuşi în fotoliu, producând în încăpere un seism de minimum cinci grade pe atât de temuta scară Richter.

— Dragii mei, spuse el, pe un ton plângăcios, prietenii mei, fraţi şi surori, vă implor... încercaţi să înţelegeţi. La avocat nu se vine cu sentimente, ci cu fapte.

— Bine, atunci notează, spuse Olga, Are unsprezece ani.

— Perfect, mai departe, o încurajă avocatul.

— Este extraordinar de sensibil.

— Nu mă interesează...

— Şi realmente dotat.

— Nu mă interesează...

— Sunt diriginta lui.

— Mă rog, asta o luăm în consideraţie. Este măcar, un element concret.

— Am dat, odată, clasei o temă la ora de dirigenţie.

— Nu mă interesează...

— Să pună pe hârtie, fiecare copil, în nu mai mult de zece rânduri, o definiţie a noţiunii de familie.

— Nu mă interesează...

— Ştii ce mi-a răspuns acest puştan de unsprezece ani?

— Nu mă interesează...

— „Familia este ca şi sănătatea, mi-a răspuns el. Îţi dai seama cât e de importantă atunci când ai pierdut-o. Sau când n-ai avut-o niciodată.”

— Nu mă interesează...

— Eşti un insensibil! – se indignă Sabin.

— Sunt avocat, ripostă Jean. Nu mă interesează dacă minorul e un geniu sau un oligofren. Vreau fapte. Care să explice atitudinea voastră.

— A mea, numai a mea, îl corectă Olga.

— Perfect, a ta. Şi care să justifice necesitatea de a cere scoaterea minorului de sub autoritatea părinţilor şi încredinţarea lui unei instituţii de ocrotire a copiilor sau unei alte familii. Clar?

— Lasă-mă pe mine, Olga, spuse Sabin. S-ar putea ca Jean să aibă dreptate.

— Bine, răspunse Olga. N-aveţi decât să discutaţi între voi tot felul de fapte concrete. Dar vă avertizez că vă dispreţuiesc profund.

— Trecem peste dispreţul tău, hotărî Jean. Nu-i un element relevant. Deci: nume, prenume...

— Simionescu Dan, răspunse, ca la şcoală, Sabin.

— Bun. Tatăl...

— Simionescu Anghel...

— Bun. Ocupaţia...

— Tehnician la o cooperativă.

— Care?

— Nu ştiu.

— Să afli ulterior.
— Am înţeles.
— Nu fă pe nebunul.
— Nu fac.
— Bun. Mama...
— Dumitra. Nu mai ştiu cum. S-a remăritat.
— Să afli ulterior.
— Înţeles.
— Bun. Ce e cu minorul?
— E ca şi abandonat.
— Un nefericit, interveni Olga.
— Tu să taci! – o întrerupse Jean. Deci: cum adică e ca şi abandonat?
— Un tată care îl terorizează.
— O brută patentată! – spuse Olga.
— Tu să taci! – ripostă avocatul.
— Un primitiv! – se încăpăţână Olga.
— Ţi-am spus să taci!
— O bestie!
— Nu se poate continua aşa! – se lamenta Jean Calomfirescu. Încearcă să taci cinci minute. Te implor...
— Nu pot să tac, spuse Olga. Numai când mă gândesc la acest specimen, mă simt frustrată în demnitatea mea de om.
— Gândeşte-te la altceva, îi propuse Jean. La un răsărit de soare în Bahamas. La o croazieră pe mare cu Alain Delon.
— Mă duc să mă gândesc în bucătărie, cu propria ta consoartă, răspunse Olga. Cât o să beau cafeaua cu Delia, o s-o conving să te lase.

Plecă, urmărită cu privirea de cei doi bărbaţi. Din nou, Sabin îi admiră mersul „din şolduri” şi ţinuta ei dreaptă, de sportivă. Din spate, puteai să-i dai orice vârstă. Chiar şi douăzeci de ani.

— E unică! – spuse Jean, aprinzându-şi o ţigară. Nu ştiu cum ai putut să aştepţi atâta timp, fără s-o cauţi.
— Nici eu nu ştiu, răspunse Sabin.

— Şi acum, ce ai de gând? – îl întrebă Jean.

— Nici ce am de gând nu ştiu. În general, nu ştiu ce să-ţi spun. Nu mă întreba de ce, fiindcă ţi-aş răspunde că nu ştiu de ce nu ştiu...

5

CHELNERUL ÎI CONDUSE, CEREMONIOS, în dreptul unei mese strălucind de albeaţa şervetelor şi farfuriilor, de lustrul tacâmurilor, de întregul design minuţios, întregit de o veioză minusculă, care raspândea o pată de lumină discretă. În fracul său impecabil, ospătarul aducea cu un diplomat de carieră, şi Sabin se gândi, cu oarecare sarcasm, la pantalonii lui cam şifonaţi, la gulerul încreţit al cămăşii, la toată înfăţişarea sa de provincial, atât de nepotrivită cu decorul somptuos din jur. Glacial, impenetrabil, inaccesibil, acel domn în frac, cu plastronul scrobit, puse în faţa lor două liste de meniu, învelite în coperţi de carton gros, având emblema restaurantului încrustată cu litere elegante, într-un chenar auriu. Stătea într-o poziţie respectuoasă, aşteptând comanda. Privindu-l pe Sabin, chelnerul anticipase consumaţia de la acestă masă: două fripturi, o sticlă cu vin, o cafea, o îngheţată, totul două sau trei sute de lei, inclusiv remiza de doisprezece la sută...

— Avem gustări calde; ficăţei de pasăre, se simţi dator să intervină chelnerul, aproape mecanic, părându-i prea lungă ezitarea acestui client de ocazie, atât de puţin reprezentativ pentru firma cu patru stele a restaurantului.

Se înşela, de data asta, pentru că Sabin, gurmand înrăit, obişnuit cu restaurantele în care se mânca bine, ştia să comande.

— Nişte paté de ficat, ceru Sabin. Şi câte un Martini. Apoi consommé. Şi puţin peşte.

— Şalău? – se învioră ospătarul.

Mai curând morun, fu de părere Sabin.

Faţa chelnerului se lumina treptat, pe măsură ce spinarea i se apleca, profesional, în ritmul comenzii.

— Un vin alb la peşte, continuă Sabin.

— Fetească de Târnave? – sugeră chelnerul.

— Mai sec. Un Riesling de Ştefăneşti.

— Doriţi şi o bucăţică de muşchi? supralicită ospătarul.

— Împănat. Cu salată de crudităţi. Şi un vin negru, Murfatlar.

— Se face, stimate domn. Ceva desert?

— Parfait de alune. Cafele. Poate şi o picătură de coniac Milcov. Atât, deocamdată...

Spinarea ospătarului se aplecase într-un unghi perfect de nouăzeci de grade. Retrăgându-se în marche arrière, ca un automobil în căutarea unui loc de parcare, fără să-şi schimbe poziţia, el continuă să murmure, ca pe un descântec, aceleaşi cuvinte: „Se face, stimate domn. Imediat, stimate domn”. După care, îndreptându-se brusc, şuieră în urechea unui piccolo în fustanelă albă, scrobită, foarte ocupat să-şi scobească nasul: „Stai lipit de masa trei. Debarasezi imediat, torni în pahare, schimbi scrumierele. Nu te mişti de-acolo nici dacă-i cutremur. Înţeles?”

— Îmi dai palpitaţii, spuse Olga. Ce-i cu comanda asta de nabab?

— Îmi place, din când în când, să fac pe Harun Al Raşid, răspunse Sabin. Să-l văd pe ospătar cum trece de la dispreţul suveran la cea mai sinceră servitute. La cea mai dezinteresată, sau, dimpotrivă, interesată, spune-i cum vrei, stare de fericire.

— Totuşi, mofturile astea costă o grămadă de bani, observă Olga.

— Îţi datorez această masă. Deşi mă achit cu oarecare întârziere.

— Pe atunci era altceva.

— De ce crezi asta?

— Fiindcă eram tineri.

— Nu văd legătura.

— Nu eşti niciodată chibzuit când eşti tânăr. Ţi se pare că ai destul timp pentru a te chivernisi.

— Te pot consola, spunându-ţi că nu sunt capabil nici acum să mă chivernisesc. Îmi lipseşte impulsul iniţial.

— Adică?

— Adică familia. Copiii.

— O nevastă cicălitoare...

— Poate că şi asta.

Sala elegantă a restaurantului se umpluse. Mulţi turişti. Mulţi ghizi aferaţi, circulând printre mese, spre a întreţine buna dispoziţie a oaspeţilor. Spre a le da informaţiile cele mai diverse. „Mititei is a traditional romanian dish". „Mititei speţifiscoscoe rumânscoe bliudo." „Da, i globuţî ăto tradiţionnoe cuşanie". „Yes, indeed sarmale is a traditional dish, too". Limbi încrucişându-se în truisme perfecte. Într-un clasic Turn Babel turistic. „Sinaia izvestna kak jemeiujina Karpat". „We wish you to enjoy your dinner".

— În sănătatea ta! – spuse Sabin, ridicând paharul.

— Şi în cinstea... revederii noastre! – adăugă Olga, cu o timiditate neobişnuită pentru ea.

Ciocniră. Sabin simţi pe cerul gurii licoarea groasă, dulce-amăruie, a vermutului. Sunt de o laşitate monstruoasă, îşi spuse el. Şi de un oportunism abject. N-am curajul să-i spun adevărul. Culmea este că încep să mă simt bine, ceea ce complică şi mai mult lucrurile, pentru că într-o asemenea dispoziţie mi-e prea lene să mă concentrez. Devin molâu şi difuz.

— La ce te gândeşti? – îl întrebă Olga.

— Întrebarea asta mă sperie de fiecare dată, răspunse Sabin. Dacă spun adevărul, recunoscând că nu m-am gândit la nimic, par un dobitoc. Sau un tip ascuns, care nu vrea să-şi facă publice gândurile. Şi atunci, de obicei, inventez, debitând tot felul de chestii inteligente. În general, subiectele mele se învârtesc în jurul infinitului cosmic, domeniu în care şi fabulaţia poate fi infinită.

— Ai avut întotdeauna predispoziţia de a poza în cinic,

observă Olga.

— Şi cum ţi se pare evoluţia mea?

— Nu ştiu ce să spun. Şi tocmai de asta... mi-e teamă.

— Teamă?!

— Întrucâtva, da. Mai exact, mi-e frică de ceea ce nu cunosc din tine. Sau de ceea ce s-a schimbat în tine.

— Nimic esenţial, te asigur. Poate ceva mai multă uscăciune. Ceva modificări biologice, dar în fază incipientă, deocamdată. Niciun motiv de îngrijorare...

— Mi-a fost întotdeauna teamă de această reîntâlnire, spuse Olga.

— Cândva, ţi-era teamă de o eventuală despărţire, îi aminti Sabin.

— Cred că e o continuare a aceluiaşi sentiment. O senzaţie idioată. Mă gândesc că de-abia acum, reîntâlnindu-ne, despărţirea noastră ar putea deveni definitivă...

E foarte aproape de a intui totul, aşa cum a făcut-o de atâtea ori, îşi spuse Sabin. Şi eu n-am curajul să-i mărturisesc nimic. Abordez un surâs tâmp şi dau din cap cu gravitate, în loc să urlu. Ba mai am şi nesimţirea de a constata, între timp, că peştele este delicios. Şi nu mă pot opri din această meschină voluptate. „Doroghie gosti, dlea vas poiot”... „Dear guests... is singing for you...” Cântăreaţa înclinându-se cu un zâmbet profesional. Extrem de fardată, ceea ce îi accentua, în mod ciudat, vârsta. Rochia cu paiete strălucitoare, exagerat de strânsă pe un corp care nu mai avea putere să lupte. Abdomen flasc, sâni care-şi pierduseră supleţea, umeri osoşi, pe care pielea părea lipită, ca într-un transplant neinspirat. Clasica romanţă de început. Lacrimi de glicerină pentru iubirea neîmplinită. Mult dramatism în gesturi. Apoi un potpuriu pentru oaspeţii dragi. „Pe aripile muzicii să călătorim la...” Geografie ad-hoc, subliniată de vaietul clarinetului şi bubuitul tobei. Aplauze politicoase de la mesele turiştilor. Blitz-urile aparatelor de fotografiat. Amintiri obligatorii. De arătat, la înapoiere, rudelor şi

prietenilor.

— Eşti prea solemn, spuse Olga. Parc-ai fi la un concert dirijat de Karajan.

— Mă jenez întotdeauna să mestec în asemenea împrejurări, recunoscu Sabin. Am tot timpul senzaţia că sunt privit de cântăreaţa cu imputare. De parcă mi-ar spune: „Eu fac artă, şi tu înfuleci”...

— Te asigur că nici nu te bagă în seamă, îi linişti Olga, Ochii ei privesc spre zonele de unde vin micile atenţii.

— Ai devenit dură, observă Sabin.

— Continui să fiu realistă, spuse Olga. Spre deosebire de tine.

— Ce te face să crezi asta?

— Ai fost întotdeauna aerian. Cu tendinţa de a dramatiza lucrurile cele mai simple. Şi în mine vedeai o victimă a antrenorului.

— Nu mă puteam acomoda cu automatismul lui. Cu faptul că vă considera şi pe voi un fel de automate.

— Asta se întâmplă doar în închipuirea ta. În felul tău de a interpreta nişte relaţii normale în sport. Ţi-am mai spus...

Sigur, îi mai spusese. În fond, poate că nici nu trecuseră douăzeci de ani. Poate că se întâmplase ieri. Erau tot la un restaurant, dar nu atât de fastuos, nu cu atâtea candelabre şi lambriuri strălucitoare. Un local micuţ, o cârciumioară de pe vremuri, dintr-un cartier care nu cunoscuse încă asaltul blocurilor. Ningea ireal, ca într-o butaforie, o zăpadă pufoasă se aşternea fără grabă, neverosimil de albă şi de pură. În încăperea cu câteva mese erau numai ei doi, un godin din tablă groasă întreţinea o flacără veselă, lemnele trosneau mistuite de foc, răspândind un miros bun şi cald, de brad, totul semăna cu o poveste de Crăciun, rostită de un domn bătrân şi vivace, pe nume Charles Dickens. Responsabilul acestui local cât un degetar le aşternuse pe masă nişte jumări fragede de porc, câteva bucăţi de caltaboş, un pepene murat, roşu aprins, tăiat în felii subţiri, şi un vin

negru, aspru, cu un gust de butoi, neobişnuit pentru sticlele-stas din comerţ. Totul părea neobişnuit şi ireal, până şi discul pus de responsabil la un pick-up prăfuit, cu o melodie dulceagă şi învăluitoare, un tango italiano, un dolce tango. Mereu acelaşi cântec, însoţit de pocnetul zarurilor – responsabilul juca o partidă de table cu un cunoscut – de trosnetul lemnelor, şi ei doi, îmbrăţişaţi, cu respiraţia întretăiată, cu buzele căutându-se cu înfrigurare, dansând la nesfârşit *un tango italiano, un dolce tango.*

— E prea frumos şoptise ea. Mi-e teamă că nu-i adevărat.

— Ba e adevărat, o asigurase Sabin. Totul e adevărat. În primul rând că te iubesc.

O sărută îndelung, şi ea răspunse acestui sărut aproape cu disperare. Buzele îi erau umede şi încălzite de dorinţă. *Un tango italiano, un dolce tango.* Mereu aceeaşi melodie. Pocnetul zarurilor. Vocea răguşită a responsabilului pronunţând cuvinte misterioase: Poartă-n casă. Şaşe-şase. Marţ... Ninsoarea părând că vine de nicăieri. O stare sufocantă de fericire, o nevoie stranie de a plânge, cu lacrimi secrete, nemărturisite vreodată. Olga scuturându-se toată, ca de un frig cumplit.

— Să ne aşezăm, spuse ea. Nu ştiu ce-i cu mine.

Îi zâmbi obosită. Era încă slăbită după sarcina pe care o pierduse. Poate că n-ar fi trebuit să iasă din casă.

— E totul în regulă? – o întrebase el, îngrijorat.

— Cred că da, răspunse Olga.

Dusese la gură o feliuţă de pepene murat. Roşeaţa acestuia îi accentuase şi mai mult paloarea feţei.

— Nu ştiu ce-i cu mine, repetase Olga. Parcă plutesc.

— Eu sunt de vină că te-am scos din casă, îşi imputase el.

— Vrei întotdeauna să pari vinovat, observase Olga. Suferi de un complex de culpabilitate.

— Poate că e felul meu de a-mi manifesta ipocrizia.

— Nu cred. Mai curând... nesiguranţa.

— Nesiguranţa faţă de ce?

— Faţă de nimic în mod special. Faţă de tine, în primul rând. Trăieşti tot timpul cu impresia că fiecare bolnav incurabil, fiecare nefericit în general, te arată cu degetul şi-ţi spune: „Tu... tu de ce nu eşti ca mine

— Cam macabru portret.

— Dar nu-i adevărat? Poţi să susţii că nu-i adevărat?

— Nu pot să susţin nimic.

— De ce?

— Fiindcă nu mă pot vedea cu ochii tăi.

— Cu ochii ăştia ai mei te iubesc, să ştii...

Se aplecase spre el, peste masa micuţă, mângâindu-i fruntea, tâmplele, faţa, bărbia, aşa cum procedează orbii când vor să recunoască pe cineva.

— Vreau să te păstrez în mine aşa cum eşti, spusese ea.

— Păstrează-mă, răspunse el. Dar păstrează-mă pe mine, nu imaginea mea.

— Ţi-ar fi greu dacă ne-am despărţi?

— E o întrebare stupidă.

— Mie mi-ar fi greu, iubitule.

Părea încercată de un sentiment ciudat. De o panică nemotivată. Sabin îi cuprinse capul în mâini, apropiindu-şi buzele de pleoapele ei.

— Nu ne vom despărţi, spusese el. Nu ne vom despărţi niciodată...

„And now we invite vou to dance”. „A teperi, mî vas priglaşaem tenţevati”. Sunet languros de saxofon. Perechile înaintând pe ringul de dans. Englezi uscaţi şi englezoaice şi mai uscate. Cei mai bătrâni locuitori din bătrânul Albion. Veniţi la o miraculoasă cură de întinerire, prin tratamentul românesc devenit faimos în întreaga lume. Orice ar cânta orchestra, ei vor dansa Vechiul, dragul şi de neînlocuitul vals-boston. Pe care l-au dansat şi în timpul reginei Victoria. Sunt concentraţi şi gravi, de parcă ar dansa chiar în faţa maiestăţii sale. Rusoaicele, blonde, alunecă pe ring cu graţie, amintind de Ansamblul

Moiseev. Bărbaţii sunt mai neîndemânatici, stânjeniţi de a se da în spectacol, în faţa atâtor necunoscuţi. Orchestra începe să cânte „Katiuşa”. Bătrânii englezi sunt primii care aplaudă. Dansează cu frenezie „cazacioc”, în cel mai pur stil de vals-boston. Ca la un semn, rusoaicele blonde, duc câte un deget la bărbie, dau şăgalnic din cap, plutind lin pe parchet, de parcă ar păşi pe aer. Bătrânii englezi îşi înteţesc aplauzele. Blitz-urile se aprind necontenit.

— E frumos, şopti Olga, privindu-l.

Privindu-l ca *atunci?* Nu chiar. *Atunci* fusese *prea frumos.* Nu mai putea fi niciodată ceea ce fusese *atunci.*

Autorul şterse ultimele rânduri. I se părură prea categorice. În general, Sabin i se părea prea categoric. Lipsit de supleţe. Iritant prin refuzul lui de a colabora cu autorul. Un depozitar de amintiri şi de principii. Atâta tot. Cam prea puţin pentru un personaj viabil. Oftând, autorul reluă întregul pasaj:

— E frumos, şopti Olga, privindu-l.

Dar nici ea nu crezu decât pe jumătate ceea ce spusese. Cealaltă jumătate rămăsese pentru totdeauna în localul acela micuţ, în care amândoi speraseră că nu se vor despărţi niciodată.

6

BĂRBATUL ÎL PRIVI CU VICLENIE. O viclenie rea şi laşă. Ochii îi fugeau în dreapta şi în stânga, în sus şi în jos, fără a avea puterea de a se fixa într-un punct anume, ochi apoşi şi inexpresivi, de alcoolic. Semăna cu băiatul, avea aceeaşi figură ascuţită, de vulpe, dar era o asemănare oarecum stranie, ca o caricatură a propriului său copil. O faţă de vulpe şi un suflet de hienă, îl caracteriza, în sinea lui, Sabin. Ne cântăreşte acum pe toţi, spre a vedea unde este punctul nostru slab. Apoi va lovi. Sau va încerca să obţină

maximum de profit.

— Aş vrea să ştiu în ce calitate mi-aţi luat copilul, spuse el.

— Nu ţi-a luat nimeni copilul, răspunse Jean Calomfirescu. Dumneata l-ai părăsit.

— Aş vrea să ştiu în ce calitate îmi vorbiţi? îl înfruntă bărbatul.

Era limpede – îşi spuse Sabin – că fusese învăţat de cineva cum şi ce să întrebe. *În ce calitate?* era interogaţia-cheie. O va folosi la nesfârşit, spre a dovedi că el era singurul îndreptăţit să uzeze de o *calitate* fără dubii, cea de părinte al copilului.

— Sunt avocat, îl informă Jean Calomfirescu. Mă ocup de rezolvarea legală a acestui caz.

— Eu n-am posibilităţi materiale să-mi iau un avocat, ripostă bărbatul. Dar mă voi adresa organelor competente.

Vorbea – era lesne de dedus – cu cuvintele altuia, învăţase bine lecţia, şi o rostea cu un soi de voluptate secretă, cu o voce întrucâtva persiflantă, de parcă dorea să pună la încercare răbdarea celorlalţi. Olga căzu prima în plasa acestei strategii:

— Omule, interveni ea, cu enervare vădită, l-am găsit pe Dan într-o stare jalnică. Dumneata nu mai dăduseşi pe acasă de o săptămână. Era speriat, nemâncat, noroc de vecini, care-i mai aduceau câte o farfurie de ciorbă...

— Aş vrea să ştiu în ce calitate îmi vorbiţi, reveni, stereotip, tatăl băiatului.

— Este diriginta lui Simionescu Dan, interveni avocatul, punând o mână pe braţul Olgăi. Înţeleg că dumneata eşti părintele minorului...

— Da.

— Eşti Simionescu Anghel. Exact?

— Exact.

— Bun. Atunci să discutăm în linişte...

Sabin nu se putu abţine să nu admire calmul şi dibăcia prietenului său. Nume... prenume... exactitate până la

pedanterie... care-şi fac, iată, efectul...

— Ce să discutăm? – întrebă, oarecum nesigur, Anghel.

— Noi am înaintat un memoriu către Autoritatea tutelară, îi explica Jean. Care a fost semnat şi de toţi vecinii dumitale.

— Nişte intriganţi.

— Asta rămâne de văzut. Toţi susţin aceiaşi lucru: Simionescu Dan este lipsit de cea mai elementară îngiijire părintească. Este, practic, abandonat.

— Fac ce pot, spuse Anghel. Sunt bărbat, nu mă pricep. Maică-sa l-a părăsit.

— Prin sentinţa judecătorească, ţi-a fost încredinţat dumitale.

— Pentru că maică-sa...

— Nu ne interesează motivul. Cel puţin deocamdată...

— V-am spus, fac ce pot.

— Rezultă că nu prea faci nimic. Când dai pe acasă, din an în Paşte, vii băut şi-l snopeşti în bătăi.

— Asta trebuie dovedit...

— Se va dovedi...

— Dar până una alta... toate sunt vorbe. Eu vă întreb în ce calitate mi-aţi luat copilul.

Împotriva felului său de-a fi, nea Sache bătu cu pumnul în masă. Şi până la această intervenţie se foise, neliniştit, pe scaun, încât Sabin intuise că blândul şi uriaşul său vecin era la capătul răbdărilor.

— Nu meriţi să ai un copil! – tună nea Sache. Auzi ce-ţi spun? Nu meriţi!

— Poate că-mi spuneţi în ce calitate...

O nouă bubuitură formidabilă în masă întrerupse clasica întrebare a lui Anghel.

— Vrei să ştii în ce calitate? – ţipă nea Sache. Bine, o să-ţi spun, într-o calitate pe care dumneata ai pierdut-o demult. În calitate de părinte. În calitate de om...

Nea Sache gâfâia de enervare. Faţa lui, îndeobşte jovială, se înăsprise. Maria se apropie de el, punându-şi mâinile pe umerii săi voinici, de halterofil. Anghel le

aruncă o privire scurtă. Cu şiretenia lui instinctivă, înţelesese că va avea de luptat în special cu aceşti doi oameni.

— Văd că s-a trecut la insulte, spuse, evaziv, Anghel.

— Dumneata te insulţi singur, prin tot ce faci, răspunse Maria.

Îi apăruse – observă Sabin – cuta care-i tăia fruntea în două, aşa cum i se întâmplă ori de câte ori era îngrijorată de soarta copiilor ei. Acum, îşi spuse Sabin, o îngrijora soarta unui copil străin. Deşi termenul nu mi se pare nimerit. Pentru o mamă ca Maria Bălan, nu există copil străin...

— N-o să mă las insultat, se încăpăţână Anghel. Avem legi...

— Legi! – spuse, cu tristeţe, Maria. Destui care vorbesc despre ele sunt primii care le încalcă.

— Nu ştiu în ce calitate...

Maria îl privi cu răceală, încât, Anghel se opri, intimidat.

— Nu cred că dumneata poţi să înţelegi calitatea de părinte.

Rostise aceste cuvinte cu o faţă aspră, care semăna incredibil cu cea a bărbatului ei. Şi în modul în care-şi îndreptase umerii, părând mai înaltă şi mai voinică decât era în realitate, se identificase cu nea Sache, încât Sabin se gândi că, într-adevăr, într-o căsnicie *reuşită,* soţii încep să-şi împrumute nu numai caracterul, ci şi trăsăturile.

— Abandonul de familie e o infracţiune gravă, interveni Jean Calomfirescu, încercând să mute discuţia pe un teren mai puţin labil. Citez din Codul Penal, la articolul 305, litera a, că se face vinovată de această infracţiune, persoana care „părăseşte pe cei ce au drept la ocrotire, îi alungă sau îi lasă fără ajutor, expunându-i la suferinţe fizice sau morale”...

— Nu ştiu de ce mă ameninţaţi, spuse Anghel.

— Nu te ameninţă nimeni. Ţi-am citat din Codul Penal şi atâta tot.

— Eu nu mă pricep ca dumneavoastră. Dar bănuiesc că

scrie ceva în Codul Penal şi despre cei care răpesc copiii altora...

— Eu ţi l-am luat, răbufni Olga, pe mine să mă dai în judecată.

— Asta o s-o hotărască organele competente, rosti Anghel.

Vru să plece, dar se răzgândi în ultimul moment. Întorcându-se spre Olga, avu un surâs onctuos, care îi accentua şi mai mult înfăţişarea de vulpe şireată.

— Poate că nu e bine să fiţi atât de bătăioasă, i se adresă el. Am fost şi azi pe la şcoală, şi am înţeles că tovarăşa directoare e foarte supărată pe dumneavoastră...

— Te rog să pleci, te rog să pleci imediat! – spuse nea Sache.

Era neobişnuit de palid la faţă, şi în încercarea de a se stăpâni îşi muşcase buzele până la sânge. Anghel ieşi, trântind uşa. Fu o clipă de linişte. În încăpere stăruia un miros amărui, de alcool stătut şi de necurăţenie.

— Ticălos! răbufni nea Sache, Ţi-e ruşine pentru el... că s-a născut om.

Jean Calomfirescu îi privi pe toţi, cu vădită proastă dispoziţie.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc pentru ajutorul pe care mi l-aţi acordat, spuse el. Dacă-i dădeaţi şi o corecţie corporală, era şi mai bine...

— Ar fi meritat-o! – bombăni Olga.

— Nu înţelegeţi că el vă provoca întruna? – izbucni avocatul. Că încerca tot timpul să vă incite, spre a avea apoi dovezi despre violenţa voastră?

— Un ticălos! – repetă nea Sache.

Jean începu, după obiceiul său, să se plimbe cu paşi mari prin cameră, împiedicându-se de mobile.

— Ei, scumpe nea Sache, rosti el, ştii încă prea puţine despre ticăloşie...

— Cât ştiu, mi-ajunge, răspunse, cu un aer întunecat, nea Sache.

Se ridică, la rândul lui, de pe scaun. Erau amândoi înalţi, vânjoşi, încât, descoperindu-se, se priviră unul pe celălalt cu o simpatie spontană.

— Ce număr porţi la pantofi? – îl întrebă Jean.

— Patruzeci şi şase, răspunse nea Sache.

— Şi unde-i găseşti?

— Nicăieri...

Izbucniră amândoi în râs, legaţi prin solidaritatea care se naşte între oameni cu asemănări fizice izbitoare.

— Să ne întoarcem la caz, spuse avocatul. Înţeleg că vreţi cu adevărat să-l înfiaţi pe minor...

— Vrem, răspunse, pentru amândoi, Maria.

— Iertaţi-mi întrebarea... este o nelămurire strict personală: nu vă ajung trei copii?

— Unde mănâncă trei, mănâncă şi patru, răspunse nea Sache.

— Nu e vorba dacă ne ajung sau nu, interveni Maria. Dar n-aş mai putea să privesc în ochii copiilor mei, dac-aş proceda altfel.

— Bine, e în regulă, spuse Jean. Va trebui să facem formele legale. Va urma o anchetă socială... s-ar putea să vă treziţi cu o funcţionară acrită, care cunoaşte psihologia relaţiilor de familie, atât cât cunosc eu psihologia urşilor polari. Sau şi mai puţin, pentru că eu, măcar, l-am citit pe Fram...

— O s-o rugăm frumos pe funcţionara asta acrită să ne lase-n pace, îl întrerupse nea Sache.

— Şi dumneaei o să vă facă un referat, de n-o să vă recunoaşteţi, mormăi Jean.

— Om trăi şi-om vedea, spuse nea Sache. Dacă e nevoie, ştiu să mă bat cu sfânta noastră birocraţie.

— Problema e alta, rosti, îngândurat, avocatul.

— Care? – îl întrebă Olga.

— Minorul...

— Adică?

— Adică... Până la pronunţare... dacă tatăl lui se opune, nu poate sta nici aici, nici la tine.

— Ce se cheamă că nu poate sta?

— Se cheamă cum auzi.

— De ce?

— Pentru că-i un abuz...

— Asta-i culmea!

— Culmea-neculmea... n-avem ce face. Trebuie să insistăm ca minorul să fie plasat, până una alta, într-o instituţie de ocrotire a copilului.

— Birocraţie cu carul!

— Ascultă, se înfurie Jean, nimeni nu te poate crede pe cuvânt în treburile astea. Decăderea din drepturile părinteşti este o sancţiune aspră. Înfierea ridică o sumedenie de probleme de ordin social. Dacă minţi? Dacă, de fapt, încercarea de înfiere urmăreşte cine ştie ce scopuri oculte?

— Ce scopuri poate urmări?

— O casă, bunăoară. Sau un petic de vie. Sau o roată de la maşină. V-am spus că ştiţi încă prea puţin despre ticăloşie...

— Fă cum crezi că e bine, spuse nea Sache. Mi-e şi silă când aud despre asemenea oameni.

Uşa de la camera alăturată se deschise încet. Intră, cu paşi tiptili, Simona. Se vedea că e surescitată. Că participă cu toată fiinţa la câştigarea unui frate.

— A plecat? – întrebă ea.

Şi fără a aştepta răspunsul, înecându-se de emoţie, continuă:

— Dan a stat tot timpul cu degetele în urechi, uite aşa – şi Simona exemplifică gestul băiatului, punându-şi, la rândul ei, degetele în urechi. A zis că nu vrea să-l audă, că mai bine moare decât să-l audă...

— Gata, spuse Maria, linişteşte-te. Şi du-te să-l linişteşti şi pe Dan.

— Mă duc, spuse Simona. Mă duc imediat.

Şi dintr-o dată, se aruncă în braţele Mariei.

— Mamă, spuse fetiţa, mamă, mamina, maminuţa...

Maria îi mângâie părul lung, şi ochii ei luciră, o clipă, de

o lumină adâncă şi caldă.

— Da, spuse avocatul, tuşind mai mult decât trebuia, merită să-l aducem mai repede pe Dan în casa asta...

7

CÂT DE MULT, CÂT DE DEPARTE poate merge un părinte în a influenţa soarta copiilor săi? – gândi Sabin. Bunul Emil, tatăl lui, îşi punea adesea această întrebare. El nu avea în vedere atât legile scrise, cât cele nescrise, mai complicate şi mai greu de definit. Acele resorturi intime şi delicate, imposibil de cuprins în vreun tratat de pedagogie, pe care violenţa, trivialitatea, mizeria morală le pot anihila ireversibil.

În lunga sa carieră de învăţător, bunul Emil fusese, pentru generaţii de copii din acea mică localitate de munte, sat şi oraş deopotrivă, dom' învăţător. Îi spuneau astfel şi când deveneau oameni în toată firea, unii dintre ei fiind medici sau ingineri, având proprii lor copii, care începeau, la rândul lor, şcoala, continuând ciclurile fireşti ale vieţii. Probabil că de aceea nici nu voise să părăsească orăşelul, în care trăia de când se ivise pe lume, deşi, prin moartea mamei, rămăsese singur. Aici avea totul – îşi spuse Sabin – adică bucuria de a-şi vedea foştii şcolari la casele lor, şi respectul cu care era înconjurat, şi putinţa de a cunoaşte fiecare copil, nu doar prin date exterioare de stare civilă, ci prin părinţi şi prin părinţii părinţilor, încât avea mereu sentimentul că trăieşte în mijlocul unei familii care nu va îmbătrâni niciodată.

Dar poate că tocmai acest sentiment de apartenenţă la o familie unică îl făcea să sufere atât de vădit, când se întâlnea cu ceea ce el numea „încălcarea graniţei părinteşti". Cu brutalitatea mărginită şi tâmpă. Cu beţiile şi scandalurile crunte, în care copiii erau martori îngroziţi la molestarea mamei, fiind, la rândul lor, victimele

aceleiaşi dezlănţuiri neomenoase. Acea „graniţă părintească”, de care vorbea Emil, era, în concepţia lui, un teritoriu aproape sacru de răspundere şi demnitate. De iubire şi înţelegere reciprocă. Încălcarea sa echivala cu ruperea echilibrului în celula familiei, aşa cum se întâmplă, în organismul omenesc, cu celulele bolnave de cancer.

Nimeni nu poate şti, mai bine decât mine, cât de total şi de sincer credea bunul Emil în aceste norme, îşi spuse Sabin, în timp ce întâmplările de peste zi îi defilau prin faţa ochilor, nelăsându-l să doarmă. Nu l-am simţit niciodată aspru, cu atât mai puţin plictisit de existenţa mea, sau indiferent faţă de mine. Avea un zâmbet al lui când mă vedea, nici nu ştiu dacă era zâmbet, cred, mai curând, că era o lumină care-i înflorea pe buze. Nici bătrâneţea nu-l schimbase, deşi atunci oamenii devin, adesea, dacă nu neapărat mai răi, în orice caz mai egoişti. Îşi ascundea, când dădeam pe la el – atât de rar, încât n-o să-mi iert niciodată acest lucru – boala şi suferinţele, dorind, astfel, să mă protejeze până la capăt. Poate pentru că mama murise când eram copil. Încerca s-o înlocuiască în felul său unic, cu o tandreţe discretă, lipsită de orice manifestare zgomotoasă, declarativă. Doar din când în când, îmi cuprindea mâinile în palmele sale osoase şi îngălbenite de vârstă, strângându-mi-le încet, de parcă dorea să-mi transmită, prin pulsul său obosit, un mesaj secret şi presant, pe care nu mai avea prea mult timp să mi-l destăinuie.

Trăise fără zgomot, şi se stinsese la fel, cu convingerea că nici viaţa, nici moartea sa nu trebuie să fie un prilej de grijă sau de supărare pentru alţii. Mai ales pentru mine. O presimţire ciudată mă făcuse să vin, în duminica aceea, presimţirea că bunul Emil mă cheamă, pentru a-şi lua rămas bun. Îl găsisem, în odaia mică şi întunecoasă, care-i servea ca birou, răsfoind nişte albume vechi de fotografii, pe care le închisese, parcă ruşinat, când mă văzuse pe neaşteptate. Ştiam că în aceste fotografii mă

privea pe mine. Pe mine sugar, în braţele sale şi ale mamei, pe mine copil, un copil anost, după părerea mea, călărind un cal de lemn, pe mine şcolar, cu cununa de premiu în vârful capului, ca o mică aureolă de sfânt, pe mine adolescent, privind lumea cu ochii holbaţi, pe mine proaspăt medic, cu o înfumurare nătângă întipărită pe figură, pe mine în smoking, în ziua căsătoriei cu Melania, pe mine şi iarăşi pe mine, singura lui punte către o viaţă pe cale de a se sfârşi.

— Îmi pare bine că ţi-ai făcut timp să vii, îmi spusese el, aşa cum îmi spunea de fiecare dată.

Îmi făcusem timp, adică, vezi bine, eram un om ocupat peste poate, un om de Capitală, hărţuit de treburi, solicitat necontenit, încât, a-mi face timp să vin în orăşelul de munte pentru a-l vedea, echivala cu un autentic sacrificiu personal şi obştesc. Era o legendă pe care o inventase pentru alţii, şi poate că în primul rând pentru sine, spre a mă disculpa pentru lenea mea de a mă sui în tren, şi a parcurge distanţa care mă despărţea de el. Şi eu îi întreţineam această iluzie, povestindu-i de fiecare dată despre nişte cercetări pe care nici nu le începusem, şi el mă credea, sau, mai exact, ca într-o parafrază a unei replici din Delavrancea, voia să vrea să mă creadă.

În mod ciudat, nu găseam cine ştie ce subiecte de discuţie, dialogul se lega anevoie, el ezitând să mă întrebe prea multe, mai ales după divorţul de Melania, pentru a nu da impresia că încearcă o imixtiune în viaţa mea, iar eu, neştiind ce să-i spun, sau cum să-i spun, deşi orice întâmplare cât de mică, legată de persoana mea, cel mai banal vaccin făcut unor copii căpăta, în ochii lui, dimensiuni epopeice.

Se ridicase să mă întâmpine. Nu fusese niciodată un om înalt, dar acum părea atât de mic şi de fragil, de parcă o parte din el se grăbise să plece înaintea întregului. Nu trebuia să fii neapărat medic, pentru a înţelege că în trupul lui împuţinat se instalase neantul.

— Arăţi neschimbat, îi spusesem.

— Da, răspunsese el, cu o altă minciună, la minciuna mea, m-am înzdrăvenit un pic.

— Poate că în vară ai să vii prin Bucureşti.

— S-ar putea. Mai ales că n-am mai fost de mult.

— Am bea o bere în Herăstrău. La „Mioriţa”.

— N-ar fi rău, răspunsese el. Întotdeauna la „Mioriţa” au avut bere bună.

— Ţii minte când am fost acolo cu Jean Calomfirescu?

— Avocatul?

— Da, avocatul.

— Ţin minte, sigur că da. Parcă ne-am plimbat şi cu vaporaşul pe lac.

— Exact.

— Şi lui Jean i-a căzut pălăria în apă. Se mâniase foarte tare că nu era semnal de alarmă pe vaporaş.

— Întocmai, tată. Ai o memorie extraordinară.

— Aş ieşi un pic la aer, continuase el.

Întotdeauna când veneam la el, mă lua într-o plimbare pe strada principală a orăşelului. Era orgoliul lui nevinovat, de a mă arăta concitadinilor săi. De a răspunde la saluturile lor respectuoase, şi a le spune, cu un surâs mândru, şi parcă posesiv: „Mi-a venit băiatul”. De a le asculta mirările lor pentru cât de mult îi crescuse feciorul. De a primi felicitări (chiar şi după ani de zile de când absolvisem facultatea) pentru că fiul lui ajunsese doctor în Bucureşti. Intram în restaurantul din centrul orăşelului, o încăpere lungă şi îngustă, cu podeaua mirosind întotdeauna a petrosin. Tata comanda cu importanţă câte o palincă, deşi nu fusese niciodată băutor, şi se chinuia să biruie *tăria* până la capăt. Obrajii i se înroşeau, căpăta chef de vorbă, şi îmi povestea, invariabil, despre *balul mascat* la care participase după terminarea Şcolii normale. El purta o uniformă veche de pompieri, la care adăugase, n-am înţeles niciodată exact de ce, o scară veritabilă, de zugrav, pe care o ţinea în spinare. Se fotografiase în această ţinută, ţin minte bine

fotografia, în care bunul Emil, tânăr, aproape copil, zâmbea fâstâcit în uniforma lui caraghioasă, având pe cap o cască ciudată, de model prusac, şi purtând scara ca pe un trofeu preţios, totul într-un decor plin de ghirlande de hârtie.

Dar astea se întâmplau pe când era încă în putere. Acum mă privea ca un copil, aşteptând să-i încuviinţez dorinţa de a ieşi cu mine pe strada principală. L-am ajutat să-şi pună paltonul greu, lung până aproape de pământ, pe care nu-l îmbrăca decât la zile mari. Porni şovăind, ţinându-mă de braţ. Făcea paşi mici, fără a putea ridica picioarele, părând că vrea să alunece pe asfalt, pe nişte patine nevăzute.

— E plăcut afară, îmi spuse el, încercând să-şi ascundă gâfâitul obosit, şi răspunzând, între timp, cu gravitate, la bineţele oamenilor.

— Da, e plăcut, îl aprobasem eu. E o iarnă blândă.

— Tu te-ai născut într-o iarnă grea, cu viscol.

— O iarnă care mi-a purtat noroc, îi răspunsesem, ca să-i fac plăcere.

— Aşa e, încuviinţase el. Se spune că iernile cu zăpadă multă sunt norocoase.

— Probabil că oamenii se gândesc la recoltă.

— Da, e posibil.

Se opri o clipă, pentru a-şi trage sufletul.

— Poate că ar fi bine să ne întoarcem, îi spusesem.

— Nu, de ce? Să mai facem câţiva paşi.

— Cum vrei.

— Te-ai născut greu, reluase tata subiectul. Maică-ta s-a chinuit mult. Tocmai atunci doctorul nu fusese de găsit, au plecat oamenii să-l caute.

Îmi zâmbi complice, încredinţându-mi un secret petrecut cu mai bine de patruzeci de ani în urmă.

— Cam ştiau unde este. Avea o ibovnică într-un sat apropiat.

I se părea şi acum, ca şi atunci, un luciu ieşit din comun. O ibovnică! Aproape ca într-o poveste cu haiduci.

Bunul Emil avea o experienţă absolut livrescă în labirinturile misterioase ale erotismului. Poate că şi ceea ce povestea era, de fapt, un rezumat apocrif după nuvelele lui Sadoveanu.

— Până a venit doctorul, maică-ta a născut cu o vecină. I-a părut bine că eşti băiat. Ca măcar tu să nu te chinuieşti.

Mă privise cu ochii lui calzi, încât simţisem o nevoie prostească de a izbucni în plâns, pe care mi-o înfrânasem cu greu. Ochii bunului Emil nu se schimbaseră. În ciuda lucirii apoase, de bătrân, rămăseseră mari şi patetici, părând că vor să cuprindă în retina lor tot universul

— Vezi că în şifonier, pe raftul de sus, e un carnet de CEC, îmi spusese el, pe neaşteptate.

Adică, pe neaşteptate, faţă de conversaţia oarecum formală de până atunci. Probabil, însă, că el se gândise tot timpul la aceste cuvinte. Ca la lucrul cel mai important pe care trebuia să mi-l transmită, înainte de a fi fost, din punctul lui de vedere, prea târziu.

— Nu ştiu de ce-mi spui treaba asta, răspunsesem eu cu ipocrizia obişnuită în asemenea împrejurări.

— Nu-i o sumă cine ştie ce, continuase tata, fără să mă asculte. Dar poate că o să-ţi prindă bine. În orice eaz, n-o să trebuiască să suporţi... cheltuielile.

Vorbea greu, se sfia de subiectul pe care-l atinsese. Nu din teamă pentru ceea ce avea să i se întâmple. Ci fiindcă se ferise întotdeauna de a părea melodramatic. De a lăsa impresia că supralicitează sentimentele.

— Poate că mai pui de la tine, şi-ţi iei o maşină, adăugase el.

— O să mai avem timp să discutăm despre asta.

— Un doctor are nevoie de o maşină. Pe vremuri, în părţile noastre, toţi doctorii aveau şarete. Acum au maşini. Lumea se schimbă.

Îmi dădeam seama că ar fi dorit de mult să am un automobil al meu. Cred că se simţea ruşinat că nu mi-l putuse cumpăra din banii lui, aşa cum făcuseră alţi

părinţi, mai cu stare, din orăşel. Strânsese, probabil, bănuţ cu bănuţ, din pensia lui modestă, cu gândul, care-l încălzise ani de-a rândul, de a mă ajuta, astfel, când nu va mai fi.

În faţa noastră se oprise un bărbat voinic, congestionat, îmbrăcat într-o scurtă neagră, din postav de casă, care părea că plesneşte pe trupul lui vânjos. Era însoţit de o femeie micuţă, învelită, ca într-o plapumă, într-o haină de astrahan în care ar fi putut încăpea încă o persoană de aceeaşi talie.

— Iacă-l pe dom' învăţător! – făcuse bărbatul cu veselie sinceră. Cine spunea că învăţătorul nostru e bolnav?!

— Lumea, cine să spună! – intervenise femeia. Lumea rea...

— Dumnealui e primarul, mi-l recomandase tata.

— Nu cumva dânsul ţi-e feciorul! – se minunase bărbatul. Că doar am învăţat în aceeaşi clasă... Chiar nu mă ţii minte, măi Sabine, măi?...

Fireşte că nu-l ţineam minte. Lucrurile astea se petrecuseră cu patruzeci de ani în urmă.

— Eu sunt Pătru măi, spusese bărbatul. Pătru a lui Visarion, măi.

Fuseseră, dacă nu mă înşelam, patru sau cinci de Pătru în clasă şi toţi ai câte unui Visarion.

— Mai ţii minte măi Sabine, când m-o urechiat taică-tău? – mă întrebase, cu mândrie, bărbatul, de parcă această urechere echivala cu un premiu extrem de important.

— Era să dai foc clasei, se scuzase bunul Emil.

— Pe dracu' foc! – îl întrerupse Pătru. S-o dărâm eram, s-o fac una cu pământul. Că înfundasem soba cu nişte *tiriboambe,* şi când începură să bubuiască şi să fumege credeai c-o venit sfârşitul lumii. Atomica!

Era un om fericit, care-şi amintea copilăria până în cele mai mici amănunte. Aş fi vrut să fiu ca el, dar nu-mi puteam zări această vârstă decât printr-o ceaţă groasă. Totul se estompa şi se pierdea într-un strat dens şi

întunecat, ca o fotografie prost developată.

— Măi, tu eşti Sabin, măi, se bucurase iarăşi, bărbatul. Cine spunea că te-ai ajuns şi că nu mai vii să-l vezi pe taică-tău?

— Lumea, cine să spună! – bombănise femeia. Lumea rea...

— Să vii, măi Sabine, să-l vezi, că om ca dumnealui mai rar! – continuase Pătru. Uite că la anu' când s-o face centenarul şcolii noastre, îl sărbătorim. Să vii, măi Sabine, c-om chema pe toţi *fiii oraşului,* să ne veselim împreună. Cine spunea că n-or să vină?

— Lumea, cine să spună! – îşi reluase femeia refrenul. Lumea rea...

— Toţi or să vină, n-avea grijă. Şi hai să-i lăsăm pe oamenii ăştia, c-or vrea să se preumble.

Plecară, şi de departe îl auzeam pe bărbatul voinic şi vesel, explicându-i nevestii: „Şi-auzi, măi femeie, că straşnic m-o urechiat!".

— E un om cumsecade, îmi spusese tata. Şi gospodar.

Voia să păşească şi parcă nu putea. I-am observat paloarea obrazului, şi broboanele mari de sudoare care-i brăzdau fruntea.

— Să ne întoarcem acasă, îi spusesem.

— Da, mă aprobase el, nu mi-e aşa de bine.

Nu spunea niciodată „mi-e rău". Spre a nu da impresia că exagerează. „Nu mi-e aşa de bine" suna mai puţin alarmant. Mai puţin melodramatic.

L-am luat de braţ şi s-a sprijnit de mine, dar se vedea că nu va putea merge.

— Îmi pare rău, îmi spusese el. Îmi pare rău că s-a întâmplat pe stradă.

Era ceea ce-l speria cel mai mult. Ideea că toate astea se petreceau pe stradă. În văzul tuturor. Fusese, dintotdeauna, un om discret, până la pedanterie. Considera drept intimităţi strict personale lucrurile care ţineau de întâmplările mari sau mici ale vieţii sale. De fericirile sau nefericirile sale. De trupul său. Moartea era

una dintre aceste întâmplări. Nu trebuia să se petreacă decât între pereţii în care şi trăise.

Un medic intră mai repede în panică, atunci când, în prezenţa lui, se poate stinge, dintr-o clipă în alta, cineva drag, fără ca el să-l poată ajuta într-un fel. Pentru că e prea conştient de hotarul labil al acestei clipe.

— Poate c-ar fi bine să încercăm să ajungem la spital, îi propusesem eu.

— Nu, îmi răspunsese el. N-are rost. Trebuie să ajung acasă.

— Măcar să intrăm câteva minute undeva, oriunde, să te odihneşti.

— Nu, repetase el. Trebuie să ajung acasă. O să rezist până acolo.

Acasă. Neapărat acasă. Era gândul care-l mai ţinea în viaţă. Făcuse un efort de necrezut pentru a-şi urni picioarele din loc. Pentru a păşi în felul lui mărunt, lunecând pe nişte patine nevăzute. Mă strângea de braţ cu o forţă incredibilă. Acasă. Neapărat acasă.

Nici astăzi nu ştiu exact cum am reuşit să ajungem. Era leoarcă de transpiraţie. L-am dezbrăcat, aşa cum se dezbracă un copil în scutece.

— Pune-mi pijamaua bună, îmi spusese el. E în şifonier. În raftul din mijloc.

Trebuia să fie curat şi îngrijit pentru ultimul său drum. Să nu dea impresia de degradare.

— Unde ţii medicamentele? – îl întrebasem, deşi ştiam prea bine că nimic nu mai conta acum.

— Vrei neapărat? – mă întrebase el, încercând să zâmbească.

— Trebuie, i-am spus.

— Bine, se învoise tata. Dă-mi o pastilă de propranolol. Este în sertarul de la noptieră.

Nu uitase nimic. O memorie lucidă, până la capăt.

— Vreau să te rog ceva, îmi spusese el. Adu-mi, din birou, albumele de fotografii.

Surâdea, stingherit, pentru că-mi cerea acest lucru. Să

nu mi se pară, cumva, deplasată această dorinţă. Probabil ultima.

— Răsfoieşte-l tu, mă rugase tata. Nu prea am putere...

Mă privea pe mine. Pe mine sugar, în braţele sale şi ale mamei, pe mine copil, un copil anost, după părerea mea, călărind un cal de lemn, pe mine şcolar, cu cununa de premiu în vârful capului, ca o mică aureolă de sfânt, pe mine adolescent, privind lumea cu ochii holbaţi, pe mine proaspăt medic, cu o înfumurare nătângă întipărită pe figură, pe mine în smoking, în ziua căsătoriei cu Melania, pe mine şi iarăşi pe mine, singura lui punte către o viaţă pe cale de a se sfârşi.

Nu spunea nimic – nici nu avea putere să vorbească. Privea însă fotografiile într-un mod ciudat, retrăindu-şi amintirile cu o sete de viaţă care făcea şi mai dureroase aceste clipe. Ce rămâne, totuşi, din viaţa unui om? Rămân doar câteva fotografii pe care vremea le împinge în desuetitudine? Un carnet de CEC păstrat în raftul de sus al şifonierului? Nişte amintiri pe care le iei cu tine? Câte din aceste amintiri înseamnă minute sau ore sau zile de fericire? Câte sunt regrete pentru ceea ce nu s-a întâmplat, sau s-a întâmpiat altfel decât ai vrut: Câte sunt înfrângeri, umilinţe, renunţări, compromisuri?

Banalităţi. În faţa morţii devenim de o platitudine absolută. Dar poate că acestă platitudine este, de fapt, suprema înţelepciune. Un „memento mori” necesar fiecăruia. Celor care speră prea mult. Şi celor care n-au putere să spere. Celor care cred că li se cuvine tot şi celor care renunţă prea repede, speriaţi de luptă înainte de a o începe.

Tata îmi făcu un semn, spre a mă apropia de el.

— Aş fi vrut un nepot de la tine, îmi spusese.

Nu fusese sigur că îi înţelesesem. Repetase:

— Un nepot de la tine. Ca să fiu sigur că voi rămâne.

Bunul Emil îmi răspunsese şi de data asta la întrebările mele suficiente şi înfumurate. Rămânem prin cei de după noi. Mai mult decât atât nu se poate. Şi ce-ar mai putea fi,

mai mult decât atât?...

Un alt semn, aproape o părere. Mă aplecasem peste el, ca să-l aud.

— Am lăsat-o prea mult singură pe mama...

O ezitare, o răsuflare adâncă, o lacrimă mică şi neaşteptată în colţul pleoapei, un efort copleşitor pentru a mai spune ceva.

— În bucătărie... În bufet... Sertarul din stânga... E o lumânare... S-o aprinzi...

Palma rece, cu pielea îngălbenită de bătrâneţe, poposind inertă în mâinile mele. Ochii lui rămânând mari şi patetici, deschişi spre lume, până la sfârşit. Poate că până dincolo de sfârşit.

8

NU S-AR FI PUTUT SPUNE DESPRE Camelia că îşi schimbase atitudinea faţă de el. Rămăsese aceeaşi soră austeră, cu halatul scrobit, de un alb imaculat. Sora Sitaru. Răspândind în jurul ei un aer de curăţenie şi de bună cuviinţă. Un calm care impunea şi mamelor şi copiilor. O disciplină riguroasă. Un respect nemărginit pentru actul medical. Pentru domnul doctor Sabin Dorobanţu.

Lângă Sabin, copiii deveneau neastâmpăraţi. Mamele deveneau vorbăreţe. Nu era cazul în apropierea Cameliei.

Orice încercare de dialog, de confesiune îngheţa în faţa privirii ei, în faţa ochilor ei albaştri, ca o porţiune infimă de cer sticlos, dintr-o zi geroasă de februarie.

Aceşti ochi albaştri îl priveau şi pe el cu aceeaşi reţinere demnă. Profesională. Uneori, Sabin căuta în ei pata de lumină din acea după-amiază de duminică. În care se încălziseră de dorinţă. În care se umeziseră de nesiguranţă şi de nădejde. N-o descoperea. S-o schimbe întratât halatul de soră? – se întreba Sabin. Cele câteva casolete cu pansament steril? Caietul în care înregistra,

cu conştiinciozitate – cum o făcea şi acum – numele şi prenumele pacienţilor, boala, tratamentul?

Sabin se gândea la toate astea, în timp ce asculta, distrat, sporovăiala unei cucoane grase şi agitate, care îi descria, cu lux de amănunte, boala misterioasă a copilului ei, un băieţel bucălat şi apatic, ocupat să dea gumei de mestecat, pe care o ţinea între buze, forma perfectă a unui balonaş ca de săpun. Copilul nu avea nimic, era, pur şi simplu, prea ghiftuit de mâncăruri grele. Şi prea lipsit de putinţa de a se juca în voie. Pentru ca nu cumva să obosească. Să transpire. Să-şi murdărească pantalonaşii impecabili şi bluziţa din pachet, o bluziţă din care zâmbea, cu dinţi mai albi decât laptele, însuşi Cassius Clay. Dar ca să-i spui acestei mame că băiatul ei e sănătos tun, că i-ar trebui mai puţine prăjituri cremoase, mai puţine polivitamine, mai puţine lecţii de pian şi mai mult aer liber, era la fel de imprudent ca şi cum i-ai fi declarat lucrurile astea celebrului Clay de-a dreptul.

— l-am spus şi soţului meu, continuă cucoana volubilă, zic, nu te uiţi la Marcelică al nostru cât e de obosit? Acum îl ştiţi pe soţul meu, cu atâtea răspunderi pe cap, am eu timp, zice, să mă uit la Marcelică, zice, când poimâine am inventar? De-aia avem doctori, zice, de-aia statul şi societatea noastră asigură asistenţa medicală gratuită, zice, de-aia mai dăm şi noi câte-o atenţie, zice, că nu suntem nesimţiţi, ca să vadă doctorii ce are Marcelică, de ce e obosit Marcelică, de ce nu mănâncă Marcelică, de ce a scos limba la profesoara de franceză Marcelică, şi o ţinea aşa într-una ca o placă. Zic: uite ce e, scumpişor, pe mine să nu mă iei, zic, ca la şedinţă, că eu nu-ţi sunt, zic, subalternă, eu sunt, zic, egală în drepturi şi datorii cu tine, că pe Marcelică, zic, nu l-am făcut singură, ca Maica Precista, eu, zic, l-am făcut cu tine, în cinste şi legalitate, că eu nu mă pretez ca altele la adultere străine, eu, zic, ce am în casă mi-ajunge. Zice: dacă mai vorbeşti atât, am eu nevoie de doctor, zice, mai ceva ca Marcelică, zice, că nu mă pot concentra, zice, înaintea inventarului, care,

zice, să te văd pe tine şi pe Marcelică ce-aţi face în locul meu. Zic...

Dar Sabin nu mai avu când să afle urmarea. Interveni Camelia.

— Tovarăşă Puţinelu – pe această femeie cu forme uriaşe chemând-o Puţinelu – poate c-ar fi bine să fiţi mai concisă. Este ora paisprezece, şi pe coridor mai sunt cinci pacienţi.

Fiecare cuvânt al Cameliei era o lovitură de ciocan într-o tăblie de aramă. Nici chiar tovarăşa Puţinelu nu putea rezista acestor pocnituri seci, care-ţi sfredeleau timpanele. Aşa că Sabin se văzu eliberat dintr-un monolog fără sfârşit, pe care el n-ar fi avut puterea (sau tăria) de a-l întrerupe.

— Eşti o asistentă preţioasă, îi spuse el. Un bun obştesc. Fără tine aş fi căzut eroic pe frontul medical, răpus de vorbăria tovarăşei Puţinelu.

— Sunteţi prea îngăduitor, răspunse Camelia, ea continuând să-i vorbească, în cabinetul de consultaţii, chiar dacă nu mai era nimeni de faţă, cu pronumele de reverenţă.

— Doctorii, ca şi duhovnicii, trebuie să fie îngăduitori, îşi expuse părerea, cu lux de amănunte, Sabin. Ba chiar medicii mai mult decât confesorii. Pentru că aceştia din urmă îţi promit vindecarea pe lumea cealaltă, lucru mai greu de controlat, reclamaţiile fiind, din capul locului, excluse. Pe când doctorii, pot nu pot, trebuie să te facă bine chiar în lumea asta a noastră, atât de imperfectă. Aşa că îngăduinţa lor urmăreşte s-o trezească şi pe cea a pacienţilor.

Sună telefonul. Camelia ridică receptorul. Figura i se înăspri oarecum, în timp ce răspundea apelului telefonic, cu aerul ei profesional inconfundabil. Cuvinte de rutină: „Da. Este. Vi-l dau imediat”. Cuvinte răsunând, iarăşi, ca nişte lovituri de ciocan într-o tăblie de aramă. Camelia se întoarse spre Sabin, cu receptorul în mână.

— Vă caută o doamnă, Olga Sârbu...

Niciun muşchi nu se clintise pe faţa ei. Dar era limpede că această doamnă nu-i plăcea. Că nu-i plăcea insistenţa cu care ea începuse să-l caute pe doctorul Sabin Dorobanţu. Că nu-i plăcea modul în care răspundea Sabin la telefon. Cum se cufunda în această convorbire. Cum părea că o caută cu privirea pe Olga; că îi soarbe, o dată cu vorbele, respiraţia. Cum rămăsese şi acum, după încheierea convorbirii, cu o lucire stranie pe chip, de parcă încerca să prelungească, în imaginaţia lui, acel dialog de câteva minute, să-i găsească, mereu, alte posibile subtexte.

— E tot povestea aceea cu copilul, îi spuse Sabin.

— S-a rezolvat? – întrebă, cu o voce neutră, Camelia.

— Încă nu. Dar Jean Calomfirescu spune că nu va mai dura mult.

Camelia îşi scosese, între timp, halatul. Rămăsese într-o rochie tricotată, din mohair galben, care se potrivea extraordinar cu părul ei auriu. Nu, nu era provocatoare. Camelia nu devenea niciodată provocatoare. Dar era o femeie frumoasă. O femeie cu care era plăcut să mergi la braţ, ştiind că este privită cu invidie de alte femei, aşa cum şi tu eşti privit, cu o invidioasă solidaritate masculină, de alţi bărbaţi.

— Dacă vă duceţi acasă, vă pot conduce, spuse Camelia.

Nu mergea acasă. Dar îi era greu să-i mărturisească acest lucru, îi era greu să nu-i acorde dreptul unei convorbiri.

La volanul Trabantului, frumuseţea decorativă, blondă, a Cameliei ieşea şi mai mult în evidenţă. O reclamă ideală pentru orice automobil. Conducea cu o siguranţă rece şi elegantă. Ca o profesionistă autentică. Orice făcea Camelia, chiar şi atunci când prăjea cartofi, căpăta o aură de profesionism elegant şi sigur. În mod cert, ar fi fost un chirurg excelent.

— I-ai spus ceva... despre noi... lui Jean Calomfirescu? – îl întrebă ea.

Încetase de a mai fi sora Sitaru. Redevenise Camelia.

O femeie tânără şi frumoasă, luptând pentru dreptul ei la un strop de fericire. Fie el chiar iluzoriu.

— Nu, încă nu, răspunse Sabin.

— Poate c-ar fi cazul să-i spui.

— Aşa e. Dar Jean are nevoie de o pregătire speciala.

— Eu nu ţin neapărat să-i spui. Ştiu însă că părerea lui înseamnă mult pentru tine.

— Nu e vorba de asta. Hotărârea mea e luată, indiferent de părerea lui.

— Cum crezi tu.

— Aş vrea ca tu să crezi, în primul rând.

— Ce anume să cred?

— Că nu mă poate influenţa nimeni. Vreau să spun... în ceea ce ne priveşte.

— Atunci e în regulă.

— E ceva care te nelinişteşte?

— De ce mă întrebi?

— Am impresia asta.

— Poate că şi eu ar trebui să-ţi pun aceeaşi întrebare.

— De ce?

— Am impresia asta...

— Bine. Atunci ne facem mâine analizele.

— Nu înţeleg.

— Pentru starea civilă.

— Ai un sistem original de a cere o femeie în căsătorie. Am observat de data trecută.

— Eu vorbesc serios.

— Eşti sigur?

— Adică?

— Adică... eşti sigur că asta vrei?

— Nu văd de ce te-ai îndoi.

— Suntem prea bătrâni pentru a ne preta la o căsătorie de convenienţă. La vârsta noastră, treaba asta o facem pentru totdeauna.

— Camelia... dacă ai ceva pe suflet, spune-mi. E mai bine acum, decât după aceea.

Mâinile ei, crispându-se aproape insesizabil pe volan. O oprire poate cam prea bruscă la un semafor.

— O cunoşti de mult?

— Pe cine?

— N-are rost să te faci că nu înţelegi.

— Ai dreptate.

— Perfect. Dar nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Da, o cunosc de mult. De atâta vreme, încât nici nu mai are importanţă.

— Prima dragoste?

— Să zicem.

— Iubirile de tinereţe sunt durabile.

— Axiomă?

— Posibil.

— Valabilă şi pentru tine?

— Posibil.

— Amintire de neuitat pentru zile negre?

— Posibil.

— Te-ai împotmolit în cuvântul „posibil”.

— Posibil...

Un surâs scurt, ca flacăra unui chibrit. Urma unei amintiri? Speranţa unei revanşe?

— Poate că o să-mi povesteşti, cândva, cum a fost. Sau cum ar fi putut să fie.

— Nu putea să fie... altfel decât a fost.

— De ce crezi asta?

— Pentru că nu inspir bărbaţilor sentimente de durată.

— Eşti prea frumoasă spre a fi adevărat ce spui.

— Din păcate e adevărat.

— Cum adică „din păcate”?

— Genul meu de frumuseţe mi-a adus mai curând necazuri decât satisfacţii. Dar nu e vorba de mine acum...

Ochii ei cercetându-l. Ochi albaştri, ca o porţiune infimă de cer sticlos, dintr-o zi geroasă de februarie.

— Sabin, ce se întâmplă între tine şi Olga?

— Nimic, te asigur.

— Nu-ţi voi imputa niciodată... dacă trebuie să mă

părăseşti. Dar nu pot trăi în minciună, înţelegi?

— Înţeleg. Numai că nu e nimic care să schimbe ceva. O reîntâlnire întâmplătoare după douăzeci de ani.

— Aş vrea să te cred.

— N-ai niciun motiv să nu mă crezi.

— N-am niciun motiv... şi am toate motivele. Te-am privit când vorbeai cu ea la telefon. Şi am invidiat-o...

— N~am să-ţi ascund că am iubit-o.

— O mai iubeşti şi acum. Se vede cu ochiul liber... cum se spune în cazul unor eclipse de soare.

— Ceea ce se vede acum nu mai are importanţă. Soarele a apus de mult. A rămas doar eclipsa.

— I-ai spus ceva de noi doi?

— Încă nu.

— Are şi ea nevoie de o pregătire specială... ca Jean Calomfirescu?

— S-ar putea să am eu nevoie de o pregătire specială. Cu cât înaintezi în vârstă, cu atât faci mai greu publice asemenea lucruri.

— De ce?

— Din teamă de ridicol. Mirii copţi trezesc întotdeauna zâmbete.

— Când se însoară cu fete de optsprezece ani, Eu am treizeci...

— O vârstă fantastică pentru o femeie.

— O vârstă nefericită. Prea bătrână pentru a risca. Prea tânără pentru a renunţa...

Ochii ei albaştri privindu-l. Ca o porţiune infimă de cer sticlos, dintr-o zi geroasă de februarie.

— Ai ajuns acasă, Sabin.

— Îţi mulţumesc că m-ai condus,

— Pentru nimic. Mi-a făcut plăcere.

Pocnetul uşor al portierei. Maşina demarând lin. Într-adevăr, Camelia conducea extraordinar. Şi era cu adevărat frumoasă. Multă lume îl va invidia pentru o asemenea căsătorie.

9

NICIODATĂ UN LUCRU NU SE ÎNtâmplă de două ori în acelaşi fel, îşi spuse Sabin, urmărind cu privirea maşina care se îndepărta. Aşteptam şi astăzi ca ochii ei albaştri să se umple de lumină, să se însufleţească de dorinţă, dar lipsea impulsul care acţionase atunci. Lipsea nevoia de a se mărturisi. Lipsea incertitudinea faţă de modul în care voi reacţiona eu. Lipsea sugestia de adăpost pe care i-o dăruise faptul că se afla între pereţii ei, între obiectele care o cunoşteau şi îi ofereau protecţie.

Aşa s-a întâmpiat şi când am făcut imprudenţa de a mă reîntoarce în localul micuţ, în care trăisem atât de intens, cu Olga, senzaţia de fericire. Credeam că voi repeta acea experienţă, chiar dacă eram singur de această dată. Că se vor aprinde în mine, automat, amintirile. Că voi putea, măcar astfel, s-o revăd pe Olga.

Şi am nimerit într-o locandă oarecare, cu un aer stătut, îmbibat de mirosul alcoolului şi de fumul ţigărilor, în locul ninsorii ireale, împrejurimile erau inundate de un noroi dezolant, care se lipea de tine cu răutate, strecurându-se pretutindeni, pe podeaua lunecoasă a cârciumii, până şi pe pereţii de culoare incertă, reci şi inospitalieri.

Vraja se destrămase. Dar eu mă ambiţionam să nu înţeleg. Încercând, în mod stupid, să refac ceea ce nu se putea reface. Să retrăiesc ceea ce nu se putea retrăi.

Mă aşezasem la o masă. Aşteptând să mă ia cineva în seamă. În jurul meu, câţiva oameni părând identici. Priviri apatice. Mucuri de ţigară lipite de buze. Halbe de bere – de fapt un lichid decolorat şi apos, cu o spumă rară, ca nişte băşicuţe de săpun – duse la gură absent, într-un ritual dirijat de un regizor nevăzut.

După o aşteptare care mi se păruse anevoioasă, se apropiase de masa la care stăteam un bărbat într-un halat ponosit, cu nelipsitul muc de ţigară plantat în colţul

gurii, de parcă acesta era un semn distinctiv obligatoriu al locului. Să fi fost acelaşi *responsabil* care ne dăruise *atunci* o după-amiază atât de frumoasă? Care ne urmărise, cu un zâmbet înţelegător, din colţul unde juca partida de *table,* în timp ce noi dansam, fără oprire, *un tango italiano, un dolce tango?*

— O bere? – mă întrebase el, aruncându-mi o privire suspicioasă.

— Mai curând o sticlă de vin, îi răspunsesem.

Păruse mirat de cererea mea. Ba chiar oarecum jignit, pentru că nu mă mulţumisem cu ceea ce îmi oferise.

— Ce fel de vin? – mă chestionase el.

— Negru.

— N-avem.

— Atunci alb.

— N-avem.

— Dar de care aveţi?

— De niciun fel.

Se uita la mine cu un soi de răutate agresivă. Era limpede că nu mă agrea. Ar fi trebuit să plec. Dar nu voiam să mă dau bătut. Încă speram într-o minune. Încă mi se părea posibil ca totul să se transforme, încă aşteptam ninsoarea căzând de nicăieri, şi trosnetul lemnelor de brad, şi vocea siropoasă cântând, mereu, *un tango italiano.*

— Şi altceva ce-aveţi? – îl întrebasem.

— Bere.

— Dar în sticlele de pe raft?

— Care sticle?

— V-am spus. De pe raft.

— Naiba ştie ce-o fi în ele.

— Daţi-mi, totuşi, o sticlă...

— E expirate.

— Nu contează.

— Pe urmă o să-mi cereţi condica. Vă ştiu eu. Daţi buzna peste oameni.

— N-o să cer nimic, vă asigur.

Îmi adusese, în cele din urmă, o sticlă, pe care o trântise pe masă.

— O desfac?

— Da.

— Nu garantez ce-i înăuntru.

— N-are importanţă.

— Costă patruzeci de lei.

Era, în urmă cu douăzeci de ani, o sumă mare pentru *categoria* localului. Dorea cu orice preţ să mă răzgândesc. Însă tocmai asta mă îndârjea.

— Nu-i nimic. Plătesc.

— Acum?

— Acum...

Întinse o mână nu prea curată. I-am dat cei patruzeci de lei. Se vedea bine că-i pare rău. Îmi arătase un pahar din sticlă grosolană, probabil un borcănel în care fusese muştar.

— La noi nu-i cu dichis, îmi spusese, spre a avea ultimul cuvânt.

Mi-am turnat. Un lichid nici roşu, nici alb. O culoare incertă, ca şi cea a pereţilor. Cei câţiva muşterii se uitau la mine cu priviri posomorâte. Le păream şi lor un intrus. Dădusem buzna peste ei. Cu ce drept? Cine eram?

Făcea, oarecum, excepţie de la această neîncredere şi chiar duşmănie, pe care le simţeam în jurul meu, un bătrânel care-mi zâmbea cu o gură până la urechi. O gură ştirbă, care se deschidea şi se închidea ca o armonică. Se apropiase de mine, onorându-mă cu o uşoară plecăciune.

— Îmi permiteţi? – mă întrebase el, lipsa dinţilor făcându-l să sâsâie tot timpul, de parcă dorea să impună tuturor o linişte deplină.

I-am făcut semn cu mâna să se aşeze. Bătrânul răspunsese invitaţiei cu o evidentă încântare. Arătase spre sticlă.

— Costă patruzeci de lei?

Am încuviinţat. Nu ştiu de ce, faptul că dădusem patruzeci de lei pe această sticlă îi provocase o stare de

veselie vădită. Mă privea, privea sticla, apoi începea să râdă. Adică îşi dezvelea gură ştirbă, trecându-şi peste gingii o limbă maronie.

— Patruzeci de *marafeţi?*

Am încuviinţat din nou.

— Ssst! – sâsâise el în felul lui ciudat. Apoi adăugase.

— Cu banii ăştia luai zece halbe de bere!

I se părea o enormitate ceea ce făcusem. În ochii lui eram un oligofren. Risipisem zece halbe pentru o sticlă cu naiba ştie ce înăuntru. Numai un om lipsit de judecată putea face aşa ceva. Mă privi cu regret sincer.

— Dacă n-ai fi desfăcut-o, puteai s-o dai înapoi.

Era clar că mă simpatiza. Se purta cu mine aşa cum te porţi, îndeobşte, cu idioţii cronici. Vorbindu-mi cu blândeţe. Şi pronunţând rar cuvintele. Nu era pe deplin convins că-l pot înţelege.

— Hai s-o bem împreună, îi propusesem.

— Ce să bem?

— Sticla asta.

— Mai bine o bere.

Nu avea niciun pic de încredere în conţinutul sticlei. Nu se putea compara cu berea. Oricât de slabă şi apoasă ar fi, berea îţi lunecă pe gâtlej cu voluptate, o simţi cum pătrunde în stomac, producând nişte bolboroseli plăcute, până şi spuma care-ţi rămâne pe buze e răcoroasă, o ştergi cu limba şi simţi băşicuţele cum se topesc, dându-ţi o stare de bine.

Îi întinsesem un pahar. N-avusese puterea de a mă refuza. Bău şi plescăi îndelung. Duse paharul în dreptul ochilor şi-l privi cu atenţie.

— E din sfeclă, trăsese el concluzia.

Am golit cu încăpăţânare paharul. Voisem cu tot dinadinsul să cred că puteam întoarce clipele de *atunci.* Mă înşelasem şi de data asta. Lichidul era oţeţit, cu un vag miros de mucegai.

— Vinul, continuase bătrânul, se poate face din orice. Şi din talaş. Pe când berea, nu. Berea are reţetele ei. Mi-a

spus un vecin că, pe vremuri, călugării ardeau pe rug pe cei care nu respectau reţetele astea. O fi adevărat?

Aştepta răspunsul meu cu nerăbdare. De parcă dorea, neapărat, o confirmare oficială. Era un bătrânel vioi şi curios. Iar eu îi provocam, acum, cel mai sincer interes.

— Eşti de la *control*? – mă întrebase el, apoi, pe neaşteptate.

— De ce crezi asta?

— Aşa. Vin, din când în când, oameni singuratici, ca dumneata, şi cer tot felul de chestii. Ba dă-mi aia, ba dă-mi ailaltă. Apoi scot chitanţa.

— Ce fel de chitanţă?

— Naiba ştie. De amenzi. Nea Tudorică le cunoaşte felul. Îi îmbunează cu o bere, mai le dă un pachet şi pentru acasă, una, alta. Sunt şi ei oameni necăjiţi.

— Cine-i nea Tudorică?

— Şeful. Ala de te-a pricopsit cu sticla asta.

— E de mult aici?

— Ce să fie?

— Nea Tudorică. E de mult aici?

— Păi... cam de multişor. Înaintea lui era unul, Ilie.

— Când?

— Când, ce?

— Când a fost acest Ilie?

— Îl cunoşti?

— Nu.

— Atunci, de ce întrebi?

— Aşa. Ca să stăm de vorbă.

— Aha... Să tot fie vreo doi ani de când l-au umflat.

— Cine?

— Cum cine? *Controlul.* I-au umblat în butoaie. Nea Ilie le avea orânduite frumos, în pivniţă. Pe unul scria măsline. Pe altul scria vin vechi. Ce-i trecea omului prin cap. Când venea *controlul,* întreba: Ce-i aici?”. Şi nea Ilie răspundea: „Cutare”. Gata, trecea. Da’ *controlul* ăla a fost mai curios. „Ia desfă, zice, butoiul de vin”. Înăuntru, apă de la Dumnezeu. „Ia mai desfă, zice, şi butoiul cu

măsline”. Când colo, în loc de măsline, nisip. Era un om cumsecade nea Ilie. Dar cam lacom.

Dusese din nou paharul la buze. Bău pe îndelete, morfolind lichidul între gingiile ştirbe. Arătă spre sticlă.

— Patruzeci de lei?

— Patruzeci...

Pufni iarăşi în râs, privindu-mă cu o şiretenie prietenoasă. Se vedea bine că mă simpatizează. Nu te întâlneşti în fiecare zi cu un astfel de fraier.

— Ascultă, îl întrebasem, localul ăsta are un pick-up?

— Ce să fie?

— Un pik-up. Un fel de patefon...

— Vasăzică... eşti, totuşi, de la *control...*

— Nu, nu sunt.

— Atunci de ce pui tot felul de întrebări?

— Nu ţi-am spus? Ca să stăm de vorbă.

— Aha... Ce ziseşi să aibă?

— Un pick-up.

— Ca un fel de patefon?

— Întocmai.

— N-are. Dar e unul, Zdrenghea, cu ţambalul. Dacă vrei, îl aduc.

— Lasă, nu trebuie.

— Păcat. Ştie cântece frumoase. Şi de alea fără perdea... Să-l aduc?

— Nu. Mulţumesc.

— Cum vrei. Da’ e păcat. Are un cântec... „Un ţigan avea o iapă”. Îl ştii?

— Nu cred.

— E lucru mare cum îl cântă. Mori de râs. Dacă vrei, îl aduc. Stă la doi paşi. Vrei?

Între timp, cârciuma începuse să se populeze. La o masă apropiată, câţiva inşi, cuprinşi de o veselie zgomotoasă, ostentativă, comandau baterie după baterie, satisfăcuţi prompt de *responsabihd* care era, cu aceşti clienţi ai casei, atent şi servil. Cu mişcări de balerin versat, *responsabilul* aducea platourile în care înnotau

fripturi în sânge, frecate cu usturoi şi cimbru, desfăcea sticlele de vin, turna în pahare. Unul dintre cheflii – „boss”-ul, probabil, după respectul pe care i-l arătau ceilalţi comeseni – scoase un teanc de bancnote din buzunar şi începu să le împartă. Observam, aproape fără voie, cum le tremurau tuturor mâinile atingând banii, cum degetele lor păreau că se lungiseră la această atingere miraculoasă, cum feţele lor se desfiguraseră de plăcerea număratului. Dac-aş fi fost pictor, mi-aş fi închipuit, atunci, uitându-mă la acei bişniţari, la voluptatea cu care îşi numărau bancnotele pe sub masă, un tablou pe care l-aş fi intitulat „Cina cea de taină”. Apostolii ar fi fost îmbrăcaţi în bluze de vinilin, numărând, tot aşa, arginţii, şi numai din ochii lui Isus aş fi lăsat să curgă o lacrimă...

Mă adusese cu picioarele pe pământ bătrânul pe care-l invitasem la masă. Aproape că uitasem de existenţa lui.

— Şi chiar nu vrei? – mă întrebase el.

— Ce să vreau?

— Să-l aduc pe Zdrenghea. E un artist. În tinereţe se zice c-a cântat cu Maria Tănase. Se bateau boierii pe el... Îi lipeau sutele de frunte.

— Ţi-am mai spus că nu vreau.

Îl dezamăgisem. Nu se aşteptase să-l refuz. Un om care dă doi poli pe o poşircă ordinară, mai poate să dea un pol pentru a-l auzi pe Zdrenghea. Îşi mai turnase un pahar, pe care-l bău în tăcere.

— Plec, spusese apoi.

Probabil că aşteptase să-l opresc. Dar eram la capătul puterilor. Doream să rămân singur. Singur cu gândurile mele.

Atunci înţelesesem că nimic nu se întâmplă de două ori în acelaşi fel. Vraja se destrămase. Era zadarnic să mă împotrivesc. Nimic nu se întâmplă de două ori în acelaşi fel. Ori de câte ori uitam acest lucru, avea grijă viaţa să mi-l amintească.

Trabant-ul Cameliei dispăruse de mult. Sabin privi la

ceas: aproape trei. Promisese Olgăi că va veni la onomastica fetiţei. Era invitată şi familia Bălan. Şi, firește, avea să fie acolo şi Dan. Prilej pentru a-i risipi neîncrederea. Pentru a-i îmblânzi privirea încruntată pe care o arunca asupra lumii.

Toţi aveau un rost acolo, în casa Olgăi. Dar rostul lui care era? Nimic nu se întâmplă de două ori în acelaşi fel. Nimic din ceea ce fusese nu mai putea să fie.

10

CÂND SABIN AJUNSE LA OLGA, toată lumea era într-o deplină stupoare: Dan dispăruse! Îl informă, încă de la uşă, cu lux de amănunte, bătrâna.

— Copilul ăla... a fugit. L-a căutat lunganul în toate părţile. Nu-i. O fi acum înhăitat cu alţi derbedei. Cine ştie pe unde umblă să fure bunuri obşteşti şi personale. A scris şi la ziar despre alde ăştia.

Vorbea cu o anumită satisfacţie, folosind chiar şi vocabularul obişnuit al presei. „Bunuri obşteşti şi personale” nu putea fi invenţia ei lingvistică.

— Lunganul vrea să anunţe miliţia, continuă Sfânta Vineri. Dar Olga nu-l lasă. Zice să se sfătuiască întâi cu unul Jean. Balamucul de pe lume.

Probabil că *lunganul* era nea Sache. Pe el îl şi văzu primul, când reuşi, în cele din urmă, să intre în casă, furişându-se pe lângă tirul verbal al bătrânei. Nea Sache era îndurerat şi neliniştit. Şi parcă nedumerit de cele ce se întâmplaseră. Este interesant, gândi Sabin, cum un om inteligent şi instruit ca nea Sache, cu un simţ pedagogic remarcabil, pe care l-am admirat nu o dată în relaţiile cu copiii săi, pare acum dezarmat, sau, în orice caz, lipsit de iniţiativă. Probabil că n-a trăit nici în copilărie, nici ca om matur, asemenea experienţe. E posibil să aibă mustrări de conştiinţă, gândindu-se că n-a ştiut să se apropie de Dan.

Toată casa era neliniştită şi surescitată. Chiar şi cei doi copii mai mici ai soţilor Bălan, Radu şi Cristinel, care nu puteau să înţeleagă exact ce se întâmplase, păreau, totuşi, afectaţi, molipsindu-se de la atmosfera din jur. Poate că, în cazul lui Cristinel, acţiona ca un motiv în plus de regret şi tristeţe, tortul cu douăsprezece lumânărele, rămas stingher pe masă. Era un obiect mai mult decât tentant, şi Cristinel îi arunca, din când în când, câte a ocheadă, însoţită de un oftat absolut sincer.

Olga se apropie de el. Avea ochii înroşiţi de plâns.

— Cum s-a întâmplat? – o întrebă Sabin, mai mult ca să spună ceva.

— Nu ştie nimeni, răspunse Olga. Aseară am fost cu toţii la cinema, apoi l-am condus la casa de copii. Ne-a spus „la revedere” din pragul uşii. Părea dispus, chiar vesel. Şi dintr-o dată, a dispărut. Nu e nici la casa de copii. Mi-e teamă să nu i se fi întâmpiat ceva. N-aş putea să mi-o iert niciodată.

— Încearcă să te linişteşti, spuse Sabin. S-ar putea să revină din proprie iniţiativă.

— Nu ştiu... nu cred. Nea Sache ar vrea să anunţe miliţia. I-am spus să mai aşteptăm, să ne sfătuim cu Jean. Şi Jean, ca un făcut, n-a ajuns încă acasă.

— O fi dispărut şi el, remarcă Sabin.

— Zău, Sabin, nu-mi arde de glume.

— Nu e cazul să disperăm, spuse el, minunându-se singur de automatismele sale de limbaj. La şcoală a fost?

— Da. Altfel mă alarmam mai de mult.

— Poate că s-a întors la tatăl lui. Există şi asemenea situaţii ciudate.

— M-am gândit şi eu. Nea Sache s-a interesat la vecini. Nu-i acolo.

— Pe vremea mea, interveni bătrâna, nu se puteau întâmplă lucruri de astea.

— Mamă, te rog să ne laşi în pace, o întrerupse Olga.

— Noi eram cinci copii acasă, continuă, imperturbabilă, Sfânta Vineri. Dacă nu se prăpădea taică-tu imediat după

război, făceam şi eu cinci. Când ai cinci copii, nu se întâmplă lucruri de astea.

— Eşti enervantă, mamă, ţi-am mai spus.

— Tu să taci. De-aia e Laura răzgâiată, că n-o ai decât pe ea. Tatăl meu, adică bunicul tău, nici nu prea avea vreme de noi. Doar sâmbătă seara o întreba pe mama cine ce-a făcut. Şedea pe scaun, cu o nuia în mână. Noi stăteam la rând şi aşteptam. „Întoarce fundul” – ne spunea. Poc, poc, poc, câteva nuiele. Nu durea cine ştie ce. Apoi scotea câte un pacheţel de bomboane şi ni le împărţea la fiecare. Încă în timp ce ne altoia cu nuiaua, mie îmi lăsa gura apă, gândindu-mă la bomboane.

Nea Sache începu să râdă. Era evident că o îndrăgise pe bătrână. Poate că-i amintea de propria lui mamă sau bunică.

— Nu râde, lunganule, spuse Sfânta Vineri. N-ai niciun motiv de râs. Vă credeţi toţi deştepţi, dar nu vă pricepeţi la nimic. De-aia copiii din ziua de azi sunt obraznici. Scrie şi în ziar.

— Mamă, te rog să te potoleşti, spuse Olga. Mă doare capul.

— Pe toţi vă doare capul în ziua de azi, mormăi bătrâna. Eu am şapte boli în corpul meu, şi nu mă vait atât.

Îşi aminti, brusc, de subiectul iniţial, şi îl dezvoltă în continuare, folosind limbajul preţios-erudit al unor articole moralizatoare.

— În mijloacele de transport în comun, declamă Sfânta Vineri, întâlnim copii care nu cedează locurile cuvenite persoanelor în vârstă, ostenite după o viaţă de trudă. Adesea, nici opinia publică nu intervine, nu atrage atenţia micilor călători că gestul lor dovedeşte serioase tare de educaţie.

Bătrâna era absolut senzaţională în felul cum cita pe dinafară aceste fraze bombastice, convinsă că îi aparţin. Sabin îşi muşcă buzele spre a nu izbucni în râs.

Privi, întâmplător, spre Laura, care sporovăia, în

şoaptă, cu Simona. Este nemaipomenit, îşi spuse Sabin, cum anticipează, amândouă, viitoarea lor condiţie de femeie. Stau aplecate una spre cealaltă, cu mâinile la piept, clatină, când şi când, din cap, îşi aduc cine ştie ce argumente, totul cu o naturaleţe desăvârşită. Se simt pline de importanţă şi de răspundere. La vârstă lor, băieţii încă sunt copii, chiar atunci când încearcă să imite oamenii maturi.

I se păru că Laura vorbeşte acum cu Simona despre el. Îl priveau amândouă, de parcă se întrebau dacă pot sau nu să se bizuie pe dânsul. Avu impresia că Laura îi face un semn discret cu mâna. Chiar şi gestul acesta, dacă existase, fusese un gest elegant şi, totuşi, imperativ, aşa cum ar fi fost şi dacă aparţinea unei tinere femei înconjurate de curtezani.

Se apropie de Laura, şi aceasta îşi trecu mâna, cu o nepăsare premeditată, prin părul ei şaten şi buclat, ca al maică-sii. Simona tuşi încetişor, ducându-şi palma la gură, de parcă voia s-o avertizeze pe Laura. Acum era convins că cele două puştoaice vorbiseră despre el.

— Nici nu te-am felicitat, îi spuse Sabin. La mulţi ani!

Fetiţa îi întinse mâna cu o bunăvoinţă graţioasă. Era într-adevăr nemaipomenită.

— Mulţumesc! – răspunse ea. Sunteţi foarte amabil că mă felicitaţi.

Vorbea răsfrângându-şi buzele, pe care şi le umezea, din când în când, cu vârful limbii. Şi îl privea pe sub genele pe jumătate lăsate, scuturându-şi capul, spre a alunga de pe frunte o şuviţă de păr. Nici Liz Taylor în zilele ei de glorie nu putea interpreta cu mai multă perfecţiune chipul femeii fatale.

— Avem ceva să vă spunem, rosti, cu un aer misterios, Simona.

Laura o privi cu mustrare, încât Simona se fâstâci. Era, totuşi, cu aproape trei ani mai mică decât Laura.

— Adică Laura are să vă spună ceva, se corectă ea.

Sabin privi, întrebător, către Laura. Fetiţa ridică din

umeri şi suspină.

— Nu poţi scoate un cuvânt, că imediat se răspândeşte, se lamentă ea.

Vorbele astea erau adresate Simonei. Ca o lecţie. Să ştie altădată cum să se poarte. Simona roşi. Aproape că îi venea să plângă. Nu te puteai pune cu Laura. Juca tare. Ca o adevărată femeie de lume. Acum, nu i se mai părea lui Sabin că seamănă cu Olga. Mai curând, semăna cu băieţelul dispărut. Mult orgoliu. Încăpăţânare, chiar. Altă generaţie. La vârstă ei, se trezi Sabin gândindu-se, nici eu, şi probabil nici Olga nu eram aşa. Se ruşină pentru această remarcă, pe care o făcuse, cu puţin timp înainte, şi bătrâna. Semn de îmbătrânire, îşi spuse Sabin. Încă puţin, şi o să încep să vorbesc şi eu cu fraze învăţate din ziare.

— Ai ceva să-mi spui? – o întrebă Sabin.

— Da. Răspunse Laura. Dar e secret.

— Bine, mi-l spui atunci în şoaptă.

— Nu pot să vi-l spun.

— Dacă nu poţi să mi-l spui, observă Sabin, înseamnă că n-ai ce să-mi spui.

— Ba da.

— Nu prea te înţeleg.

Laura oftă, în timp ce Simona gâfâia de emoţie şi concentrare. Ar fi vrut să intervină în discuţie. Să spună tot ce ştia. Era în situaţia nefericită a bărbierului lui Midas. Secretul o împovăra. Simţea nevoia să-l rostească în gura mare. Dar se temea de Laura.

— Cred că ştiu unde-i Dan, spuse, brusc, Laura. Adică ştiu unde se duce când dispare pe neaşteptate.

Sabin tresări. O strânse pe Laura de umeri.

— Eşti sigură?

— Ştiu unde se duce de obicei...

— Unde?

— Nu pot să vă spun.

— De ce?

— Pentru că e un secret.

— Laura... gândeşte-te câtă lume suferă din cauza dispariţiei lui Dan...

— Înţeleg. Dar nu pot. I-am promis.

— Când?

— Mai de mult. Eram numai noi doi când mi l-a spus.

Roşi, în timp ce făcea această mărturisire. Iată un lucru la care nu s-a gândit nimeni, îşi spuse Sabin. Laura e îndrăgostită de Dan...

— I-am dat cuvântul meu că n-o să-i trădez secretul, continuă fetiţa. Dan mi-a zis că nu are încredere în fete, că sunt vorbăreţe. Mi-a spus că nu ştiu decât eu secretul lui. Şi că, dacă-l află alţii... înseamnă că l-au aflat de la mine. Mi-a spus că se omoară dacă-l află cineva.

Avea ochii în lacrimi. Credea sincer în ceea ce spunea. Acum nu mai juca rolul altora. Acum era o fetiţă în faţa primei iubiri. Era posibil ca după zece sau douăzeci de ani să râdă de această copilărie. Dar deocamdată credea sincer în dragostea ei. Lacrimile ei erau adevărate. Nici nu poate şti, îşi spuse Sabin, cât de fericită este pentru lacrimile astea.

— Laura... te rog să mă asculţi cu atenţie, o imploră Sabin. Aş fi ultimul care să-ţi cer să trădezi un secret. Şi totuşi de data asta o fac. O fac pentru Dan.

— Nu înţeleg, spuse fetiţa. De ce pentru Dan?

Pentru că purtarea lui de acum e foarte importantă, înţelegi? Dacă se ajunge la concluzia că-i un copil care ridică probleme, este posibil să nu fie încredinţat familiei Bălan. Vrei să-i răpeşti lui Dan şansa unui cămin? Unei familii?

Exagerez cu bună ştiinţă, îşi spuse Sabin. Ba chiar apelez la clasicul şantaj sentimental. Să-mi ierte Dumnezeu prefăcătoria şi minciuna. Dumnezeu şi toţi pedagogii care susţin că nu trebuie niciodată să minţim un copil...

— Bine, spuse Laura, vi-l spun. Dar mai lăsaţi-mă o secundă.

Îi venea greu să vorbească. Probabil că secunda pe

care o pretindea îi era necesară spre a cere iertare lui Dan.

— El are o mamă, spuse fetiţa. O mamă bună, înţelegeţi? Şi ea l-a lăsat. Adică, a plecat de-acasă şi s-a recăsătorit, înţelegeţi?

Era limpede că o dispreţuia. Că o condamna fără drept de apel. La vârstă ei, nu putea înţelege câte nuanţe şi câte ocolişuri poate avea afurisita asta de viaţă, îşi spuse Sabin. Pentru ea, oamenii încă se împart în două categorii tranşante. Buni şi răi. Fata babei şi fata moşului. Împărăteasa şi Albă ca Zăpada. Zmeoaica şi Ileana Cosânzeana. Mama şi maştera...

— Mama lui are acum un copil, înţelegeţi? – continuă Laura. Tot băiat. Şi Dan a descoperit, nu ştiu cum, unde locuieşte. Se duce acolo, o pândeşte când pleacă la serviciu, şi se uită la băiatul ăla cum se joacă. Băiatul ăla e fratele lui, totuşi, nu-i aşa?

— Da, spuse Sabin, e fratele lui.

Îşi simţea gura uscată. Şi parcă-i era ruşine. Faţă de Laura şi de Simona. Şi faţă de Dan. Şi pentru că era om matur. De la care copiii aşteaptă, instinctiv, modele. În care copiii au, instinctiv, încredere. Când această încredere dispare, gândi Sabin, nu mai există nimic.

— Dan nu se apropie de el, înţelegeţi? Numai atât: Îl priveşte. Apoi o aşteaptă pe maică-sa, până se întoarce de la serviciu. Nu se arată în faţa ei. Stă ascuns pe acoperişul unei magazii din apropiere, de unde se vede în curtea lor. Se uită la maică-sa, se uită la fratele lui. Se uită cum se joacă, sau cum maică-sa îl sărută pe băiatul ăla, sau cum îi dă de mâncare, înţelegeţi? Câteva zile, tot aşa. Doarme în magazie şi dimineaţa o ia de la început. Aproape că nu mănâncă nimic în timpul ăsta.

— Eu cred, interveni Simona, şi feţişoara ei era toată boţită de emoţie, că Dan o iubeşte pe mama lui.

— Sigur că o iubeşte, o aprobă, cu superioritate, Laura. Nu merită, dar o iubeşte.

N-aş da dialogurile astea pe toate povestioarele

moralizatoare din lume, gândi Sabin.

— Şi unde stă mama lui Dan? – o întrebă el.

Laura oftă din nou. Îl privi, de parcă se întreba dacă merită să încredinţeze lucruri atât de serioase unor oameni mari.

— Nu ştiu cum se cheamă strada, răspunse ea. Dar ţin minte unde este. Dan m-a dus odată până acolo.

— În regulă, spuse Sabin. Mergem amândoi, să-l aducem pe Dan acasă...

11

— E DUPĂ PODUL CONSTANŢA, spuse Laura. Asta ţin minte precis. Apoi se face undeva la dreapta.

Era emoţionată. Probabil că o neliniştea eventuala întâlnire cu Dan. Poate că o intimida şi prezenţa Cameliei. O privea cu coada ochiului, în timp ce aceasta conducea cu obişnuita ei siguranţă.

Ideea de a o amesteca pe Camelia în afacerea asta, îmi dau bine seama, e o nerozie patentă, gândi Sabin. Am simţit-o la telefon cum se crispează toată. Şi nici Olga n-a fost încântată de iniţiativa mea. Instinctul amândorura a funcţionat fără greş. Ar fi preferat să nu se cunoască.

De fapt, apelase la Camelia, mai exact la Trabant-ul ei, ca la o ultimă soluţie. Jean continuase să nu fie de găsit, iar încercarea de a obţine un taxi prin telefon se dovedise utopică. Atunci încolţise în Sabin gândul de a cere ajutorul Cameliei.

— E asistenta de la dispensar, se simţise Sabin dator să dea amănunte.

— Da înţeleg, spusese Olga.

— Nu văd ce ai de înţeles, se enervase Sabin.

— Cum ce? Că e asistenta de la dispensar, răspunsese, cu nevinovăţie ostentativă, Olga.

— Hai să fim ironici cu orice preţ, bombănise Sabin.

— Unde vezi tu ironie? – se mirase Olga. N-am făcut decât să reproduc propriile tale cuvinte.

— E vorba de ton, nu de cuvinte.

— Zău?

— Şi de privire?

— Chiar aşa?

— Ştii foarte bine că e aşa.

— Dacă spui tu, te cred. Şi în fond, nu ştiu de ce faci atâta zarvă. La vârstă ta... puteai să ai şi o iubită. Aveai tot dreptul.

— Mersi.

— Pentru puţin.

Dialogul se desfăşurase în şoaptă, dar avusese impresia că Laura simţise, totuşi, ceva. Îi privise pe amândoi cu o luare-aminte specială. De parcă încerca să recompună, din fragmente de gesturi şi cuvinte, un univers întreg.

Acum era însă preocupată să-şi reamintească drumul pe care i-l dezvăluise, cândva, Dan. Probabil că aşa arăta Olga la vârstă ei. O faţă voluntară, trăsături aproape băieţeşti, îndulcite de buzele frumos arcuite şi de zulufii care-i alunecau pe frunte.

— Am trecut de podul Constanţa, o avertiză Camelia.

— Da, ştiu, răspunse Laura. Acum trebuie să se vadă o stradă. O stradă îngustă, înţelegeţi? Cu case mici.

Vorbea despre această stradă ca orice copil crescut în blocuri. Ca despre un loc ciudat, aproape imaterial.

Imposibil de confundat.

— Precis pe dreapta? – o interogă Camelia.

— Precis. O stradă îngustă, înţelegeţi?

N-avea alt punct de reper. Îşi muşca buzele, în dorinţa de a-şi reaminti.

— Aici! – spuse ea, brusc. Aici.

Se desluşea, într-adevăr, o străduţă sinuoasă, pavată cu pietre de râu. Camelia frână.

— Du-te înainte, o sfătui ea pe Laura. Venim şi noi mai pe urmă.

Fetiţa dădu din cap. Aproape că tremura de nerăbdare. Sau de nelinişte. Probabil că dorea şi nu dorea să-l întâlnească pe Dan. Se temea de reacţia băiatului. Îi era ruşine pentru că nu-şi respectase promisiunea pe care i-o făcuse. Începu să păşească încet, furişându-se pe lângă curţile cu garduri înalte, vopsite în culori violente.

Sabin o urmări cu privirea. Apoi se întoarse spre Camelia.

— E o puştoaică nemaipomenită, spuse el.

— Da, observ, răspunse Camelia.

Era un răspuns în doi peri. Nici prea-prea, nici foarte-foarte.

— E fetiţa ei? – îl întrebă Camelia.

Era inutil să pară mirat. S-o întrebe la cine se referă. Genul ăsta de naivităţi nu avea şanse în faţa Cameliei.

— Da, spuse Sabin. E fetiţa ei.

— Seamănă cu maică-sa?

— Nu ştiu cum să-ţi zic. Probabil că seamănă. Are ochii ei şi părul ei. Dar Olga e totuşi altfel.

— E altfel pentru tine.

— De ce pentru mine?

— Fiindcă pentru tine e unică.

— Ţi-am spus că totul s-a terminat de mult.

— Cu cât îmi spui mai des treaba asta, cu atât crezi mai puţin în ceea ce-mi spui.

— N-are rost să fii sentenţioasă.

— Încerc să fiu numai realistă.

— Încerci. Dar nu eşti.

— În regulă. Şi acum, hai să ne luăm după Laura.

Nu-şi mai spuseră nimic. Păşeau greu pe pietrişul ascuţit şi denivelat, căutând-o cu privirea pe Laura. Fetiţa se oprise în dreptul unei curţi. Parcă făcea semne cuiva. În curând se zări şilueta unui băiat. Era Dan, nu încăpea îndoială. Gesticula cu amândouă mâinile, încercând, probabil, s-o convingă pe Laura să plece.

Dintr-o dată îi zări. Rămase nemişcat, uitându-sa fix spre Laura. Sabin îi distingea, acum, feţişoara lui de

vulpe, înăsprită şi maturizată.

— Eşti o trădătoare! – spuse el.

Laura ridică mâinile către băiat, ca într-o rugăciune.

— Nu sunt o trădătoare, îl contrazise ea. Pe cuvântul meu că nu sunt!

Avea lacrimi în ochi, şi era înduioşătoare în felul în care încerca să-l convingă pe Dan de loialitatea ei.

— Să-ţi explic, continuă ea. Dă-mi voie să-ţi explic.

— Nu mă interesează! – răspunse băiatul, Eşti ca toate fetele. Te urăsc!

Laura se întoarse spre Sabin, în ochii ei se citea o disperare sinceră.

— Vedeţi ce-aţi făcut? – îl întrebă fetiţa. Vedeţi!

Era atâta durere în reproşul ei, încât Sabin se simţi, din nou, ruşinat pentru condiţia sa de om mare. Incapabil să lege o comunicare reală cu copiii. Să le câştige încrederea. Să şteargă bariera vârstei.

— Dan, spuse el, Laura n-are nicio vină.

— Nimeni n-are nicio vină, aproape că ţipă băiatul. Eu sunt de vină, pentru c-am crezut-o. N-o s-o mai cred. N-o să mai cred pe nimeni. Pe nimeni, auziţi?

— Şi dintr-o dată interveni Camelia. În felul ei rece şi ponderat.

— Nu e cazul să ţipi, spuse ea. Nu rezolvi nimic cu ţipatul.

Voce egală, calmă, liniştitoare. Poate că nu chiar atât de rece, cum i se păruse lui Sabin. Poate că nici albastrul din ochii ei nu era chiar o porţiune infimă dintr-un cer de februarie.

— Trebuie să vii acasă, spuse Camelia.

— Acasă la cine? – întrebă băiatul.

— Acasă la tine.

— Eu n-am casă.

— Ai.

— Nu ştiu dacă am. Nu ştiu ce vreţi toţi de la mine.

— Trebuie să ştii. Eşti destul de mare pentru asta.

— Ce să ştiu?

— Că ai o casă. Sau că depinde de tine să ai o casă.

Băiatul oftă. Vru să spună ceva. Dar faţa i se înăspri brusc. Din casă tocmai ieşea o femeie. Zărindu-l pe Dan, femeia duse mâna la gură. Niciun alt gest. Nicio exclamaţie. Dar Sabin n-ar fi crezut că acest simplu gest putea să exprime atâtea sentimente contradictorii. Atâta surprindere. Atâta teamă. Atâta durere. Atâta nefericire. Atâta duioşie reprimată.

— Dan, murmură ea, Dan.

Era greu de spus dacă pronunţase cu adevărat acest nume. Doar gura se deschisese larg, de parcă femeia nu avea aer.

Băiatul o privi o clipă. Apoi se apropie de Camelia şi o luă de mână. Făcea toate astea cu o linişte cumplită. O alesese premeditat pe Camelia, pentru a lovi cu atât mai dur în maică-sa. Camelia era tânără şi frumoasă, în timp ce maică-sa era îmbătrânită şi urâţită de viaţă.

— Să mergem, spuse el.

Se întoarse apoi spre Laura. Jocul continua. Un joc rece şi neîndurător.

— Hai şi tu, spuse băiatul. Haidem acasă...

Porni primul, fără să se mai uite înapoi. Sabin o văzu pe mama lui Dan cum deschide braţele, într-un elan deznădăjduit. Încercă iarăşi să-şi strige băiatul, dar gura ei refuza să articuleze cuvintele. O picătură de sudoare i se prelinse peste buze şi îi brăzda bărbia. Vru să şi-o şteargă, dar mâna îi tremura atât de tare, încât dădea impresia că se izbeşte cu palma peste gură. Totul părea o imitaţie monstruoasă după un pasaj comic, pe care-l văzuse, cândva, la circ. Un clovn pudrat din belşug cu făină, care-şi trăgea palme, spre deliciul spectatorilor.

— Liniştiţi-vă, doamnă, spuse Sabin.

Femeia îl privi, de parcă atunci îl vedea prima oară.

— Cine sunteţi? – întrebă ea.

— Fac parte din... noua familie a lui Dan, răspunse Sabin, pentru a nu trebui să explice prea mult.

— Da, spuse femeia, ştiu... Am semnat, să ştiţi c-am

semnat. M-am bucurat c-a găsit nişte oameni de treabă.

Spunea toate astea, de parcă încerca să se disculpe, de parcă încerca să se convingă, pe ea în primul rând, că nu putuse proceda altfel.

— Am un soţ cumsecade, continuă femeia. Nu-i beţiv. Şi nici nu mă bate. Atâta, că n-a vrut copil străin.

Îl privi din nou, vrând, parcă, să fie sigură că a înţeles-o.

— N-am avut de ales, spuse ea. Poate că şi Dan o să-şi dea seama, când o fi mare.

De ce credem, se întrebă Sabin, că vom fi înţeleşi de copii, dacă noi nu le-am fost părinţi cu adevărat? De ce credem în judecata de mai târziu a copiilor, de ce sperăm în această judecată, atâta timp cât am fost departe de ei, tocmai atunci când aveau mai multă nevoie de mamă şi de tată? Această femeie e nefericită, dar nefericirea ei este, paradoxal, egoistă. Şi-a închipuit că va câştiga un dram de fericire, făcând un soi de troc cu propriul ei băiat. Ca la un schimb de locuinţă: dau copil pentru soţ cumsecade, care să nu fie beţiv şi să nu mă bată. Aştept provincia... Sunt prea bătrân pentru a mai face, cuiva, procese de intenţie, îşi spuse Sabin, dar lacrimile acestei femei, chiar dacă îmi pot trezi milă, nu-mi pot trezi şi înţelegere.

— Să aveţi grijă de el, spuse femeia.

Şi în timp ce Sabin se îndepărta, aproape că fugi după el. Gâfâia. Faţa i se asprise şi nările îi fremătau.

— Spuneţi-i să nu mai vină pe aici, rosti femeia, în timp ce mâinile îi tremurau din ce în ce mai tare. Am un soţ cumsecade, dar nu suferă copiii străini...

III

SĂ NU AŞTEPŢI MINUNI DE LA LUNA SEPTEMBRIE

O, la lumina lămpii ce mare e *pământul!*
Cât e de mic pământul văzut în amintiri

(Charles Baudelaire - Călătoria)

1

OCHII CĂPRUI AI OLGĂI SE ÎNtâlniră cu ochii albaştri ai Cameliei. Fusese ca o izbitură între doi gheţari, îşi spuse Sabin, simţindu-se vinovat pentru că nu-şi putea înfrâna, nici în asemenea situaţii, nevoia (sau plăcerea?) monologurilor sale interioare.

Adevărul este că simţise, aproape material, frigul din privirea celor două femei. Simţise, aproape material, scânteile de gheaţă rezultate din ciocnirea acelei lungi priviri reciproce. Încât îşi amintise de un vers al lui Petrarca: *Vom vedea îngheţând jocul, arzând zăpada...*

— Vă mulţumesc pentru că ne-aţi ajutat, spuse Olga.

— Era de datoria mea s-o fac, răspunse Camelia.

Fraze politicoase, ca între oameni civilizaţi. Dialog

firesc, subliniat de zâmbete compuse cu grijă. Zâmbete tăiate de-a dreptul în marmura rece a unui aisberg. Din nou i se ivi în memorie un vers din Petrarca: *În mijlocul flăcărilor simt un ger...*

— Dar de ce am rămas în vestibul? – se minună Olga. Vă rog să intraţi în sufragerie.

— Sunteţi foarte amabilă, spuse Camelia. Mă grăbesc să ajung acasă.

Nu se putea reproşa nimic acestui schimb de cuvinte, gândi Sabin. Atâta, că era rostit doar cu buzele. Nicio participare a feţei. Muşchii rigizi, ca într-un clasic diagnostic de tetanos. Privirile încrucişându-se ca două lame de cuţit. Parcă niciodată ochii albaştri ai Cameliei nu aduseseră într-atâta cu o porţiune infimă dintr-un cer geros de februarie. Parcă niciodată ochii căprui ai Olgăi nu fuseseră încărcaţi de atâta sarcasm lunecos, ca un pod de gheaţă.

— Totuşi... măcar câteva minute, insistă Olga. Bănuiesc că n-aveţi nimic special de făcut acasă.

— Nimic special, încuviinţă Camelia. Dar îmi place să ajung devreme. Sabin îmi ştie obiceiul ăsta. De altfel, îl are şi el.

Lovitură pregătită cu grijă. Servită la momentul oportun. Recepţionată în plin de către partener. Numai că Olga fusese sportivă de performanţă. Ştia să primească. Ştia să pregătească, pe îndelete, riposta.

— Oh, spuse ea. Sabin e într-adevăr un domestic. De când îl ştiu. Preferă să stea acasă.

Scor egal. Ba, poate, un mic avantaj psihologic pentru Olga. Avantajul de a fi putut spune: *De când îl ştiu.* Adică de mult. Dintotdeauna. De pe când Camelia fusese tot atât de departe de viaţa lui, precum o stea dintr-o constelaţie aflată la o distanţă prea mare, spre a putea prezenta vreun interes. Dar, chiar fără a fi sportivă, Camelia era o bună jucătoare. Profesionistă în tot ce făcea. Chiar şi atunci când prăjea cartofi în bucătărie.

— Îmi pare bine că am obiceiuri comune cu Sabin,

spuse Camelia. La vârstă noastră, ar fi greu să ne acomodăm altfel.

Rostise, cu mărinimie, *vârstă noastră.* Deşi era mai tânără decât Olga. Şi cu mult mai tânără decât Sabin. Sau, poate, tocmai de aceea. Nimic nu poate scoate din sărite mai repede o femeie, gândi Sabin, decât faptul că o altă femeie, mai tânără, îşi permite, încă, să cocheteze cu propria ei vârstă.

— Şi totuşi... poate că intraţi, reluă Olga invitaţia, E ziua fetei mele. Îmi dau seama că nu aveţi de unde să ştiţi, dar vă asigur că asemenea mici festivităţi sunt întotdeauna plăcute.

Totul cu substrat, observă Sabin. Totul cu schepsis. O femeie fără copii are un complex de inferioritate faţă de o femeie care a cunoscut maternitatea. Olga o lovise tocmai în acest punct vulnerabil. Dar aici a greşit. N-avea de unde să ştie că s-a adresat unei viitoare mame. Şi Camelia, sunt convins, se va folosi de această greşeală. Într-adevăr, parcă spre a-i confirma supoziţia, Camelia răspunse, cu un zâmbet minuţios pregătit:

— Aveţi dreptate. E bine să-mi însuşesc din timp această experienţă,

O privire complice aruncată lui Sabin. Un surâs sfios adresat Olgăi:

— Sper să le învăţ pe toate... până atunci, adăugă ea.

Atât. Nici nu trebuia mai mult. De data asta, punctase decisiv. Fără putinţă de ripostă.

Intrară. Conversaţia, animată până atunci, se întrerupse. Cristinel, în sfârşit fericit, cu gura şi faţa mânjite de crema tortului, se grăbi să-i informeze:

— Pa-pa!

Se repezi, cu un elan imposibil de stăvilit, direct în braţele lui Sabin, această frumoasă dovadă de afecţiune fiind imortalizată prin două pete de cremă cafenii, care înfloriră instantaneu pe haina lui Sabin.

— Să mi-o dai să ţi-o curăţ, dom’doctor, îi spuse Maria. Că la „Nufărul” mai mult ţi-ar întinde petele.

O privea, în timp ce spunea toate astea, pe Camelia. Apoi, aruncă o uitătură scurtă, către Olga. Suficient, pentru experienţa Mariei, să înţeleagă. Dar nu şi pentru nea Sache, tot atât de străin de subtilităţile eternului feminin cât Cristinel, care continua să cotrobăiască prin platoul cu tort.

— Sunteţi tovarăşa Zidaru? – o întrebă el pe Camelia.

— Sitaru...

— Exact, Sitaru. Am vorbit acum câteva zile la telefon, o aminti nea Sache.

— Da, se poate.

— V-am întrebat de dom’doctor. Era pe teren.

— Da, se poate.

— Dumneavoastră sunteţi sora de la cabinet, nu-i aşa? – insistă nea Sache.

— Da, se poate, răspunse Camelia, nefericită sub această avalanşă de întrebări.

Nu ştia, bietul nea Sache, în dorinţa lui sinceră de a face conversaţie, cât rău producea Cameliei, amintindu-i de condiţia ei specială şi incertă, îşi spuse Sabin. Soră de cabinet. Era cu totul altceva decât prietena doctorului Sabin Dorobanţu. Decât posibila lui logodnică. Decât eventuala lui viitoare soţie. Fără să bănuiască, nea Sache o răzbunase pe Olga.

Laura se apropie de Sabin. Îi făcu, iarăşi, unul dintre semnele ei graţioase şi imperative, încât Sabin înţelese că fetiţa dorea să-i vorbească numai lui.

— Te-ai împăcat cu Dan? – o întrebă el.

— Aproape, răspunse Laura. Adică, Dan ar fi vrut să ne împăcăm, dar n-am vrut eu.

— De ce?

— Aşa. Să-şi ceară mai întâi iertare.

E Olga întreagă, îşi spuse Sabin. Sau nu e neapărat Olga? Poate că aşa ar fi procedat, la vârstă ei, şi echilibrata Maria? Şi cerebrala Camelia? Dac-ar fi măcar cu trei-patru ani mai mare, i-aş spune că cearta dintre mine şi maică-sa, care ne-a despărţit pentru totdeauna,

n-a fost cu mult mai importantă...

— O cunoşti... o cunoaşteţi de mult? – îl întrebă, dintr-odată, Laura.

— Pe cine?

— Pe mama...

Sabin tresări. Olga avusese dreptate, gândi el. Nu poţi ascunde trecutul de ochii copiilor. Şi, oare, trebuie să-l ascunzi?

— Ce te face să crezi că o cunosc de mult? – o întrebă el.

— Multe.

— Adică?

— Adică... ştiţi amândoi, unul despre altul, lucruri care nu s-au petrecut acum, imediat. Vorbiţi, din când în când despre ele, şi atunci nimeni altul nu poate înţelege ce vorbiţi.

— Eşti o fată deşteaptă, spuse Sabin.

Laura îl privi cu atenţie. Doamne, gândi Sabin, seamănă imposibil cu Olga.

— V-aţi iubit? – îl întrebă Laura.

Nimic impertinent în întrebarea ei. Nimic ostentativ. Doar o nevoie imperioasă de a şti. Nu are rost să se eschiveze.

— Da, spuse Sabin. Cred că ne-am iubit.

— Eu nu eram atunci, aşa-i?

— Aşa e. S-a întâmpiat cu mult înainte de a te naşte.

— Era frumoasă? Mama... vreau să zic... era frumoasă?

— Semăna cu tine.

— Atunci nu era frumoasă.

— De ce crezi asta?

— Am faţa prea colţuroasă. Şi părul prea creţ,

— N-ai dreptate.

— Ba am. La şcoală mi se spune „Creaţa”.

— Ai să înţelegi mai târziu...

— Ce să înţeleg?

— Atunci când iubeşti pe cineva... nu sunt importante trăsăturile feţei. Sau înălţimea. Sau culoarea ochilor.

— Dar ce e important?
— Faptul că iubeşti. N-am cum să-ţi explic mai mult.
— Şi de ce nu v-aţi luat?
— Nici asta n-am cum să-ţi explic.
— V-aţi certat?
— Atunci... aşa am crezut.
— Cum adică... atunci?
— Când eram foarte tineri.
— Şi de ce-aţi crezut aşa?
— Pentru că nu era nimeni lângă noi care să ne spună cât greşim. Să ne spună că niciodată n-o să mai iubim, aşa cum ne-am iubit noi doi.
— Îţi pare... vă pare rău?
— Mi-e greu să-ţi răspund. Nu ştiu ce s-ar fi întâmplat mai departe. Dar îmi pare rău pentru ceea ce ar fi putut să fie...
— Şi mamei?
— Asta chiar că n-am de unde să ştiu.
— Nu vă puteţi împăca?
— Probabil că nu.
— Din cauza mea?
— De ce din cauza ta?
— Pentru că fetele sunt geloase pe mamele lor. Şi nu pot să-şi sufere taţii vitregi.
— Asta ai citit în cărţi.
— Nu-i adevărat. Am colege cu taţi vitregi.
— Depinde. Sunt şi taţi buni, mai răi decât cei vitregi. Gândeşte-te la Dan...
— Atunci de ce nu vă puteţi împăca?
— Poate că au trecut prea mulţi ani de când ne-am despărţit.
— Şi o să te... o să vă căsătoriţi cu Camelia?
— Poate.
— E frumoasă.
— Da, e frumoasă.
— Dar n-o iubiţi cum aţi iubit-o pe mama, aşa-i?
— La vârstă mea... e greu să iubeşti ca în tinereţe.

— De ce?

— Nici asta nu pot să-ţi explic. Multe lucruri pe lumea asta nu pot să fie explicate.

Laura îl privi din nou în felul ei atent şi deschis, care semăna atât de mult cu privirea Olgăi.

— Mă duc să mă împac cu Dan, spuse ea...

2

ÎŞI AMINTI DE O ANECDOTĂ PUSĂ pe seama lui Talleyrand. Aflându-se plasat, la o recepţie, între două doamne din înalta societate, diplomatul francez fu suspectat de una dintre ele că ar acorda mai multă atenţie celeilalte. „Spuneţi-mi, domnule Talleyrand, îl întrebă aceasta, dacă ne-am afla pe mare şi ar fi să ne înecăm amândouă în acelaşi timp, pe care dintre noi aţi salva-o prima?” Întrebare delicată, la care celebrul om de stat dădu un răspuns în egală măsură diplomatic şi cinic: „Oh, doamnă, sunt convins că ştiţi să înotaţi admirabil”...

Mă aflu în aceeaşi situaţie nefericită, îşi spuse Sabin. Ce voi face în clipa, iminentă, în care Camelia va dori să plece? Voi rămâne aici? O voi însoţi pe Camelia? Ambele variante mă pun în postura de a-mi exprima, tranşant, o opţiune. Şi sunt prea laş pentru asta.

Se uită, aproape involuntar, în jurul său. Aşa cum se întâmplă la asemenea petreceri de familie, invitaţii se împărţiseră în mici grupuri, după afinităţi de vârstă sau de preocupări. Grupul copiilor era dominat de Laura. Vorbea cu importanţă, urmărindu-l, cu coada ochiului, pe Dan. Acesta era mai însufleţit ca de obicei, deşi, din când în când, părea atent la zgomote pe care nu le auzea decât el, adulmecând, cu feţişoara lui mobilă şi ascuţită, de vulpe, un eventual pericol. Cucerită cu totul de Laura, şi mândră pentru că era luată în seamă de o fetiţă mai mare decât ea, o domnişoară adevărată, Simona participa cu gravitate la discuţie, mai mult prin mimică şi gesturi

decât prin cuvinte. Prea mici pentru asemenea preocupări, Radu şi Cristinel se excluseseră voluntar din grupul celorlalţi. Se vedea că Radu se plictiseşte cumplit, privind cu dispreţ la cele două fetiţe, ba chiar şi la Dan, care le dădea atenţie. Era încă la vârsta când singurul sentiment pe care fetele îl trezesc băieţilor este dispreţul. Ceva mai târziu, lucrurile aveau să se inverseze, dar, din fericire pentru el, nu bănuia acum această radicală schimbare de sentimente. Senin şi împăcat cu soarta, Cristinel era foarte ocupat să ascundă o bucată de tort sub fotoliu. Semăna cu Pluto, şi era pe deplin mulţumit pentru că izbutise să tezaurizeze într-un loc, după părerea lui, sigur, acea felie pe care nu putea s-o mănânce, dar la care nici nu voia să renunţe.

Aşa cum grupul celor mici era dominat de Laura, grupul celor mari era acaparat de Sfânta Vineri. Pentru că, în mod instinctiv, n-o agrea pe Camelia, bătrâna tocmai lansase o diatribă împotriva modei. Fireşte, împotriva modei din ziua de azi.

— Pe vremea mea, îşi începu ea atacul, îmbrăcămintea femeilor era făcută să ascundă, nu să arate.

Aluzie directă la blugii Cameliei, care-i scoteau în evidenţă şoldurile arcuite şi picioarele lungi. Nu era provocatoare, Camelia nu devenea niciodată provocatoare. Dar, pentru Sfânta Vineri, Camelia era – în această îmbrăcăminte – Păcatul în persoană. Ar fi interesant pentru psihologi, gândi Sabin, să stabilească exact ce anume provoacă asemenea animozităţi faţă de o modă sau alta. Moda în sine, sau persoana care o foloseşte? Olga a purtat o viaţă întreagă blugi, acum îi poartă şi Laura. dar furia bătrânei se îndreaptă exclusiv spre Camelia. De parcă i-ar fi citit gândurile, Sfinta Vineri se explică pe larg.

— În ziua de azi, observă ea, toată lumea poartă pantaloni, încât nu mai ştii care-i bărbat şi care-i femeie.

— Şi ce-i cu asta? – o întrerupse, agasată, Olga. Şi eu port pantaloni.

— Tu să taci, o admonestă bătrâna. Nu vorbesc acum de pantalonii tăi.

— De ce?

— Pentru că la tine au fost un fel de uniformă. Aşa se-mbracă sportivii.

— Şi Laura?

— Laura e copil. Poate să meargă şi în fundul gol.

— Vai, mamă, zău că vorbeşti inepţii.

— Vorbesc ce trebuie, o contrazise bătrâna. Eu am şapte boli în corpul meu, şi aş fi putut să-mi pun oricând pantaloni, să mă feresc de răceală. Dar n-am vrut.

— Poate că exageraţi, spuse, diplomatic, Maria. Mie-mi place moda asta. E mai comodă.

— Şi atunci, o înfruntă Sfânta Vineri, de ce nu porţi şi mata pantaloni?

— Pentru că nu mai sunt atât de tânără, se explică Maria.

— Eh, tânără! – făcu, în doi peri, bătrâna. Mai ştim noi destule femei în toată firea, care fac pe domnişoarele.

Din nou, aluzie directă la Camelia. Nu încăpea îndoială, bătrâna n-o avea la inimă.

— Tot felul de maimuţăreli, continuă Sfânta Vineri, îşi pun nu ştiu ce fiare în cap, şi apoi pândesc pe la uşi.

E limpede, îşi spuse Sabin, că de data asta o are în vedere pe Veta. Vecina cu moaţe. Bătrâna a încurcat borcanele, de la blugii Cameliei, a trecut la bigudiurile femeii-şarpe.

— Sunteţi nemaipomenită, o gratulă nea Sache, cu vădită simpatie. Nu iertaţi pe nimeni.

— Tu, lunganule, vezi-ţi de-ale tale, îl apostrofă bătrâna. Bărbaţii din ziua de azi sunt nişte nătăfleţi. A ajuns găina să cânte şi cocoşul să facă ouă.

— Mamă, cred c-ai întrecut măsura, spuse Olga.

— N-am întrecut nicio măsură, ripostă bătrâna. Eu am şapte boli în corpul meu, dar mintea mi-a rămas, slavă Domnului, întreagă.

Bătrână se întoarse către grupul copiilor. Un casetofon

dat la maximum difuza o melodie *disco.*

— Laura, spuse ea cu reproş, dă mai încet *catesofonul.* Aici nu-i *dispotecă.*

Cu oarecare enervare, Laura închise de tot aparatul. Apoi o întrebă pe bătrână, cu ironia în care Sabin o recunoscu pe Olga:

— Acum e bine?

— Tot tare e, fu de părere Sfânta Vineri. Eu am şapte boli în corpul meu, dar tineretul din ziua de azi e surd...

Sabin surprinse privirea Cameliei aţintită asupra lui. Venise momentul în care trebuia să decidă... Acum ar trebui să sune telefonul, gândi Sabin. Să mi se comunice ceva important, bunăoară că sunt aşteptat în Alaska.

— M-am simţit minunat, spuse Camelia. Dar trebuie să plec.

Rostise aceste cuvinte cu greutate, de parcă de conţineau un mesaj deosebit. Le rostise fără să se uite la cineva anume. Fiind însă tot timpul atentă la reacţiile lui Sabin.

Olga fu cea care intui acest moment apăsător. Poate că şi Maria, dar ea nu putea interveni în niciun fel. Nu-i putea spune lui Sabin: „pleacă”. Nici nu-i putea spune: „rămâi”...

— Îmi pare bine că v-am cunoscut, spuse Olga.

— Şi mie, vă asigur, răspunse Camelia.

— Poate c-o să ne mai vedem.

— Mi-ar face plăcere. Sincer.

Nu mai era jocul dur şi neiertător din vestibul. Nu mai era schimbul viclean de cuvinte ascunzând mereu un subtext.

— Să-i transmiteţi sărutări Laurei, spuse Camelia. Nu vreau s-o mai plictisesc acum.

— O să-i transmit, răspunse Olga.

— E o fată extraordinară, adăugă Camelia.

— Sunt bucuroasă că aveţi părerea asta.

Lupta încetase. Erau două femei obosite, care se priveau fără ranchiună. Ca după o întrecere sportivă.

Cineva a câştigat. Cineva a pierdut. Întotdeauna trebuie să existe un învingător. Sau aproape întotdeauna.

— Atunci... eu plec, spuse Camelia. Bună-seara la toată lumea.

„Toată lumea” răspunse în cor la salutul Cameliei. „Toată lumea”, afară de Sabin. Stătea ţintuit într-un colţ al încăperii, de parcă avea în picioare greutăţi de sute de kilograme.

— Vă însoţesc, spuse Olga.

Se întoarse apoi spre Sabin. Îl privi lung, de parcă ar fi vrut să-i comunice un lucru extrem de important.

— Sabin, zise ea, cu o voce gravă şi egală, trebuie s-o conduci pe domnişoara Camelia...

Atât. Dar ce-ar fi putut să mai fie spus, când totul fusese spus prin aceste cuvinte?

Camelia tresări. Vruse, probabil, să rostească o frază de convenienţă. În genul: „Nu trebuie să te deranjezi”. Sau aşa ceva. Dar nu mai avu putere. Nici învingătorii nu au întotdeauna putere.

Ieşiră în vestibul. Fiecare ar fi dorit să treacă mai repede peste aceste momente. Să fie mai bătrân cu câteva minute. Ce contează câteva minute după douăzeci de ani?

— Mă duc să-mi iau maşina de la parcare, spuse Camelia. Aşteaptă-mă aici.

Mărinimie de învingător? Sau nesiguranţă de învingător? Un pas către Olga. O vagă dorinţă de îmbrăţişare, reprimată la vreme. Remuşcare de învingător? Sau ipocrizie de învingător?

— La revedere, spuse Camelia.

— La revedere, spuse Olga.

Paşii grăbiţi ai Cameliei. O linişte mai rea decât frigul. Ochii Olgăi cercetându-l. Cu tandreţe. Cu ironie.

— Trebuia să-mi spui, îl mustră ea.

— Toate s-au întâmpiat prea repede, se explică Sabin. Pe neaşteptate.

Olga avu un surâs slab.

— Întotdeauna lucrurile astea se întâmplă repede şi pe neaşteptate, spuse ea.

Amintirea acelei zile, în care ea îi spusese: „Nu trebuie să-ţi faci griji”. În care el se purtase atât de ridicol, în încercarea de a-şi asuma o răspundere pe care nu i-o pretindea nimeni. În care se dăruiseră unul altuia, cu o dragoste puternică şi curată, cu o nevoie de fericire pe care niciodată n-o mai simţise. Poate doar atunci când dansau, unul în braţele celuilalt, *un tango italiano, un dolce tango.*

— Aş fi vrut ca totul să fie altfel, spuse el.

— Ţi-am spus de la început că nu va fi nimic, răspunse Olga. Nu poţi aştepta minuni de la luna septembrie...

Un claxonat îndepărtat, ca o trezire la realitate.

— La revedere, Olga, spuse Sabin.

— La revedre, Sabin, răspunse Olga.

Mâinile ei cuprinzându-i, o clipă, grumazul. Un sărut fugar şi umed. Gust sărat, ca de lacrimi. O durere izbindu-i pieptul, ca o lamă de cuţit.

— La revedere, dragule, adăugă ea.

— Îţi mulţumesc pentru ultimele opt zile, spuse Sabin. A meritat să te aştept douăzeci de ani.

Autorul sperase, până în ultima clipă că se va întâmpla ceva. Fie şi o minune. Fie şi un „deux ex machina”. Fie şi intervenţia celorlalte personaje, care să-i conducă eroii spre un happy-end de ultim moment. Dar nu primise sprijin de nicăieri. Aşa că, încălcându-şi demnitatea de autor, se hotărî să-şi convoace personajele, într-un ultim capitol, în încercarea sa de a mai da o şansă lunii septembrie.

3

— ÎN FOND... DE CE V-AŢI CERtat? – întrebă, cu logica firească a avocatului, Jean

Calomfirescu.

— Într-adevăr, de ce? – se miră Olga.

— Pentru că am fost prea fericiţi, mormăi, cu un aer întunecat, Sabin. De prea multă fericire, omul se prosteşte.

— Ai o poziţie cam fatalistă faţă de viaţă, îl mustră Jean. Răspunsul e nerelevant. Se respinge.

— Poate că are Olga un răspuns mai convingător, ripostă Sabin.

— Am, spuse Olga. Fireşte că am. Ţi l-am dat şi *atunci.*

— Nu-mi aduc aminte. E scuzabil după douăzeci de ani.

— Nu vrei să-ţi aduci aminte. N-ai vrut niciodată să recunoşti.

— Ce să recunosc?

— Că am avut dreptate.

— Văd că iar o luaţi de la început, interveni avocatul. În felul ăsta, nu ajungem nicăieri.

— De fapt, unde ar trebui să ajungem? – îl întrebă Sabin.

— La găsirea unui deznodământ, îi aminti Jean.

— Eu m-am săturat, spuse Sabin. Cu cât am dorit mai mult să găsesc un deznodământ, cu atât m-am afundat mai tare în coclauri fără ieşire.

— Ţi-am spus că eşti un fatalist! – observă Jean.

— Nu e un fatalist, explică Olga. E un orgolios. Ca toţi timizii. E plin de complexe şi de temeri. Mereu i se pare că lumea întreagă complotează împotriva lui.

— Nu e vorba de asta, o contrazise Sabin.

— Dar despre ce e vorba? – îl întrebă Olga.

— De noi doi.

— Adică?

— Adică de ce ne-am certat, despre asta-i vorba. Poţi să răspunzi?

— Într-adevăr, de ce? – se minună, iarăşi, Olga.

Avea dintotdeauna acest obicei nesuferit, îşi aminti Sabin. Când nu-i convenea ceva, când voia să câştige timp, când nu dorea o înfruntare directă, răspundea de

fiecare dată prin întrebarea pe care i-o puneam eu. „De ce-ai întârziat?” – o întrebam, furios, ori de câte ori venea la întâlnirile noastre insuportabil de târziu. Şi ea mă privea în ochi, răspunzându-mi cu candoare: „De ce?”. Era imposibil să întreţii un dialog în asemenea momente. „De ce-mi răspunzi la întrebare cu propria mea întrebare?” – ţipam exasperat. Şi ea ridica ochii spre mine răspunzându-mi invariabil: „De ce?”.

Dar *atunci,* în pădurea Băneasa, fusese altceva. *Atunci* Olga nu evitase dialogul. Dimpotrivă, îl provocase. Îl susţinuse până la capăt, cu buzele palide de efort şi de disperare.

— Eşti un individ domestic şi meschin, îi spusese ea. Te crezi plin de nobleţe, luptând pentru o dragoste mare şi unică, dar, de fapt, dragostea, aşa cum o înţelegi tu, e mică şi acaparatoare.

Poate că avea dreptate, gândi Sabin. Poate că, într-adevăr, eu eram cel care greşeam iremediabil. Dar *atunci* eram prea tânăr pentru a mă îndoi de mine. Pentru a avea puterea şi înţelepciunea de a accepta o altă opinie. De a admite chiar un compromis, pentru a o păstra pe Olga. Îmi dădeam seama că fără ea voi fi nefericit toată viaţa, dar nu puteam ceda. Poate că de aceea prima iubire de tinereţe este atât de vulnerabilă? Sau poate că, dimpotrivă, sentimentul pe care-l deşteaptă este atât de puternic, atât de curat, tocmai pentru că e lipsit de orice prefăcătorie şi minciună?

— Îmi ceri să renunţ la sportul de performanţă, îi spusese Olga. Cu ce drept? Este ca şi cum eu ţi-aş pietinde să renunţi la medicină.

— E cu totul altceva, o contrazise Sabin.

— De ce crezi că e cu totul altceva?

— Ţi-am explicat.

— Nu m-ai convins.

— Nu vrei să vezi adevărul în faţă.

— Care adevăr?

— Nu există decât un singur adevăr.

— Adevărul care-ţi convine ţie, desigur.

— E o lume care-ţi striveşte personalitatea, îi spusese el. Ai pierdut o sarcină, pentru că te-ai ambiţionat să nu renunţi la locul tău în echipă.

— Puteam s-o pierd şi dacă eram dactilografă.

— Ştii bine că nu-i acelaşi lucru.

— Ştii bine că ai idei preconcepute. Ţi-am mai spus.

— Nu e vorba de asta.

— Ba da. Mi-am dat seama încă de când m-ai urmărit la antrenamentul acela nefericit.

— Nu puteam suporta să-l văd pe antrenor cum zbiară la voi. „Ridică!”. „Trage!”. „Ridică!”. „Trage!”. E groaznic.

— Prejudecată. Şi ţie îţi spun profesorii tăi: „Învaţă!”. „Munceşte!”. „Învaţă!”. „Munceşte!”.

— E o apropiere absurdă.

— Nu-i deloc absurdă. Prejudecata ta o face absurdă. Dacă eram balerină, animozitatea ta s-ar fi îndreptat împotriva maestrului de balet.

— Nu pot suporta să fii dominată până la anularea personalităţii.

— Numai tu ai avea acest drept, fireşte.

— E jignitor ee spui.

— Modul cum gândeşti tu e jignitor. Nici nu ştiu când ai avut timp să înveţi.

— Ce să-nvăţ?

— Felul ăsta de a te purta. Ca un preceptor din Evul Mediu.

Poate că avea dreptate, gândi Sabin. Poate că, într-adevăr, eu eram cel care greşeam iremediabil. Dar au trebuit să treacă douăzeci de ani spre a căpăta această înţelepciune.

— Dacă ne despărţim acum, va fi pentru toată viaţa, îi spuse Olga.

Avea ochii încărcaţi de lacrimi, dar nu putea plânge. Ca un cer cenuşiu dintr-o zi cu arşiţă, incapabil să se elibereze de povara norilor. Dar era ca şi cum ar fi plâns, gândi Sabin. Sau poate chiar plânsese în sinea ei. Poate

că gestul discret cu care-şi trecuse degetul pe sub pleoape, voise să oprească, sau măcar să întârzie plânsul de mai târziu.

Ar fi fost de-ajuns ca el să spună: „rămâi”, pentru ca Olga să rămână. Dar el nu spusese acest lucru, singurul lucru important, singurul lucru care merita să fie spus.

4

— ŞI ACUM CE FACEM? – ÎNtrebă autorul.

Nimeni nu-i răspunse nimic. Era şi greu să răspunzi. E posibil ca întrebarea autorului să fi fost strict retorică.

— Numai tu eşti de vină! – îl apostrofă, într-un târziu, Jean Calomfirescu. Olga şi Sabin sunt făcuţi, unul pentru celălalt. Dar tu ai vrut cu orice preţ să-i desparţi. Atât te-ai străduit în afacerea asta, până când ai stricat totul. Şi acum, ai vrea ca noi să descurcăm ceea ce ai încurcat tu. După ce le-ai răpit douăzeci de ani din viaţă. După ce le-ai interzis şi şansa de a se fi regăsit.

— Poate că, într-adevăr, te-ai pripit, interveni, cu timiditate, nea Sache. Dacă oamenii se iubesc, de ce să-i impiedicăm să-şi ducă dragostea până la capăt?

— Nu-i chiar aşa, spuse Maria. Dacă i-aş fi cunoscut acum douăzeci de ani, aş fi dorit din tot sufletul să nu se despartă. Dar între timp s-au petrecut atâtea..

— Vă gândiţi la mine? – întrebă Camelia.

— Poate că şi la dumneata, răspunse Maria.

— Nu e cazul, spuse Camelia. Ştiu să-mi port singură de grijă.

Ochii ei albaştri, ca o porţiune infimă dintr-un cer geros, de februarie, nu lăsau nicio îndoială: Camelia era în stare să-şi poarte singură de grijă.

— Cred că n-ar fi trebuit ca Olga şi Sabin să se reîntâlnească, adăugă Maria.

— Dar e absurd! – aproape că ţipă autorul. Dacă nu s-ar

fi reîntâlnit, n-avea rost să scriu cartea asta.

— Poate c-ar fi fost mai bine! sugeră Jean Calomfirescu.

— Şi eu cred că n-ar fi trebuit să mă reîntâlnesc cu Sabin, spuse Olga. Minuni în luna septembrie nu se pot întâmpla.

— N-ai dreptate, Olga, o contrazise, cu blândeţe, Sabin. Pentru noi, ar fi putut să nu existe niciodată luna septembrie...

— Vrei să spui... dacă n-aş fi fost eu. Observă, cu ironie tristă, Camelia.

— N-aş vrea să crezi asta, răspunse Sabin. Nu m-am gândit la cineva anume. Doar la posibilitatea de a nu ne fi despărţit niciodată.

— Şi cine e de vină că v-aţi despărţit? – îl întrebă Maria.

— Cine să fie? – bombăni Jean Calomfirescu, Autorul!

Într-o frumoasă dimineaţă din vara anului 1966, doi tineri se plimbau în tăcere, vădit tulburaţi, pe una dintre aleile atât de orăşeneşti ale pădurii Băneasa. Era în cursul săptămânii, nu mai târziu de orele nouă, şi pădurea, pustie, se lăsa privită altfel decât în zilele de sărbătoare, când ea devenea un loc de promenadă aproape la fel de solicitat ca marile bulevarde bucureştene.

Dar în acea frumoasă dimineaţă de vară, pădurea, câtă mai rămăsese în urma atâtor amenajări urbane, îşi lua o binemeritată revanşă. Un soare darnic colora coroanele copacilor cu o lumină galbenă, grea, încât frunzele păreau înecate într-o pastă vâscoasă. Un abur uşor se ridica leneş din pământul umed, lutos, şi chiar dalele de piatră de pe aici fumegau mocnit, lăsând să se scurgă, aproape material, un miros pătrunzător, plăcut, totuşi, de frunze putrede.

...Autorul reciti aceste rânduri de început ale cărţii. În fond, de ce erau atât de tulburaţi cei doi tineri? Poate că aveau să-şi spună, pentru prima dată, că se iubesc? Poate că-şi spuneau acest lucru în fiecare zi, făcând din toate zilele anului o vară fără sfârşit? Sau poate că, dimpotrivă,

începea pentru ei lunga toamnă a despărţirii? Cine putea şti ce aveau să-şi spună cei doi tineri, în acea frumoasă dimineaţă de vară din anul 1966?

Era şansa pe care le-o acorda autorul: de a o lua de la început. Înainte de a pune, în josul ultimei pagini, fatidicul şi ireversibilul:

SFÂRŞIT